

ช่องว่างทางดิจิทัลของนักหนังสือพิมพ์ไทย เปรียบเทียบระหว่างประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัดและ
สายงานที่รับผิดชอบ

นางสาวสุทธาสินี มะสะกุล

สถาบันวิทยบริการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาวิชาวารสารสนเทศ ภาควิชาวารสารสนเทศ

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2551

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

DIGITAL DIVIDE AMONG THAI JOURNALISTS COMPARING ACROSS TYPES OF
NEWSPAPERS AND JOB CATEGORIES

Miss Suttasinee Masakul

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Journalism and Information
Department of Journalism

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2008

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ช่องว่างทางดิจิทัลของนิตยสารหนังสือพิมพ์ไทย เปรียบเทียบระหว่าง
ประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัดและสายงานที่รับผิดชอบ

โดย

นางสาวสุทธาสินี มะสะกุล

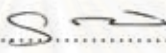
สาขาวิชา

วารสารสนเทศ

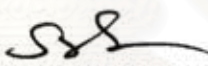
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รองศาสตราจารย์ ดร. พีระ จิรโสภณ

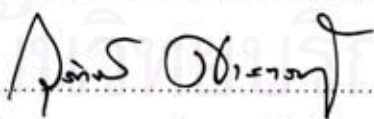
คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

..... คณบดีคณะนิเทศศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ รจิตลักขณ์ แสงอุไร)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร. พีระ จิรโสภณ)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กุลทิพย์ ศาสตรระรุจิ)

สถาบันนิเทศศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สุทธาสินี มะสะกุล : ช่องว่างทางดิจิทัลของนักหนังสือพิมพ์ไทย เปรียบเทียบระหว่างประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัดและสายงานที่รับผิดชอบ. (DIGITAL DIVIDE AMONG THAI JOURNALISTS COMPARING ACROSS TYPES OF NEWSPAPERS AND JOB CATEGORIES) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : รศ. ดร. พิระ จิรโสภณ. 160 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาช่องว่างทางดิจิทัลของนักหนังสือพิมพ์ไทย เปรียบเทียบระหว่างประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัดและสายงานที่รับผิดชอบ โดยศึกษาจากตัวอย่างนักข่าวหนังสือพิมพ์ที่ปฏิบัติงานอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลจำนวน 180 คน

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอโดยการแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์ข้อมูลทดสอบความแตกต่างด้วยการทดสอบระหว่างค่าเฉลี่ย ตัวแปรโดยใช้ T-Test และ ANOVA และวิเคราะห์ข้อมูลทดสอบสหสัมพันธ์ของตัวแปรด้วยค่าสัมประสิทธิ์ของ Pearson's r ซึ่งประมวลผลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS

ผลการวิจัยในส่วนทักษะ ความรู้ความเข้าใจ ทักษะคิด และพฤติกรรมของนักหนังสือพิมพ์พบว่า นักหนังสือพิมพ์มีทักษะทางภาษาอังกฤษอยู่ในระดับปานกลาง ทักษะทางคอมพิวเตอร์ในระดับต่ำ ทักษะการใช้อินเทอร์เน็ตในระดับปานกลาง ความรู้ความเข้าใจทางด้านไอทีและดิจิทัลอยู่ในระดับปานกลาง ทักษะติดต่อเทคโนโลยีดิจิทัลอยู่ในทางบวกค่อนข้างมาก และมีพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในระดับปานกลาง และจากผลการวิจัยในการทดสอบสมมติฐานพบว่า

1. นักข่าวหนังสือพิมพ์มีช่องว่างทางทักษะด้านภาษาอังกฤษ โดยแตกต่างกันตามประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัดอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้หนังสือพิมพ์แนวคุณภาพนักหนังสือพิมพ์มีทักษะทางภาษาอังกฤษสูงกว่าหนังสือพิมพ์แนวกึ่งคุณภาพกึ่งปริมาณ

2. นักข่าวหนังสือพิมพ์มีช่องว่างทางทักษะด้านคอมพิวเตอร์ ทักษะด้านอินเทอร์เน็ต และพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศแตกต่างกันตามประเภทสายงานข่าวที่รับผิดชอบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยผู้สื่อข่าวประเภทข่าวหนัก (ยกเว้นข่าวไอที) มีทักษะทางคอมพิวเตอร์ ทักษะทางอินเทอร์เน็ตและพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีในระดับต่ำกว่าผู้สื่อข่าวประเภทข่าวไอที

3. นักข่าวหนังสือพิมพ์มีช่องว่างทางทักษะด้านภาษาอังกฤษ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ ทักษะด้านอินเทอร์เน็ต ความรู้ความเข้าใจ ทักษะคิด และพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีแตกต่างกันตามลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม ในด้าน อายุการทำงานข่าว ระดับการศึกษา รายได้ และตำแหน่งงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ทักษะทางด้านภาษาอังกฤษ ด้านคอมพิวเตอร์ และด้านอินเทอร์เน็ต มีความสัมพันธ์กับระดับความรู้ความเข้าใจ ทักษะคิด และพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

ภาควิชาวารสารสนเทศ.....

ลายมือชื่อนิสิต.....

สุทธาสินี มะสะกุล

สาขาวิชาวารสารสนเทศ.....

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....

ปีการศึกษา 2551.....

4985257028 : MAJOR JOURNALISM AND INFORMATION

KEYWORDS : DIGITAL DIVIDE / THAI JOURNALISTS / TYPES OF NEWSPAPERS / JOB CATEGORIES / CHARACTERISTIC ECONOMIC-SOCIETY

SUTTASINEE MASAKUL: DIGITAL DIVIDE AMONG THAI JOURNALISTS COMPARING ACROSS TYPES OF NEWSPAPERS AND JOB CATEGORIES. ADVISOR: ASSOC. PROF. PIRA CHIRASOPONE, Ph.D. 160 pp.

This research aims at studying the digital divide among Thai journalists comparing across types of newspaper and job categories. Samples of study are 180 newsmen working in Bangkok metropolitan and nearby areas.

Survey research was conducted using questionnaires and in-depth interview in gathering research data. Descriptive statistics (frequency, percentage, mean, and standard deviation) and inferential statistics (t-test, ANOVA, and Pearson's r) were employed to analyze data and test hypothesis with SPSS program.

Findings demonstrate that Thai journalists possess moderate efficiency in English language and internet utilization skills, but low computer skill. In addition, they have information technology and digital knowledge in moderate level and attitude regarding IT is much positive.

Results from the hypothesis testing show evidence of digital divide as follows:

1. Thai journalists who work in qualitative - oriented newspaper have higher English skill than those who are employees of mixed qualitative-quantitative type newspapers.
2. Thai journalists who cover information – technology (IT) news have higher computer and internet skills and IT practices than journalists who cover other hard news.
3. English language skill, computer skill, internet skill, IT knowledge, IT attitude, and IT practices of Thai journalists are dependent on their working experience, educational level, income level, and job position.
4. English language skill, computer skill, internet skill of Thai journalists are related to their IT knowledge level and IT practice.

Department : Journalism.....

Student's Signature

Suttasinee Masakul

Field of Study : Journalism and Information.....

Advisor's Signature

Academic Year : 2008.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาของรองศาสตราจารย์ ดร. พีระ จิรโสภณ อาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้ใช้ความอดทน และความพยายามอย่างสูง ตลอดจนความกรุณาเมตตาในการให้ความชี้แนะและสอดแทรกข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ รวมถึงคอยตรวจสอบความถูกต้อง ในการศึกษาทั้งในการเขียนงานวิจัย และวิธีการเก็บข้อมูล ตลอดจนการนำเสนอผลการวิจัย จนวิทยานิพนธ์เล่มนี้เสร็จสมบูรณ์ และขอกราบขอบพระคุณ รศ. รจิตลักษณ์ แสงอุไร และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กุลทิพย์ ศาสตรระวีจิ ที่ไม่ได้ให้แค่ความกรุณาเป็นประธานกรรมการและกรรมการวิทยานิพนธ์ เท่านั้น แต่ยังคงกรุณาให้คำแนะนำ และแก้ไขวิทยานิพนธ์เล่มนี้ให้มีความสมบูรณ์ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังขอขอบคุณเหล่าคณาจารย์นิเทศศาสตร์ วารสารสนเทศ ที่ได้ให้ความรู้แก่ผู้วิจัย

ขอขอบคุณ คุณพ่อ (นายจำลอง มะสะกุล) คุณแม่ (นางมันทนา มะสะกุล) ที่เชื่อมั่นในตัวผู้วิจัยและให้การสนับสนุนในทุกเรื่องเสมอมา พี่สาว (น.ส.หนึ่งฤทัย มะสะกุล) และน้องเปิ้ล (น.ส.อรุไนท์ มะสะกุล) ตลอดจนญาติพี่น้องทุกคนที่ได้เฝ้าเป็นกำลังใจ และเคียงเคียง และให้การสนับสนุนงานวิจัยชิ้นนี้สำเร็จด้วยดีที่สุดในที่สุด

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณนักข่าวหนังสือพิมพ์ทุกท่านที่เสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถามให้กับผู้วิจัย ตลอดจนขอขอบพระคุณผู้ให้สัมภาษณ์คุณทวีวัฒนา ทุนคุ้มทอง ผู้สื่อข่าว/พัฒนาทรัพยากรบุคคล หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ/เดอะเนชั่น/คมชัดลึก คุณฐาภากร บุนปาน บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ข่าวสด คุณวิทยา ตัณฑสุทธิ บรรณาธิการอาวุโส หนังสือพิมพ์สยามรัฐ คุณบุญเลิศ (ช่างใหญ่) ศชายุทธเดช บรรณาธิการอาวุโส หนังสือพิมพ์มติชน และคุณชวรงค์ ลิ้มปี๋ปัทมาณี หัวหน้าศูนย์ข้อมูล กองบรรณาธิการ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ที่ได้เสียสละเวลาให้ความช่วยเหลือและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณเพื่อนนิเทศศาสตร์ วารสารสนเทศ (ภาคนอก) พี่โอ้ ใจ อาร์ต ที่ช่วยกันผลักดัน และเป็นกำลังใจด้วยดีเสมอมา น.ส. วิณา บารมี และน.ส. ปฐมา บริรักษ์ ที่อยู่เคียงข้างเสมอมา นับตั้งแต่วันแรก ขอขอบคุณ น้องก๊วย และน้องหนูนุ ที่คอยกระตุ้นและให้ความช่วยเหลือในทุกเรื่องอย่างไม่มีข้อแม้ และทุกท่านที่ไม่ได้เอ่ยนาม ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ปัญหาวิจัย.....	6
นิยามศัพท์.....	7
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	10
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
แนวคิดเกี่ยวกับ Digital Divide.....	11
แนวคิดเกี่ยวกับช่องว่างทางความรู้ (Knowledge Gap).....	20
แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรม (K A P).....	22
แนวคิดเกี่ยวกับสังคมยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ.....	33
แนวคิดเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์กับกระบวนการผลิตและสร้างความคิด ความรู้ในยุคดิจิทัลเทคโนโลยี.....	41
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	45
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	50
ประชากร.....	50
กลุ่มตัวอย่าง.....	52
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	52
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	53
ตัวแปรในการวิจัย.....	57
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
เกณฑ์การให้คะแนน.....	59
เกณฑ์การแปลความหมาย.....	61

บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	62
ส่วนที่ 1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม.....	63
ส่วนที่ 2 ทักษะของนักหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ได้แก่ ทักษะ ด้านภาษา ทักษะทางด้านการใช้คอมพิวเตอร์ ทักษะด้านการใช้อินเทอร์เน็ต.....	75
ส่วนที่ 3 ความรู้ความเข้าใจของนักหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ.....	81
ส่วนที่ 4 ทศนคติของนักหนังสือพิมพ์ รวมทั้งความคิดเห็นเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีในองค์กร.....	84
ส่วนที่ 5 พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักหนังสือพิมพ์ไทย.....	89
ส่วนที่ 6 การวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์เชิงลึก.....	92
ส่วนที่ 7 การทดสอบสมมติฐานในการวิจัย.....	103
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	129
สรุป.....	129
อภิปรายผล.....	140
ข้อเสนอแนะ.....	145
รายการอ้างอิง.....	147
ภาคผนวก.....	151
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	160

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างนักหนังสือพิมพ์ โดยจำแนกตามเพศ.....	63
ตารางที่ 2	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างนักหนังสือพิมพ์ โดยจำแนกตามอายุ.....	64
ตารางที่ 3	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างนักหนังสือพิมพ์ โดยจำแนกตามรายได้ต่อเดือน.....	64
ตารางที่ 4	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างนักหนังสือพิมพ์ โดยจำแนกตามระดับการศึกษา.....	65
ตารางที่ 5	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างนักหนังสือพิมพ์ โดยจำแนกตามอายุการทำงานข่าว.....	66
ตารางที่ 6	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างนักหนังสือพิมพ์ โดยจำแนกตามตำแหน่งงานปัจจุบัน.....	67
ตารางที่ 7	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างนักหนังสือพิมพ์ โดยจำแนกตามสังกัดหนังสือพิมพ์.....	68
ตารางที่ 8	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างนักหนังสือพิมพ์ โดยจำแนกตามประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัด (คุณลักษณะ).....	69
ตารางที่ 9	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างนักหนังสือพิมพ์ โดยจำแนกตามสายงานข่าวหลักที่รับผิดชอบ.....	70
ตารางที่ 10	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างนักหนังสือพิมพ์ โดยจำแนกตามสายงานข่าวที่รับผิดชอบ.....	71
ตารางที่ 11	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างนักหนังสือพิมพ์ โดยจำแนกตามลักษณะการเป็นเจ้าของเทคโนโลยี.....	72
ตารางที่ 12	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างนักหนังสือพิมพ์ โดยจำแนกตามลักษณะของอินเทอร์เน็ตที่ใช้.....	73
ตารางที่ 13	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างนักหนังสือพิมพ์ โดยจำแนกตามระยะเวลาการใช้งานโดยเฉลี่ยต่อวัน.....	73
ตารางที่ 14	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างนักหนังสือพิมพ์ โดยจำแนกตามลักษณะการใช้งานคอมพิวเตอร์.....	74
ตารางที่ 15	แสดงค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับ	

	ทักษะทางด้านภาษาอังกฤษของนักหนังสือพิมพ์.....	76
ตารางที่ 16	แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับทักษะทางด้านคอมพิวเตอร์ของนักหนังสือพิมพ์.....	78
ตารางที่ 17	แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับทักษะทางด้านอินเทอร์เน็ตของนักหนังสือพิมพ์.....	80
ตารางที่ 18	แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความรู้ความเข้าใจของนักหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ.....	82
ตารางที่ 19	แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความรู้ความเข้าใจของนักหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับช่องทางทางดิจิทัลในประเทศไทย.....	83
ตารางที่ 20	แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับทัศนคติของนักหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลและอินเทอร์เน็ต.....	85
ตารางที่ 21	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศในองค์กรหนังสือพิมพ์ที่สังกัด.....	88
ตารางที่ 22	แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักหนังสือพิมพ์.....	90
ตารางที่ 23	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบความแตกต่างทางทักษะภาษาอังกฤษของนักหนังสือพิมพ์ ตามประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัด.....	104
ตารางที่ 24	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบความแตกต่างทางทักษะทางคอมพิวเตอร์ของนักหนังสือพิมพ์ตามประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัด.....	104
ตารางที่ 25	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบความแตกต่างทางด้านทักษะทางอินเทอร์เน็ตของนักหนังสือพิมพ์ตามประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัด.....	105
ตารางที่ 26	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบความแตกต่างความรู้ความเข้าใจของนักหนังสือพิมพ์ ตามประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัด.....	105
ตารางที่ 27	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบความแตกต่างทางด้านทัศนคติของนักหนังสือพิมพ์ ตามประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัด.....	106
ตารางที่ 28	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบความแตกต่างด้านพฤติกรรมของนักหนังสือพิมพ์ตามประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัด.....	106

	ทำงานข่าว.....	118
ตารางที่ 40	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบความแตกต่าง ทางด้านความรู้ ความเข้าใจของนักหนังสือพิมพ์ จำแนกตามระดับ การศึกษา.....	118
ตารางที่ 41	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบความแตกต่าง ทางด้านความรู้ ความเข้าใจของนักหนังสือพิมพ์ จำแนกตามรายได้.....	119
ตารางที่ 42	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบความแตกต่าง ทางด้านความรู้ ความเข้าใจของนักหนังสือพิมพ์ จำแนกตำแหน่งงาน....	119
ตารางที่ 43	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบความแตกต่าง ทางด้านทัศนคติของนักหนังสือพิมพ์ จำแนกตามอายุการทำงานข่าว.....	121
ตารางที่ 44	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบความแตกต่าง ทาง ด้านทัศนคติของนักหนังสือพิมพ์ จำแนกตามระดับการศึกษา.....	121
ตารางที่ 45	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบความแตกต่าง ทางด้านทัศนคติของนักหนังสือพิมพ์ จำแนกตามรายได้.....	122
ตารางที่ 46	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบความแตกต่าง ทางด้านทัศนคติของนักหนังสือพิมพ์ จำแนกตามตำแหน่งงาน.....	122
ตารางที่ 47	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบความแตกต่าง ทาง ด้านพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของนักหนังสือพิมพ์ จำแนก ตามอายุการทำงานข่าว.....	124
ตารางที่ 48	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบความแตกต่าง ทางด้านพฤติกรรมทางเทคโนโลยีสารสนเทศของนักหนังสือพิมพ์ จำแนก ตามระดับการศึกษา.....	124
ตารางที่ 49	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบความแตกต่าง ทางด้านพฤติกรรมทางเทคโนโลยีสารสนเทศของนักหนังสือพิมพ์ จำแนก ตามระดับรายได้.....	125
ตารางที่ 50	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบความแตกต่าง ทางด้านพฤติกรรมทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของนักหนังสือพิมพ์ จำแนกตามตำแหน่งงาน.....	125
ตารางที่ 51	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์.....	128

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technologies: ICT) มีบทบาทสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ในปัจจุบันเป็นอย่างมาก นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตในหลายๆ ด้าน ทั้งด้านวัฒนธรรม การศึกษา สังคม การเมือง เศรษฐกิจ ฯลฯ เทคโนโลยีสารสนเทศยังเป็นตัวนำพาประเทศเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจใหม่ (New Economy) หรือสังคมแห่งปัญญาและการเรียนรู้ (Knowledge-based Society)

Alvin Toffler (1973) เรียกยุคแห่งเศรษฐกิจที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการขับเคลื่อนนี้ว่า โลกแห่งคลื่นลูกที่สาม โดยเรียกยุคเกษตรกรรมว่าเป็น โลกแห่งคลื่นลูกที่หนึ่ง และยุคอุตสาหกรรมคือโลกแห่งคลื่นลูกที่สอง ภาพที่เห็นได้ชัดในปัจจุบันคือ สังคมในโลกตะวันตกที่เป็นสังคมแห่งยุคโลกที่สาม คือสังคมสารสนเทศและการสื่อสารอย่างเต็มตัว ในขณะที่ประเทศไทยยังอยู่ในระยะหัวเลี้ยวหัวต่อ เนื่องจากในชนบทยังคงทำการเกษตรเช่นโลกแห่งคลื่นลูกที่หนึ่ง แต่ในเมืองกลับมีสภาพเป็นโลกอุตสาหกรรมที่กำลังก้าวเข้าสู่โลกยุคที่สาม

ผลที่ตามมาคือ เมื่อความก้าวล้ำของเทคโนโลยีที่ไม่สามารถก้าวทันกันในแต่ละพื้นที่ แต่ ละภาคส่วน ซึ่งนำไปสู่การเกิดเป็นช่องว่าง (NECTEC, 2545) แม้เทคโนโลยีสารสนเทศจะมีคุณ ोनันต์ต่อสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอาจเป็นปัจจัยเร่ง ที่ทำให้เกิดการขยายตัวของช่องว่างทางเศรษฐกิจและช่องว่างทางสังคมได้ ไม่ว่าจะเป็นระดับนา นาประเทศระหว่างประเทศพัฒนาแล้วและประเทศกำลังพัฒนา หรือระดับภายในประเทศระหว่าง สังคมเมืองและสังคมชนบท ระหว่างผู้ที่มีรายได้สูงและรายได้ต่ำ โดยเป็นผลมาจากความเหลื่อม ล้าในความสามารถและโอกาสของการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเป็นผลให้เกิดช่องว่างระหว่าง “ผู้มี ข่าวสาร” และ “ผู้ไร้ข่าวสาร” (Information haves and have nots) หรือภายใต้คำศัพท์ “ช่องว่าง ทางดิจิทัล” หรือ Digital Divide

Digital Divide คือ ช่องว่างทางดิจิทัลหรือความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงเทคโนโลยีสาร สนเทศ กลายเป็นคำที่ถูกกล่าวถึงมากในรอบทศวรรษที่ผ่านมา คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต

ถูกยอมรับกันว่าเป็นเทคโนโลยีหรือเครื่องมือหลัก ที่ผลักดันโลกให้ก้าวจากสังคมยุคอุตสาหกรรมเข้าสู่สังคมยุคดิจิทัล เป็นยุคแห่งข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเป็นยุคที่พลังสมอง ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ และความ คิดสร้างสรรค์เข้ามาเป็นทุนหลักในการดำเนินการ ทำให้เราสามารถก้าวกระโดดข้ามยุคอุตสาหกรรมเข้าสู่ยุคใหม่ ยุคดิจิทัล ได้

ความเป็นมาของการเกิดเป็นช่องว่างทางดิจิทัลหรือ Digital Divide นั้น Joel Cooper และ Kimberlee D. Weaver (2003) ได้กล่าวไว้ว่าเกิดจากการปฏิบัติทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศด้านการศึกษาและการทำงาน พวกเขาได้กล่าวว่างานสำหรับในอนาคตนั้นจะขึ้นอยู่กับคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต และทำนายอนาคตล่วงหน้าปี 2010 นั้น 25% ของงานใหม่ทั้งหมดทั้งในหน่วยงานเอกชนและหน่วยงานรัฐบาลจะต้องเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีทั้งสิ้น (American Association of University Women Educational Foundation Commission on Technology, Gender and Teacher Education, 2000) ในแง่ของเศรษฐกิจทั้งในช่วงขาขึ้นและขาลง การทำงานต้องการบุคลากรที่ได้ผ่านการฝึกฝนและมีสมรรถภาพทางด้านเทคโนโลยี (McCelland , 2001) นอกจากนั้นการเข้าถึงการฝึกฝนในด้านไอทีจะไม่เป็นไปอย่างมีเหตุมีผลและผู้ที่เข้าถึงเทคโนโลยีได้มากกว่าจะเป็นผู้ที่มีความเป็นอยู่ดีกว่า ขึ้นอยู่กับรายได้ เชื้อชาติ เพศซึ่งเป็นพื้นฐานของสมาชิกแต่ละคน

ซาโรช เมลานนท์ (2546) ได้กล่าวถึงความ เป็นมาของช่องว่างทางดิจิทัลไว้ว่า คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และเว็บเทคโนโลยี ถูกยอมรับกันว่าเป็นเทคโนโลยีหรือเครื่องมือหลัก ที่ผลักดันโลกให้ก้าวจากสังคมยุคอุตสาหกรรมเข้าสู่สังคมยุคดิจิทัล เป็นยุคแห่งข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเป็นยุคที่พลังสมอง ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ และความคิดสร้างสรรค์เข้ามาเป็นทุนหลักในการดำเนินการ ซึ่งเทคโนโลยีนี้เปิดโอกาสให้ประเทศไทยสามารถก้าวกระโดดข้ามยุคอุตสาหกรรมเข้าสู่ยุคใหม่ คือ ยุคดิจิทัล ได้

ในสังคมยุคใหม่ คือ ยุคดิจิทัล ก่อให้เกิดการแบ่งแยกชั้นวรรณะของสังคมในรูปแบบใหม่ โดยไม่รู้ตัว นั่นก็คือ Digital divide นั่นเอง โดยสังคมจะถูกแบ่งออกเป็นสองชนชั้น คือชนชั้นที่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารความรู้จากอินเทอร์เน็ต และชนชั้นที่ไม่สามารถเข้าถึงได้

ปัญหาช่องว่างทางดิจิทัลเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมานานควบคู่ไปกับช่องว่างทางสังคม ด้านต่างๆ ตัวอย่างข้อมูลที่ชี้ให้เห็นว่ามีความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศระหว่าง

ประเทศที่พัฒนาแล้ว OECD (2000) พบว่าจำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต (Internet Host) ต่อประชากร 1,000 คนในภูมิภาคของโลกมีความแตกต่างกันมาก โดยในสหรัฐอเมริกา มี 250 Internet Host ต่อประชากร 1,000 คน ขณะที่กลุ่ม EU โดยเฉลี่ยมี 42 Internet Host ต่อประชากร 1,000 คน นอกจากนี้การใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ต ยังพบอีกว่า ชาวเดนมาร์กมีส่วนร่วมการใช้อินเทอร์เน็ตสูงที่สุดคือ ร้อยละ 50 ของประชากร ในขณะที่อิตาลีมีส่วนร่วมเพียงร้อยละ 8

ที่กล่าวมานั้น คือความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศระหว่างประเทศที่พัฒนาแล้ว ซึ่งจะเห็นได้ว่าโลกยังคงมีช่องว่างทางดิจิทัลอยู่ ในการรับรู้ทางด้านสารสนเทศและความรู้ **จันทิมา อัมพรพัฒน์** (2549) กล่าวว่าประเทศกำลังพัฒนายังไม่สามารถกระจายความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีให้แก่ประชากรได้อย่างพอเพียง อันเนื่องมาจากข้อจำกัดด้านงบประมาณ ขนาดของประชากรและอื่นๆ การจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น ในด้านการศึกษา รวมถึงการพัฒนาทักษะทางด้านภาษา ตลอดจนการพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรในหน่วยงานให้มีความรู้ทางด้านคอมพิวเตอร์และพร้อมใช้งานในระบบสารสนเทศ

ในประเทศโลกที่ 3 อย่างเช่นประเทศเวียดนาม ไทย ลาว กัมพูชา พม่า มาเลเซียนั้น จำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ต (Internet User) ต่อประชากร 100 คน (ITU, World Telecommunication Development Report, 2005) รายงานการใช้อินเทอร์เน็ตยังคงมีในปริมาณที่ต่ำมากโดยคิดเป็นร้อยละได้ดังนี้ กัมพูชาร้อยละ 0.28 ลาวร้อยละ 0.36 เวียดนามร้อยละ 7.11 เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเกาหลีใต้ที่สูงถึงร้อยละ 65.67 และสวีเดนมากที่สุดคือร้อยละ 75.46

ประเทศไทยเอง ก็เป็นหนึ่งในประเทศที่ประสบปัญหาความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศเรื่อยมาในหลายภาคส่วน โดยเห็นได้จากจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ต (Internet User) ของประเทศไทยในปี 2005 พบว่า 100 คนมีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเพียง 11 คนเท่านั้น และจำนวนคู่สายโทรศัพท์ก็ยังไม่สามารถตอบสนองแก่ประชากรได้อย่างทั่วถึงและต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศแถบเอเชียด้วยกันอีกด้วย (ITU 2005)

ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศมีด้วยกันหลายมิติ และมีผู้แบ่งประเภทไว้มากมาย ดังนี้ Kling (1998) ดูช่องว่างทางดิจิทัลจาก 2 ปัจจัย ปัจจัยแรกคือ ปัจจัยทางด้านเทคนิคหรือโครงสร้างพื้นฐาน อันได้แก่เครื่องคอมพิวเตอร์ ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ และปัจจัยที่สองคือ

ปัจจัยทางด้านสังคม ซึ่งก็คือทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและอินเทอร์เน็ต ส่วน Keniston (2003) ได้จำแนกช่องว่างทางดิจิทัลในส่วนของปัจจัยทางด้านสังคม ออกเป็น 4 ประเภทด้วยกัน คือ 1) คนรวยและมีกำลังซื้อกับคนจน 2) คนที่สามารถเข้าใจภาษาอังกฤษ กับคนที่ไม่เข้าใจภาษาอังกฤษ โดยในปี 2000 พบว่า 80% ของเว็บไซต์ทั่วโลกเป็นภาษาอังกฤษ 3) คนที่มีปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานพร้อมกับคนที่ไม่มี และ 4) คนที่มีพื้นฐานทางด้านเทคนิคกับคนที่ไม่มี

การไหลของข้อมูลข่าวสาร และความก้าวล้ำของเทคโนโลยี ทำให้ผู้ใช้ต้องมีความรู้ความสามารถและก้าวตามทันเทคโนโลยี และสามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้มากที่สุดและต้องปรับตัวให้เข้ากับยุคสารสนเทศเช่นในปัจจุบัน เพราะมิฉะนั้นจะก่อให้เกิดเป็นช่องว่างทางดิจิทัลขึ้นได้

NECTEC (2545) ได้ศึกษาอินเทอร์เน็ตกับความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงสารสนเทศ (Digital Divide) พบว่าแม้ว่าประเทศไทยจะมีการแพร่หลายในการใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มมากขึ้น แต่ก็ยังห่างไกลประเทศผู้นำทางเศรษฐกิจอื่นๆ ซึ่งนอกเหนือจากการผลักดันให้สัดส่วนจำนวนประชากรที่ใช้อินเทอร์เน็ตมีค่าสูงทัดเทียมนานาประเทศแล้ว ระบบการศึกษาต้องสนับสนุนให้เด็กคิดเป็น เพื่อที่จะสามารถไตร่ตรองแยกแยะ และกลั่นกรอง “ข้อมูล” ที่ปรากฏตรงหน้าให้เป็น “ความรู้” ได้

กฤติกาพร มลาसानต์ (2548) ทำการศึกษาช่องว่างทางดิจิทัลเกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ตและช่องว่างทางดิจิทัลระหว่างประชาชนในสังคมเมืองและชนบทของไทย พบว่าคนในสังคมเมืองที่มีระดับการศึกษาและรายได้สูงย่อมได้เปรียบ คนในสังคมชนบทที่มีระดับการศึกษาและรายได้ต่ำกว่าในการเข้าถึงข่าวสารข้อมูล ซึ่งมีส่วนทำให้ช่องว่างทางความรู้ ทักษะคิด และค่านิยมที่มีอยู่ของคนในสังคมเมืองและชนบทขยายออกไป แต่ในเวลาเดียวกันสื่ออินเทอร์เน็ตก็มีผลทางบวกต่อกลุ่มคนในสังคมชนบท และอาจนำไปสู่การลดช่องว่างทางดิจิทัลให้แคบลง

จันทิมา อัมพรพัฒน์ (2549) ได้ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการลดช่องว่างทางดิจิทัล (Digital Divide) กรณีศึกษา โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ รัชดา พบว่าปัจจัยด้านเนื้อหาสาระ (content) เป็นปัจจัยที่เป็นอุปสรรคที่สำคัญที่สุดต่อความสำเร็จในการลดช่องว่างทางดิจิทัล นอกจากนั้นยังมีปัญหาในเรื่องเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ล่าช้า เครื่องคอมพิวเตอร์ล้าสมัย โรงเรียนให้การสนับสนุนไม่เพียงพอทั้งในด้านบุคลากร งบประมาณ และเครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

งานด้านสื่อสารมวลชนในยุคดิจิทัล เป็นงานที่มีความเกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศโดยตรง สื่อมวลชนและผู้ปฏิบัติงานสื่อมวลชนต้องพึ่งพาเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการสร้างประสิทธิภาพในการสื่อสาร เพื่อให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และเป็นมืออาชีพมากขึ้น เทคโนโลยีสารสนเทศจึงนับว่ามีประโยชน์นานัปการแก่แก่นักหนังสือพิมพ์ หรือสื่อมวลชน เพราะเปรียบเสมือนสื่อกลางระหว่างรัฐกับประชาชนในการเข้าถึงข่าวสารและนำเสนอข่าวสาร **วชิราภรณ์ พรหมชินวงศ์** (2545) กล่าวว่าสื่อมวลชนจำเป็นต้องรับรู้ เรียนรู้ และสามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล การได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสารในการรายงานข่าวของนักข่าวนั้นข่าวที่ได้จะต้องเป็นจริงมีลักษณะของข่าวที่ดีครบถ้วนเป็นข่าวที่สมบูรณ์ เทียบตรง รวดเร็ว และสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเพื่อสามารถรายงานข่าวได้อย่างรวดเร็ว

โดยทั่วไปผู้สื่อข่าว หรือผู้ทำงานในด้านสื่อสารมวลชนควรจะแสดงบทบาทที่สำคัญในการพัฒนาสังคมสารสนเทศ เนื่องจากในสังคมสารสนเทศที่มีการจัดหาทักษะความรู้และบริการก็จะสามารถเพิ่มคุณค่าให้กับคนที่อาศัยอยู่ในสังคมและส่งเสริมประชาธิปไตยอย่างกว้างขวางเมื่อเป็นเช่นนั้น นักหนังสือพิมพ์ต้องสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีใหม่ๆ ซึ่งจะเพิ่มศักยภาพในการทำงานเพื่อให้ได้ข้อมูลข่าวสารที่น่าเชื่อถือ มีคุณภาพและแม่นยำสำหรับประชาชนเมื่อเผยแพร่ข่าวสารออกไป (International Federation of Journalists, 2003)

เทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถเอื้อให้กับนักข่าวสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกรวดเร็วกว่าในอดีตที่ผ่านมา แต่ในการจะได้มาซึ่งข้อมูลนั้นนักข่าวจะต้องมีทักษะทางด้านดิจิทัล ซึ่งต้องอาศัยการเรียนรู้ และการก้าวทันเทคโนโลยี เพื่อไม่ให้เกิดเป็นช่องว่างทางดิจิทัลในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางสารสนเทศ

Mark Glaser (2007) ได้ศึกษาช่องว่างทางดิจิทัลในสหรัฐอเมริกา และพบว่าปัญหาหลักของช่องว่างทางดิจิทัลในสหรัฐอเมริกาคณะนี้คือเรื่องบรรดแบนด์ และยังพบอีกว่าสิ่งที่นักข่าวในหลายรัฐในสหรัฐอเมริกาต้องประสบก็คือความล่าช้าของการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร อันมีสาเหตุมาจากความไม่พร้อมทางด้านอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศ

ดังนั้นจึงเป็นที่น่าสนใจศึกษาว่า นักหนังสือพิมพ์ไทยปัจจุบันในยุคดิจิทัลมีทักษะ ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ทักษะ และพฤติกรรมเกี่ยวกับเทคโนโลยีทางดิจิทัลอย่างไร และมีช่องว่างทางดิจิทัล

ระหว่างนักหนังสือพิมพ์แต่ละสายงานและระหว่างแต่ละสังกัดหรือไม่ อย่างไร ตลอดจนนักหนังสือพิมพ์ประสบกับปัญหาความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศหรือไม่ อย่างไรบ้าง

ปัญหานำวิจัย

1. นักหนังสือพิมพ์ไทยมีทักษะ ความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และพฤติกรรมอย่างไรในเรื่องเทคโนโลยีดิจิทัลที่เกี่ยวข้องกับงานวารสารสนเทศ และมีช่องว่างทางดิจิทัลเหล่านี้หรือไม่ อย่างไร
2. นักหนังสือพิมพ์ไทยที่สังกัดองค์กรหนังสือพิมพ์ แต่ละประเภทที่ต่างกัน มีทักษะ ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการทำงานต่างกันหรือไม่ มีช่องว่างอย่างไร
3. ตำแหน่งงานของนักหนังสือพิมพ์ไทย และสายงานข่าว ที่แตกต่างกันจะมีช่องว่างหรือไม่ อย่างไร ในเรื่องทักษะ ความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และพฤติกรรมการใช้ดิจิทัลเทคโนโลยีสารสนเทศในการทำงาน
4. ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม เช่น อายุการทำงานข่าว ระดับการศึกษา รายได้ และตำแหน่งงาน มีความเกี่ยวข้องกับช่องว่างดิจิทัล ในด้านทักษะ ความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในงานหนังสือพิมพ์หรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาช่องว่างทางดิจิทัลหรือความแตกต่างทางเทคโนโลยีดิจิทัล ในด้านทักษะ ความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และพฤติกรรมของนักหนังสือพิมพ์ไทย จำแนกตามลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม ประเภทหนังสือพิมพ์ และสายงานข่าวที่รับผิดชอบ
2. เพื่อทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างทักษะ ความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และพฤติกรรมทางเทคโนโลยีสารสนเทศยุคดิจิทัลของนักหนังสือพิมพ์ไทย

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1

ทักษะ ความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักหนังสือพิมพ์ไทย มีความแตกต่างไปตามกลุ่มประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัด

สมมติฐานที่ 2

ทักษะ ความรู้ความเข้าใจ ทักษะคิด และพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักหนังสือพิมพ์ไทยมีความแตกต่างกันไปตามประเภทสายงานข่าวที่รับผิดชอบ

สมมติฐานที่ 3

ทักษะ ความรู้ความเข้าใจ ทักษะคิด และพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักหนังสือพิมพ์ไทย มีความแตกต่างกันไปตามลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม

สมมติฐานที่ 4

ทักษะ ความรู้ความเข้าใจทางดิจิทัล ทักษะคิดทางดิจิทัล และพฤติกรรมการใช้ดิจิทัลมีความสัมพันธ์กัน

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะทักษะ ความรู้ความเข้าใจ ทักษะคิด และพฤติกรรมของนักหนังสือพิมพ์ไทย ในเรื่องช่องว่างทางดิจิทัลของนักหนังสือพิมพ์ที่ผลิตในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น โดยเลือกศึกษาเฉพาะผู้ปฏิบัติงานที่เป็นนักหนังสือพิมพ์เท่านั้น

นิยามศัพท์

ช่องว่างทางดิจิทัล (Digital Divide) หมายถึง ความเหลื่อมล้ำหรือความแตกต่างในการเข้าถึงดิจิทัลเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ซึ่งวัดได้จากความแตกต่างในด้านทักษะ ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคิด พฤติกรรมการใช้ และการเป็นเจ้าของดิจิทัลเทคโนโลยีสารสนเทศ

นักหนังสือพิมพ์ หมายถึง ผู้ที่มีหน้าที่แสวงหาข่าวและรายงานข่าวตลอดจนนักเขียนในหนังสือพิมพ์ในประเทศไทยที่ปฏิบัติงานอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

องค์กรหนังสือพิมพ์ หมายถึง องค์กรสื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์ไทยที่ทำหน้าที่เสนอข่าวสารข้อมูล ความรู้ ความคิดเห็นออกเผยแพร่แก่สาธารณชนที่จำหน่ายในเขตกรุงเทพมหานคร โดยเลือกศึกษาจำนวน 14 ชื่อฉบับ ได้แก่ กรุงเทพธุรกิจ ข่าวสด เดลินิวส์ ไทยรัฐ คมชัดลึก แนวนหน้า บ้านเมือง ผู้จัดการ มติชน สยามรัฐ โพสต์ทูเดย์ ไทยโพสต์ บางกอกโพสต์ และเดอะเนชั่น

ประเภทหนังสือพิมพ์ หมายถึง ชนิดขององค์กรหนังสือพิมพ์ โดยแบ่งตามคุณลักษณะเนื้อหาของหนังสือพิมพ์เท่านั้น ดังนี้

- 1 หนังสือพิมพ์แนวเศรษฐกิจ ได้แก่ กรุงเทพธุรกิจ ผู้จัดการ โพสต์ทูเดย์
- 2 หนังสือพิมพ์แนวคุณภาพ ได้แก่ มติชน บางกอกโพสต์ เดอะเนชั่น ไทยโพสต์
- 3 หนังสือพิมพ์แนวกึ่งคุณภาพกึ่งปริมาณ ได้แก่ แนวหน้า บ้านเมือง สยามรัฐ
- 4 หนังสือพิมพ์แนวประชานิยม ได้แก่ ข่าวสด เดลินิวส์ ไทยรัฐ คมชัดลึก

ประเภทสายงานข่าวที่รับผิดชอบ หมายถึง สายงานข่าวที่นักหนังสือพิมพ์ได้รับมอบหมายให้รายงานข่าวแบ่งประเภทดังนี้ 1. ข่าวหนัก ได้แก่ ข่าวการเมือง ข่าวเศรษฐกิจ 2. ข่าวเบา ได้แก่ ข่าวอาชญากรรม ข่าวศิลปะ ข่าวบันเทิง ข่าวสตรีและสังคม ข่าวกีฬา 3. ข่าวไอที ได้แก่ ข่าววิทยาการและเทคโนโลยี ข่าวสิ่งแวดล้อม 4. ข่าวทั่วไป ได้แก่ ข่าวท่องเที่ยว ข่าววาไรตี้

ตำแหน่งงาน หมายถึง ตำแหน่งหน้าที่ความรับผิดชอบในหน่วยงานหนังสือพิมพ์ของนักหนังสือพิมพ์ ได้แก่

- ผู้บริหารข่าว, Rewriter, กองบรรณาธิการ
- บรรณาธิการ, รองบรรณาธิการ
- คอลัมนิสต์
- นักข่าว
- ช่างภาพ, ช่างศิลป์ (ออกแบบจัดหน้า ทำกราฟิก)

ทักษะ หมายถึง ความสามารถ ความชำนาญ โดยวัดจาก ทักษะทางภาษาอังกฤษ ทักษะทางคอมพิวเตอร์ และทักษะทางอินเทอร์เน็ต

ความรู้ความเข้าใจ หมายถึง ความรู้ การรับรู้ ความเข้าใจในเรื่องเทคโนโลยีดิจิทัลที่เกี่ยวข้องกับงานด้านวารสารสนเทศ

ทัศนคติ หมายถึง สภาวะทางจิตใจในเชิงความรู้ ความคิดเห็นและความรู้สึกที่มีต่อเทคโนโลยีดิจิทัล ที่จะส่งผลต่อแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลทางสารสนเทศ

พฤติกรรม หมายถึง ลักษณะในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลทางสารสนเทศในแง่ความถี่ในการใช้ เวลา สถานที่ และลักษณะการใช้ประโยชน์

ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม ได้แก่ อายุการทำงาน ชั่วโมง ระดับการศึกษา เพศ วิทยตำแหน่งงาน รายได้ และการเป็นเจ้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ

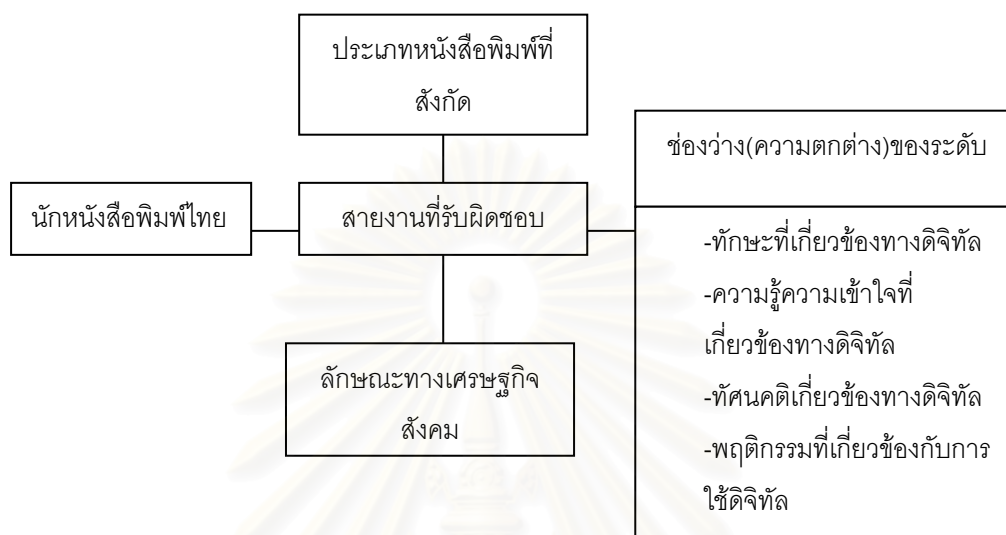
การเป็นเจ้าของเทคโนโลยีดิจิทัลสารสนเทศ หมายถึง การมีเครื่องคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์มือถือ เครื่องคอมพิวเตอร์พกพา และอุปกรณ์เทคโนโลยีการสื่อสารเป็นของตนเอง

งานวารสารสนเทศ หมายถึง งานที่เกี่ยวข้องกับวิทยาการ และเทคโนโลยีข่าวสาร เช่น การสื่อข่าว การเขียนข่าว การสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข่าวต่าง ๆ รวมทั้งเครือข่ายอินเทอร์เน็ต การรายงานข่าวผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อคอมพิวเตอร์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการศึกษาทำให้ทราบถึงทักษะ ความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และพฤติกรรมของนักหนังสือพิมพ์ต่อเรื่องช่องว่างทางดิจิทัล ซึ่งผลการศึกษาและทัศนคติที่ได้สามารถนำไปแก้ไขและปรับปรุงการทำหน้าที่ของนักหนังสือพิมพ์ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและทันตามความก้าวหน้าในโลกดิจิทัลยิ่งขึ้น
2. ทำให้ทราบถึงสภาพปัจจุบันทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ของนักหนังสือพิมพ์ที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการผลิตข่าวและบทความความคิดเห็นของนักหนังสือพิมพ์ต่างๆ
3. ทำให้ทราบถึงลักษณะปัญหา และอุปสรรคที่เกิดขึ้น และได้นำผลการวิจัยไปใช้เพื่อเป็นข้อมูลประกอบในการหามาตรการลดช่องว่างทางดิจิทัล เพื่อให้สามารถเสนอข่าวที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
4. ผลการวิจัยที่ได้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของนักข่าวและยกระดับมาตรฐานการทำข่าว และส่งเสริมความรู้ทางด้านดิจิทัลเพื่อเป็นการลดช่องว่างทางดิจิทัลได้ต่อไป เพราะช่องว่างทางดิจิทัลของสื่อมักจะนำไปสู่ช่องว่างทางข่าวสารของผู้รับสารในสังคมได้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งที่จะศึกษาช่องว่างทางดิจิทัลของนักหนังสือพิมพ์ไทยเปรียบเทียบกับระหว่างประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัดและประเภทสายงานที่รับผิดชอบโดยอาศัยแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับ Digital Divide
2. แนวคิดเกี่ยวกับช่องว่างทางความรู้ (Knowledge Gap)
3. แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรม (K A P)
4. แนวคิดเกี่ยวกับสังคมยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ
5. แนวคิดเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์กับกระบวนการผลิตและสร้างความคิด ความรู้ในยุคดิจิทัลเทคโนโลยี
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎี

1. แนวคิดเกี่ยวกับ Digital Divide

ความหมายของ Digital Divide

ได้มีผู้ให้ความหมายของ Digital Divide ไว้ด้วยกันมากมาย ซึ่งนำมาประมวลได้ต่อไปนี้ OECD และ DOT Force เป็นผู้ให้ความหมายของ Digital Divide ไว้ในลำดับต้นๆ และได้ให้นิยามไว้ใกล้เคียงกัน ดังนี้

OECD กล่าวไว้ใน Understanding the Digital Divide (2001) ว่า “...digital divide refers to the gap between individuals, households, business and geographic areas at different socio-economic levels with regard both to their opportunities to access information and communication technologies (ICTs) and to their use of the Internet for a wide variety of activities.”

จันทิมา อัมพรพัฒน์ (2549) แปลความหมายว่า หมายถึงช่องว่างระหว่างบุคคล ครอบครัว ธุรกิจและพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ ในระดับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมต่างๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับโอกาสในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และการใช้อินเทอร์เน็ตของประชาชน ก็ใช้ในกิจกรรมต่างๆ อย่างกว้างขวาง

DOT Force ได้กล่าวไว้ใน Draft Report (2001) ว่า “The Digital Divide, which can be broadly defined in terms of unequal possibilities to access and contribute to information, knowledge and networks as well as to benefit from the development enhancing capabilities of ICT, have become some of the most visible components of the Development Divide.”

จันทิมา อัมพรพัฒน์ (2549) ถอดความหมายว่า หมายถึงช่องว่างทางดิจิทัล เป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมกัน ซึ่งหากสามารถสนับสนุนในด้านการให้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้และมีระบบเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพขึ้นจากการเพิ่มขึ้นของขีดความสามารถ ทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ซึ่งองค์ประกอบทั้งหมดล้วนจะนำไปสู่แนวทางการลดปัญหาความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงสารสนเทศได้ในเวลาต่อมา

ในประเทศไทย NECTEC (2545) กล่าวว่า Digital Divide หมายถึงการเกิดช่องว่างของ “ผู้มีข่าวสาร” และ “ผู้ไร้ข่าวสาร” (Information haves and have nots) ระหว่างประชากรกลุ่มต่างๆ ในสังคมโลก ซึ่งปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดช่องว่างในการเข้าถึงและรับรู้ข่าวสารข้อมูล (Information) และความรู้ (Knowledge) ก็คือความไม่เท่าเทียมกันของโอกาสในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ซึ่งนับเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งในปัจจุบันสำหรับการติดต่อสื่อสารระหว่างชุมชนภายในประเทศและระหว่างประเทศ และยังเป็นประตูสู่ข้อมูลมหาศาลที่ไร้ขอบเขตพรมแดนมาจำกัด ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ปรัชญาการณที่เรียกกันว่า Digital Divide นั้นเป็นผลสืบเนื่องมาจากการแพร่กระจายของเทคโนโลยีสารสนเทศไปยังประชาคมโลกที่ไม่ทั่วถึงและไม่เท่าเทียม

จากเว็บไซต์ Wikipedia (2007) ได้ให้ความหมายของ Digital Divide ไว้ว่า “The gap between those with regular, effective access to [digital](#) and [information technology](#), and those without this access. It encompasses both physical access to technology hardware

and, more broadly, skills and resources which allow for its use. Groups often discussed in the context of a digital divide include socioeconomic (rich/poor), racial (white/minority), or geographical (urban/rural).

ทั้งนี้ความหมายของ ช่องว่างทางดิจิทัลข้างต้นก็คือ ช่องว่างระหว่างคนที่ประสบความสำเร็จอย่างสม่ำเสมอในการเข้าถึงดิจิทัลและเทคโนโลยีสารสนเทศ และคนที่ไม่สามารถเข้าถึง ซึ่งถูกจำกัดจากทั้งทางกายภาพในการเข้าถึงเทคโนโลยีฮาร์ดแวร์และอย่างกว้างคือทักษะและแหล่งที่มา ซึ่งอนุญาตให้ใช้กลุ่มที่ได้มีการอธิบายถึงในบริบทของช่องว่างทางดิจิทัลได้แก่ ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม (รวย/จน) เชื้อชาติ (ขาว/ชนกลุ่มน้อย) หรือลักษณะทางภูมิศาสตร์ (ในเมือง/ชนบท)

Mark Glaser (2007) ได้อธิบาย Digital Divide ไว้ว่าเป็น การแบ่งแยกของการมีและไม่มีเทคโนโลยีดิจิทัล ในด้านหนึ่งคนสามารถมีหรือเข้าถึงคอมพิวเตอร์ การเชื่อมต่อด้วยบรอดแบนด์ความเร็วสูง ในขณะที่อีกด้านหนึ่งคือคนที่ไม่สามารถมีเทคโนโลยี ไม่สามารถเข้าถึงบรอดแบนด์เนื่องจากที่ตั้งของเขา หรือคนที่มีการเรียนรู้หรือวัฒนธรรมในวงที่จำกัดในการใช้เทคโนโลยี

Martin Ryder (2005) กล่าวไว้ว่า Digital Divide หมายถึงช่องว่างระหว่างคนที่ประสบความสำเร็จจากการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และคนที่ไม่สามารถ

George Sciadas (2005) ได้ให้คำจำกัดความของ Digital Divide ไว้ว่า คือ ช่องว่างระหว่างคนที่มีความรู้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) กับคนที่ไม่มี

Damaggio Hargitai (อ้างใน **จันทิมา อัมพรพัฒน์** , 2549) มองช่องว่างทางดิจิทัลด้วยกัน 5 มิติคือ

1. เครื่องมือทางเทคนิค (technical means) เช่น ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ การเชื่อมต่อ
2. ความเป็นอิสระในการใช้ (autonomy of use) เช่น สถานที่ตั้งของจุดเชื่อมต่ออิสระภาพในการใช้สื่อกลางสำหรับกิจกรรมตามความต้องการ
3. รูปแบบการใช้ (use patterns) เช่น รูปแบบการใช้อินเทอร์เน็ต
4. เครือข่ายสนับสนุนทางสังคม (social support networks) เช่น ความช่วยเหลือทางเทคนิค ขนาดของเครือข่าย การสนับสนุนให้ใช้อินเทอร์เน็ต

5. ทักษะความชำนาญ (skills) ความสามารถของปัจเจกบุคคลในการใช้สื่อกลางอย่างมีประสิทธิภาพ

NECTEC (2545) ได้สรุปความหมายของ Digital Divide หรือว่าความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงสารสนเทศและความรู้ใน 2 ระดับคือ

- ความเหลื่อมล้ำระหว่างประชากรกลุ่มต่างๆ ภายในประเทศ ที่มีโอกาสในการเข้าถึงสารสนเทศและความรู้แตกต่างกัน ความเหลื่อมล้ำนี้เกิดขึ้นระหว่างกลุ่มประชากรที่มีลักษณะบางประการต่างกัน เช่น ระหว่างกลุ่มประชากรในเมืองกับประชากรในชนบท ระหว่างกลุ่มประชากรที่มีเพศ อายุ ต่างกัน ระหว่างผู้ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ระหว่างผู้ที่มีเชื้อชาติและวัฒนธรรมต่างกัน รวมถึงโอกาสในการเข้าถึงสารสนเทศและความรู้ที่ต่างกัน ตลอดจนคนพิการที่อาจมีโอกาเข้าถึงน้อยกว่าด้วย
- ความเหลื่อมล้ำระหว่างประเทศต่างๆ ที่มีการพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในระดับและรูปแบบที่ต่างกัน ความเหลื่อมล้ำที่เห็นได้ชัดคือระหว่างประเทศที่พัฒนาแล้ว และมีความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคมค่อนข้างมากกับประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งมักจะครอบคลุมถึงประเทศยากจน มีระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับต่ำ

จากการประมวลความหมาย Digital Divide จากแหล่งต่างๆ ข้างต้นสามารถสรุปและนำมาเป็นแนวทางในการวิจัยครั้งนี้ ได้ดังนี้

Digital Divide หรือช่องว่างทางดิจิทัล หมายถึง ความเหลื่อมล้ำหรือช่องว่างในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตหรือเทคโนโลยีดิจิทัลของนักรหัสพิมพ์ในองค์กรหนังสือพิมพ์ที่สังกัดรวมไปถึงความพร้อมทางด้านเทคนิคเครื่องมือ เช่น คอมพิวเตอร์ ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ การเชื่อมต่อ บรอดแบนด์ ตลอดจนช่องว่างหรือความเหลื่อมล้ำทางด้านทักษะความรู้ ความชำนาญและความสามารถของนักรหัสพิมพ์ไทยในการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

ปัจจัยหรือตัวแปรที่ทำให้เกิดช่องว่างทางดิจิทัล

ปัจจัยหรือตัวแปรที่ทำให้เกิดช่องว่างทางดิจิทัลมีด้วยกันหลายมิติและหลายปัจจัยมีผู้แบ่งประเภทไว้มากมาย ดังนี้

Kling (1998) ดูช่องว่างทางดิจิทัลจาก 2 ปัจจัย ปัจจัยแรกคือ ปัจจัยทางด้านเทคนิคหรือโครงสร้างพื้นฐาน อันได้แก่เครื่องคอมพิวเตอร์ ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ และปัจจัยที่สองคือ ปัจจัยทางด้านสังคม ซึ่งก็คือทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและอินเทอร์เน็ต

Keniston (2003) ได้จำแนกช่องว่างทางดิจิทัลในส่วนของปัจจัยทางด้านสังคม ออกเป็น 4 ประเภทด้วยกันคือ 1) คนรวยหรือคนที่มีกำลังซื้อและคนที่ไม่มี 2) คนที่สามารถเข้าใจภาษาอังกฤษ และคนที่ไม่สามารถเข้าใจภาษาอังกฤษ 3) คนที่มีปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานพร้อมและคนที่ไม่มี 4) คนที่มีพื้นฐานทางด้านเทคนิคและคนที่ไม่มี

Tichenor และคณะ (อ้างใน **จันทิมา อัมพรพัฒน์**, 2549) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดช่องว่างทางความรู้ 5 ประการคือ

1. ทักษะในการสื่อสาร (Communication Skills) ของกลุ่มบุคคลสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจสูงและต่ำที่มีความแตกต่างกัน กลุ่มบุคคลทั้งสองระดับมีระดับการศึกษาแตกต่างกัน และการศึกษาที่ตนเองที่เป็นพื้นฐานทำให้คนมีทักษะในการอ่าน การพูด การฟัง และการทำความเข้าใจ
2. ระดับข่าวสารที่สะสมไว้ หรือพื้นฐานความรู้เดิมของกลุ่มบุคคลทั้งสองแตกต่างกัน กลุ่มบุคคลสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจสูง อาจทราบเรื่องราวนั้นแล้วจากการศึกษาหรืออาจทราบเรื่องนั้นมากกว่าจากการเปิดรับสารจากแหล่งต่างๆ ก็ได้
3. กลุ่มบุคคลที่มีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจสูง อาจมีความสัมพันธ์และการติดต่อทางสังคมโดยตรงมากกว่า กลุ่มบุคคลดังกล่าวอาจทราบและคุ้นเคยกับเรื่องราวต่างๆ ในสื่อมวลชนจากวงสังคมระดับสูงที่มีความสัมพันธ์กันโดยตรง
4. กลไกการเปิดรับข่าวสาร การยอมรับ และความจำข่าวสารนั้น บุคคลสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจต่ำกว่า อาจไม่ให้ความสนใจข่าวสารทั่วไปสอดคล้องกับค่านิยมหรือความต้องการของตนเอง

5. ธรรมชาติของสื่อมวลชนทั่วไปแล้วมีความโน้มเอียงไปยังกลุ่มบุคคลที่มีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจสูงมากกว่า ชาวสารสาธการณกิจหรือชาววิทยา ศาสตร์ ส่วนมากจะสอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของกลุ่มบุคคลชั้นสูงมากกว่า

NECTEC (2545) ได้สรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อความไม่เท่าเทียมกันในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศและความรู้ ไว้เป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1. ปัจจัยกับโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศ (Information Infrastructure) ความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศที่ต่างกันในแต่ละพื้นที่จะก่อให้เกิดในการเข้าถึงสารสนเทศและความรู้ต่างกัน ตัวชี้วัด (Indicators) เกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศที่ได้ถูกนำมาใช้วัดระดับ Digital Divide ได้แก่

- โอกาสในการใช้ไฟฟ้า เนื่องจากไฟฟ้าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการใช้เครื่องมือสื่อสารโทรคมนาคมและคอมพิวเตอร์ ดังนั้นการมีไฟฟ้าใช้อย่างทั่วถึงจึงเป็นพื้นฐานหลักของโอกาสในการเข้าถึงสารสนเทศเบื้องต้นของประชากรแต่ละกลุ่ม โดยข้อมูลจาก (GIIC) , A Roadmap to the Global Information Infrastructure, 199 Global Information Infrastructure Commission (1999) ชี้ให้เห็นว่าประชากรโลกถึงร้อยละ 33 ยังไม่มีไฟฟ้าใช้
- การใช้โทรศัพท์ และโทรศัพท์มือถือ ตัวเลขที่นำมาเป็นมาตรฐานในการวัดระดับ Digital Divide ก็คือคู่สายโทรศัพท์พื้นฐานต่อประชากร 100 คน และอัตราการเจริญเติบโตของการใช้โทรศัพท์มือถือ เนื่องจากโทรศัพท์ถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการรับข่าวสารข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต
- การแพร่กระจายของการใช้คอมพิวเตอร์ (Computer Penetration) โดยพิจารณาจากสัดส่วนของเครื่องคอมพิวเตอร์ต่อประชากร 100 คน ซึ่งสามารถบอกได้ถึงโอกาสในการเข้าถึงสารสนเทศจากอินเทอร์เน็ต เพราะเครื่องคอมพิวเตอร์เป็นอีกหนึ่งอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต
- การใช้อินเทอร์เน็ต อินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือในการเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างกว้างขวาง ปัจจุบันมนุษย์นำอินเทอร์เน็ต มาประยุกต์ใช้กับกิจกรรมในชีวิตประจำวันแทบทุกอย่าง ดัชนีที่มักใช้ในการพิจารณาถึงระดับของการใช้อินเทอร์เน็ตคือ จำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ต

(Internet User) ต่อประชากร 10,000 คน จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมต่อ อินเทอร์เน็ต (Internet Host) ต่อประชากร 10,000 คนโดยจำนวน Internet User และ Host ที่เพิ่มขึ้นแสดงถึงการขยายตัวของกาใช้อินเทอร์เน็ตของประชาชนในประเทศ

นอกจากนั้น อีกหนึ่งตัวแปรที่สามารถใช้วัดได้ก็คือระดับความกว้างของช่องสัญญาณ

ญาณ (Bandwidth) มีหน่วยเป็นกิโลบิตต่อวินาที (Kbps) เมกะบิตต่อวินาที (Mbps) หรือพันกิโลบิตต่อวินาที (Gbps) ซึ่งเป็นดัชนีที่สำคัญอีกตัวหนึ่งซึ่งแสดงระดับความนิยมในการใช้อินเทอร์เน็ตของแต่ละประเทศ เพราะโดยทั่วไปจะมีการขยายช่องสัญญาณตามความต้องการที่เกิดขึ้นจริง

- การใช้ดาวเทียม เป็นความก้าวหน้าอีกก้าวหนึ่งของโครงสร้างพื้นฐานด้านการสื่อสาร และโทรคมนาคม ซึ่งให้ความสะดวกรวดเร็วแก่ผู้ใช้ได้มากกว่าเครื่องมือสื่อสารอื่นๆ นอกจากนั้นดาวเทียมยังเป็นเทคโนโลยีไร้สาย ทำให้สะดวกต่อการติดต่อระหว่างประเทศ อัตราการขยายตัวของกาใช้ดาวเทียมจึงเป็นอีกเครื่องมือหนึ่ง ที่สะท้อนถึงระดับความเหลื่อมล้ำทางสารสนเทศและความรู้ที่ลดลงได้

2. ปัจจัยเกี่ยวกับความแตกต่างของลักษณะของประชากร (Population Group)

ความแตกต่างของลักษณะประชากรเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ช่องว่างทางดิจิทัล ตัวแปรที่เกี่ยวกับลักษณะของประชากรที่ใช้เป็นเครื่องชี้วัด Digital Divide มีหลายตัวแปร เช่น รายได้ ระดับการศึกษา ลักษณะเชื้อชาติและวัฒนธรรม เพศ อายุ ถิ่นที่อยู่อาศัย โครงสร้างครอบครัว ภาษาฯ

3. ปัจจัยด้านนโยบาย (Geopolitics)

นโยบายของรัฐบาลเป็นอีกปัจจัยหนึ่ง ที่มีส่วนสำคัญในการเพิ่มหรือลดระดับความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงสารสนเทศและความรู้ ตัวอย่างเช่น นโยบายด้านการเปิดเสรีเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้มีการแข่งขันกันมากขึ้น ราคาสินค้าและบริการด้านสารสนเทศลดต่ำลง ซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนในประเทศมีโอกาสเข้าถึงสารสนเทศได้มากขึ้นนโยบายเกี่ยวกับภาษี ก็จะส่งผลกระทบต่อโดยตรงกับราคาสินค้า อุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศ ดังนั้นถ้ามีการตั้งอัตราภาษีสูงก็จะทำให้ประชาชนในประเทศมีโอกาสที่จะใช้เทคโนโลยีสารสนเทศน้อยลง

4. ปัจจัยอื่นๆ

ปัจจัยที่ถูกนำมาเป็นเครื่องมือในการวัดระดับช่องว่างทางดิจิทัลของหน่วยธุรกิจ ในแต่ละประเทศ โดยมีปัจจัยที่ใช้ได้แก่ ขนาดขององค์กร ประเภทธุรกิจ ที่ตั้งขององค์กร โดยขนาดขององค์กรที่แตกต่างกันจะมีผลต่อการลงทุนในด้านเทคโนโลยีขององค์กร และทำให้เกิดช่องว่างทางดิจิทัลในธุรกิจประเภทต่างๆ ได้ ประเภทของธุรกิจที่ต่างกันจะมีผลต่อความแตกต่างในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเช่นกัน

จากการประมวลเรื่องปัจจัยหรือตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับช่องว่างทางข่าวสาร สามารถนำมาใช้ในงานวิจัยนี้โดยดูจากปัจจัย (ตัวแปร) ดังนี้

1. ปัจจัยหรือตัวแปรทางด้านเทคนิคหรือโครงสร้างพื้นฐาน อันได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ และการเชื่อมต่อ ของนิตยสารพิมพ์
2. ปัจจัยหรือตัวแปรทางด้านทักษะความรู้ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและอินเทอร์เน็ต ตลอดจนทักษะทางด้านภาษา
3. สถานภาพทางสังคม เช่น รายได้ อายุการทำงาน ตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบ สายงานข่าวที่สังกัด เป็นต้น

ปัญหาและอุปสรรคทางดิจิทัล

อุปสรรคหรือปัญหาและความล้มเหลวในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปประยุกต์ใช้ มีดังต่อไปนี้

Lyytinen และ hirschheim (อ้างใน จันทิมา, 2549) แบ่งความล้มเหลวของระบบสารสนเทศออกเป็น 4 ประเภทคือ

1. ความล้มเหลวตามจุดประสงค์ ถ้าระบบสารสนเทศไม่สามารถตอบสนองจุดประสงค์ที่ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนและละเอียด ระบบประสบความล้มเหลวในมุมมองของฝ่ายจัดการ
2. ล้มเหลวทางกระบวนการ เกิดขึ้นเมื่อระบบไม่สามารถทำงานได้ หรือเมื่อระบบใช้เวลานานเกินไปในการพัฒนาและใช้งบประมาณสูงมากเกินไป
3. ล้มเหลวด้านปฏิสัมพันธ์ การที่ระบบสารสนเทศถูกใช้มากจึงถือว่าประสบผลสำเร็จ ในขณะที่ระบบสารสนเทศที่แทบจะไม่ถูกใช้เลย หรือมีปัญหาในการใช้ระบบจะถือว่าประสบความล้มเหลว

4. ล้มเหลวด้านความคาดหวัง ระบบสารสนเทศไม่สามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้ใช้ที่เป็นกลุ่มผลประโยชน์ในระบบ ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างระบบที่เป็นอยู่กับระบบที่คาดหวัง

Heeks (อ้างใน **จันทิมา**, 2549) ได้กล่าวถึงสาเหตุของความล้มเหลวในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของประเทศกำลังพัฒนาดังต่อไปนี้

1. ประเทศกำลังพัฒนามีแนวโน้มที่จะให้คุณค่าด้านข้อมูลข่าวสารด้านปริมาณน้อย (Quantitative Information)
2. สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานด้านการติดต่อสื่อสาร (telecommunications infrastructure) รวมทั้งเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและการกระแสไฟฟ้าในประเทศกำลังพัฒนานั้นมีอย่างจำกัด ล้าสมัย
3. กระบวนการทำงานในประเทศกำลังพัฒนานั้นไม่มีความแน่นอน มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสิ่งแวดล้อมทางการเมือง
4. ค่านิยมทางวัฒนธรรม (cultural values) ที่มีความแตกต่างกัน เช่น สายสัมพันธ์เครือญาติ การปกป้องข้อมูลข่าวสารต่างๆ เป็นความลับ อำนาจ และการกลัวความเสี่ยง
5. ประเทศกำลังพัฒนามีข้อจำกัดอยู่ที่การใช้ภาษาอังกฤษและทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ
6. โครงสร้างองค์กรและการจัดการในประเทศกำลังพัฒนาเป็นการรวมศูนย์อำนาจ
7. ประเทศกำลังพัฒนามีช่องว่างระหว่างสมมติฐานที่ระบบสร้างขึ้น (system-design assumption) กับความเป็นจริงขององค์กร (organizational realities) กล่าวคือ โครงการมีเป้าหมายที่สูงเกินกว่าที่จะปฏิบัติได้ เมื่อเทียบกับข้อจำกัดทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีอยู่มาก

แนวทางการลดช่องว่างทางดิจิทัล

- NECTEC (2544) ได้ยกตัวอย่างการแก้ปัญหาช่องว่างทางดิจิทัลไว้ดังนี้
- แต่งตั้งคณะกรรมการ เร่งรัดการใช้เทคโนโลยีเพื่อปรับปรุงพัฒนาการบริการของรัฐผ่านโครงการเพื่อการปรับปรุงพัฒนาการบริการของรัฐให้มีความทันสมัย รวดเร็วมีประสิทธิภาพ

สิทธิภาพ ใช้ทรัพยากรของประเทศอย่างประหยัด ติดตามความก้าวหน้าโครงการสำคัญๆ เพื่อให้เกิดการประสานงาน และดำเนินการในระยะเวลาที่เหมาะสม พัฒนาโครงข่ายการสื่อสารด้วย Internet ความเร็วสูง (Broadband Internet) ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการเร่งรัดพัฒนาเนื้อหาสาระของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Digital Content) ต่างๆ

- โครงการติดตั้งคอมพิวเตอร์ในทุกโรงเรียน การดำเนินโครงการเครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อโรงเรียนไทย (SchoolNet)
- การจัดตั้งเขตอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ (Software Park) เพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ โดยเฉพาะผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กเพื่อใช้ภายในประเทศ อันจะเป็นการลดการนำเข้าจากต่างประเทศ และสามารถพัฒนาเป็นอุตสาหกรรมส่งออกในอนาคต
- การจัดตั้งศูนย์พัฒนาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Commerce Resource) เพื่อสร้างความตื่นตัวและการรับรู้ในเรื่องพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ต่อสาธารณะ

จากการประมวลเรื่องปัญหาและอุปสรรคทางดิจิทัล สามารถนำมาใช้ในการอภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะได้ ดังนี้

1. ด้านงบประมาณ ด้วยงบประมาณที่จำกัดของแต่ละองค์กรหรือหน่วยงานสามารถเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นได้แก่การจัดสรรเครื่องคอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ต ให้เพียงพอแก่บุคลากร ตลอดจนการพัฒนาหรือซ่อมบำรุงอุปกรณ์ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ และการเชื่อมต่อ

2. ด้านการขาดทักษะของบุคลากรในการปฏิบัติงาน ทั้งจากการไม่ปรับตัวของบุคลากรให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของยุคดิจิทัล และทั้งขาดการฝึกฝนบุคลากรในหน่วยงานทั้งในด้านทักษะเรื่องภาษา และเรื่องคอมพิวเตอร์

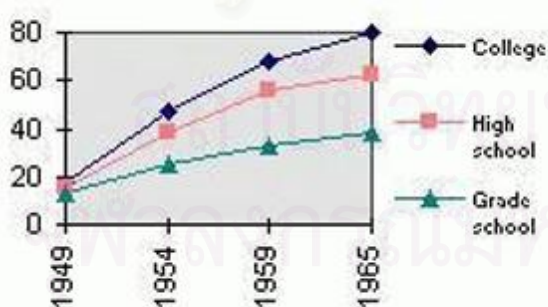
2. แนวคิดเกี่ยวกับช่องว่างทางความรู้ (Knowledge Gap)

แนวคิดเกี่ยวกับช่องว่างทางความรู้เกิดขึ้นครั้งแรกโดย Tichenor, Donohue และ Olien แห่งมหาวิทยาลัย Minnesota ตั้งแต่ยุค 70 พวกเขาเชื่อว่าการเพิ่มขึ้นของข้อมูลข่าวสารในสังคมไม่ได้เข้าถึงทุกคนในสังคม คนที่มีสถานภาพทางสังคมอยู่ในขั้นสูงจะมีความสามารถในการเข้าถึง

ข้อมูลข่าวสารได้ดีกว่า นำไปสู่การแบ่งแยกคนออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มคนที่มีการศึกษาสูงซึ่งมีความรู้มากกว่าในการเลือกสรรสิ่งที่ดีที่สุด และกลุ่มคนที่มีการศึกษาต่ำและมีความรู้น้อยกว่า คนที่มีสถานะทางสังคมต่ำ ขยายความได้ว่าส่วนหนึ่งมาจากระดับการศึกษาต่ำ มีความรู้หรือไม่มีความรู้เกี่ยวกับประเด็นทางด้านสาธารณสุข ไม่ได้ติดตามข่าวสารและเหตุการณ์ที่สำคัญ หรือการค้นพบใหม่ๆ และไม่เป็นกังวลกับการขาดความรู้ทางด้านข้อมูลข่าวสารของตัวเอง

ช่องว่างทางความรู้สามารถเป็นผลให้เกิดการเพิ่มขึ้นของช่องว่างระหว่างคนที่มีสถานภาพทางสังคมต่ำและคนที่มีสถานะทางสังคมสูง สื่อสารมวลชนอาจมีผลต่อการเพิ่มขึ้นของช่องว่างที่แตกต่างกันระหว่างระดับชั้นของสมาชิกในสังคม Tichernor, Donohue และ Olien (1970) ได้ให้ 5 เหตุผลในการแบ่งช่องว่างทางความรู้คือ 1) คนที่มีสถานภาพทางสังคมสูงจะมีทักษะทางการสื่อสาร การศึกษา การอ่าน การสนทนาและการจดจำข้อมูลข่าวสารดีกว่าคนที่มีสถานภาพทางสังคมต่ำ 2) คนที่มีสถานภาพทางสังคมสูงสามารถเก็บข้อมูลข่าวสารได้ง่ายกว่าหรือจดจำประเด็นได้ง่ายกว่าจากพื้นฐานความรู้ที่มี 3) คนที่มีสถานภาพทางสังคมสูงอาจจะมีเกี่ยวข้องกับคนในสังคมมากกว่าคนที่มีสถานภาพทางสังคมต่ำ 4) คนที่มีสถานภาพทางสังคมสูงจะมีโอกาสในการเลือกที่จะเปิดรับ ยอมรับและเก็บรักษาไว้มากกว่าคนที่มีสถานภาพทางสังคมต่ำ 5) ธรรมชาติของสื่อสารมวลชนนั้น เป็นพื้นที่สำหรับบุคคลที่มีสถานภาพทางสังคมสูงมากกว่าคนที่มีสถานภาพทางสังคมต่ำ

Conceptual Model

ที่มา : Tichernor, Donohue และ Olien, 1970

ตัวอย่างตารางแสดงให้เห็นระดับการศึกษาหรือสถานภาพทางสังคม อันเนื่องมาจากความรู้ที่แตกต่างกัน โดยมีคำถามว่านักบินอวกาศสามารถไปถึงดวงจันทร์ได้หรือไม่ คนที่มีระดับการศึกษาสูง (3 ระดับดังนี้: ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และมหาวิทยาลัย) จะเห็นด้วยว่า

มนุษย์สามารถไปยังดวงจันทร์ได้มากกว่าคนที่มีการศึกษาน้อย ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ช่วง สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ ช่องว่างระหว่างระดับการศึกษาจะมีความห่างตามช่วงเวลาโดยคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ได้ดังนี้ คนที่มีการศึกษาสูงจะเห็นด้วยกว่า 60% ในขณะที่คนที่มีการศึกษาน้อยเห็นด้วยน้อยกว่า 25%

จากข้อมูลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าคนที่มีการศึกษาสูงกว่าได้รับข้อมูลข่าวสารในวิถีทางที่แตกต่างกับคนที่มีการศึกษาน้อย นอกจากนั้นสมมติฐานเรื่องช่องว่างทางความรู้ก็จะช่วยให้เข้าใจช่องว่างที่เพิ่มขึ้น ระหว่างคนที่มีการศึกษาสูงและคนที่มีการศึกษาต่ำ ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้หลายสถานการณ์

สามารถสรุปได้ว่า สถานภาพทางสังคมมีความเกี่ยวข้องกับการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ คนที่มีการศึกษาสูงมีโอกาสเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศได้มากกว่าคนที่มีการศึกษาต่ำ ฉะนั้นช่องว่างทางความรู้จึงนำไปสู่ช่องว่างทางดิจิทัลต่อไป

3. แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรม (K A P)

สุรพงษ์ โสธนะเสถียร (2533) กล่าวว่า ทฤษฎีนี้ เป็นทฤษฎีที่ให้ความสำคัญกับตัวแปร 3 ตัว คือ ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Attitude) และการยอมรับปฏิบัติ (Practice) ของผู้รับสาร อันอาจมีผลกระทบต่อสังคมต่อไป จากการรับสารนั้น ๆ การเปลี่ยนแปลงทั้งสามประเภนี้ จะเกิดขึ้นในลักษณะต่อเนื่อง กล่าวคือ เมื่อผู้รับสารได้รับสารก็จะทำให้เกิดความรู้ เมื่อเกิดความรู้ขึ้นก็จะไปมีผลทำให้เกิดทัศนคติและขั้นสุดท้าย คือการก่อให้เกิดการกระทำ ทฤษฎีนี้อธิบายการสื่อสารหรือสื่อมวลชนว่าเป็นตัวแปรต้นที่สามารถเป็นตัวนำการพัฒนาเข้าไปสู่ชุมชนได้ ด้วยการอาศัย KAP เป็นตัวแปรตามในการวัดความสำเร็จของการสื่อสารเพื่อการพัฒนา นอกจากนี้ยังอาจศึกษาถึงความสัมพันธ์ในลักษณะสายโซ่ที่เริ่มจากความรู้ไปสู่ทัศนคติ และกลายเป็นพฤติกรรมต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ (Knowledge)

ความรู้ (Knowledge) เป็นการรับรู้เบื้องต้นซึ่งบุคคลส่วนมากจะได้รับผ่านประสบการณ์ โดยการเรียนรู้จากการตอบสนองต่อสิ่งเร้า(S-R) แล้วจัดระบบเป็นโครงสร้างของความรู้ที่ผสมผสานระหว่างความจำ (ข้อมูล) กับสภาพจิตวิทยาด้วยเหตุนี้ความรู้จึงเป็นความจำที่เลือกสรรซึ่งสอดคล้องกับสภาพจิตใจของตนเอง ดังนั้นความรู้จึงเป็นกระบวนการภายใน และความรู้ก็อาจส่ง

ผลต่อพฤติกรรมที่แสดงออกของมนุษย์ได้ และผลกระทบที่ผู้รับสารในการสื่อสารนั้นเกิดได้จากสาเหตุ 5 ประการคือ

1. การตอบข้อสงสัย (Ambiguity Resolution) การสื่อสารมักจะสร้างความสับสนให้สมาชิกในสังคม ผู้รับสารจึงมักแสวงหาสารสนเทศโดยการอาศัยสื่อทั้งหลายเพื่อตอบข้อสงสัยและความสับสนของตน

2. การสร้างทัศนคติ (Attitude Formation) ผลกระทบเชิงความรู้ต่อการปลูกฝังทัศนคตินั้นส่วนมากนิยมใช้กับสารสนเทศที่เป็นนวัตกรรม เพื่อสร้างทัศนคติให้คนยอมรับการแพร่วัตกรรมการนั้น ๆ (ในฐานะความรู้)

3. การกำหนดวาระ (Agenda Setting) เป็นผลกระทบเชิงความรู้ที่สื่อกระจายออกไปเพื่อให้ประชาชนตระหนักและผูกพันกับประเด็นวาระที่สื่อกำหนดขึ้น หากตรงกับภูมิหลังของปัจเจกชนและค่านิยมของสังคมแล้ว ผู้รับสารก็จะเลือกสารสนเทศนั้น

4. การพอกพูนระบบความเชื่อ (Expansion of Belief System) การสื่อสารสังคมมักกระจายความเชื่อ ค่านิยม และอุดมการณ์ด้านต่าง ๆ ไปสู่ประชาชนจึงทำให้ผู้รับสารรับทราบระบบความเชื่อถือหลากหลายและลึกซึ้งไว้ในความเชื่อของตนมากขึ้นไปเรื่อย ๆ

5. การรู้แจ้งต่อค่านิยม (Value Clarification) ความขัดแย้งในเรื่องค่านิยมและอุดมการณ์เป็นภาวะปกติของสังคม สื่อมวลชนที่นำเสนอข้อเท็จจริงในประเด็นเหล่านี้ ย่อมทำให้ประชาชนผู้รับสารเข้าใจถึงค่านิยมเหล่านั้นแจ้งชัดขึ้น

Carter V. Good (อ้างใน โสภิตสุตา มงคลเกษม, 2539) กล่าวว่า ความรู้เป็นข้อเท็จจริง (facts) ความจริง (truth) เป็นข้อมูลที่มนุษย์ได้รับและเก็บรวบรวมจากประสบการณ์ต่างๆ การที่บุคคลยอมรับหรือปฏิเสธสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้อย่างมีเหตุผล บุคคลควรจะต้องรู้เรื่องเกี่ยวกับสิ่งนั้นเพื่อประกอบการตัดสินใจ นั่นก็คือบุคคลจะต้องมีข้อเท็จจริงหรือข้อมูล ต่างๆ ที่สนับสนุนและให้คำตอบข้อสงสัยที่บุคคลมีอยู่ ซึ่งแจ้งให้บุคคลเกิดความเข้าใจและทัศนคติที่ดีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งรวมทั้งเกิดความตระหนัก ความเชื่อ และค่านิยมต่างๆ ด้วย

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520) กล่าวว่า ความรู้ เป็นพฤติกรรมขั้นต้น ซึ่งผู้เรียนเพียงแต่จำได้ อาจจะได้โดยการนึกได้หรือโดยการมองเห็นหรือได้ยิน จำได้ ความรู้ขั้นนี้ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับคำจำกัดความ ความหมาย ข้อเท็จจริง ทฤษฎี กฎ โครงสร้าง และวิธีการแก้ปัญหา

กาญจนา แก้วเทพ (อ้างใน รัชดาพร เสียงเสนาะ , 2542) กล่าวว่า “ความรู้” เป็น ถ้อยคำที่กล่าวถึงสภาพความเป็นจริงที่ก้าวขึ้นมาอีกระดับหนึ่ง เป็นระดับที่สาม (ต่อเนื่องจาก ข้อ มูลและสารสนเทศ) ถ้อยคำที่จะเรียกว่าเป็นความรู้จะต้องเพิ่มเติมคุณสมบัติของสารสนเทศที่ต้อง ผ่านกระบวนการปรุงแต่งจัดระบบเพิ่มเติม ดังนี้คือ ต้องมีกระบวนการจัดระบบที่ประณีตมาก ยิ่งขึ้น เช่นมีการอ้างอิงข้อความที่จะผ่านการพิสูจน์มาแล้ว มีความเชื่อมโยงอย่างเป็นเหตุเป็นผล ระหว่างสารสนเทศเอง ต้องมีความสัมพันธ์เชิงเหตุผล (causal order) หมายถึง สามารถระบุได้ว่า อะไรเป็นสิ่งที่มาก่อน (สาเหตุ) อะไรที่ตามมาทีหลัง (เป็นผล) คือ มีลำดับของเวลา (time-series) และต้องมีความสม่ำเสมอ (Regularity) คือข้อความที่กล่าวถึงนั้นต้องเป็นความจริงทั่วไป ไม่ใช่ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นบางครั้งบางคราวหรือเป็นกรณียกเว้น

Benjamin S.Bloom (1984) ได้ให้ความหมายของความรู้ว่า ความรู้เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับ การระลึกถึงเฉพาะเรื่องหรือเรื่องทั่วไป ระลึกถึงวิธี กระบวนการหรือสถานการณ์ต่างๆ โดยเน้น ความจำ โดยได้แบ่งความรู้ออกเป็นดังนี้

1. ความรู้ ทำให้ทราบถึงความสามารถในการจำและการระลึกถึงเหตุการณ์หรือประสบ การณ์ที่เคยพบมาแล้ว แบ่งออกเป็น ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาโดยเฉพาะ ความรู้เกี่ยวกับวิธีและ การดำเนินการที่เกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และความรู้เกี่ยวกับการรวบรวมแนวความคิดและโครงสร้าง
2. ความเข้าใจ ทำให้ทราบถึงความสามารถในการใช้สติปัญญาและทักษะเบื้องต้นแบ่ง ออกเป็น การแปลความ และการตีความ
3. การนำไปใช้
4. การวิเคราะห์
5. การสังเคราะห์
6. การประเมินค่า

Burgoon และ River, Peterson and Jensen (อ้างใน ประมว สตะเวทิน , 2540) ได้ กล่าวถึง การศึกษาหรือความรู้ (Knowledge) ว่าเป็นลักษณะอีกประการหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อผู้รับ สार ดังนั้น คนที่ได้รับการศึกษาในระดับที่ต่างกัน ในยุคสมัยที่ต่างกัน ในระบบการศึกษาที่ต่างกัน ในสาขาวิชาที่ต่างกัน จึงย่อมมีความรู้สึนึกคิด อุดมการณ์ และความต้องการที่แตกต่างกันไป คน ที่มี การศึกษาสูงหรือมีความรู้ดี จะได้เปรียบอย่างมากในการที่จะเป็นผู้รับสารที่ดี เพราะคนเหล่านี้ มีความรู้กว้างขวางในหลายเรื่อง มีความเข้าใจศัพท์มากและมีความเข้าใจสารได้ดี แต่คนเหล่านี้

มักจะเป็นคนที่ไม่ค่อยเชื่ออะไรง่ายๆ

ณัฐพร ศรีสติ (2548) กล่าวว่า ความรู้ มีความสำคัญต่อความรู้สึกนึกคิด ซึ่งเชื่อมโยงกับสภาพจิตใจของบุคคลแตกต่างกันไป ทั้งนี้เป็นผลมาจากประสบการณ์ที่สั่งสมมา รวมทั้งสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลทำให้บุคคลมีความคิด และแสดงออกตามความคิด ความรู้สึกของตน ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าความรู้เป็นบ่อเกิดแห่งทัศนคติ

สามารถสรุปได้ว่า การเกิดความรู้ไม่ว่าระดับใดก็ตาม ย่อมมีความสัมพันธ์กับความรู้สึกนึกคิดซึ่งเชื่อมโยงกับการเปิดรับข่าวสารของบุคคลนั่นเอง รวมไปถึงประสบการณ์และลักษณะทางสังคมประชากร เช่น การศึกษา เพศ อายุ ของแต่ละคนที่เป็นผู้รับข่าวสาร สามารถระลึกได้ รวมทั้งสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินผลได้ต่อไป และความรู้เป็นบ่อเกิดแห่งทัศนคติ

แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ (Attitude)

ทัศนคติ (Attitude) เป็นดัชนีชี้ว่าบุคคลนั้นคิด และรู้สึกอย่างไรกับคนรอบข้าง วัตถุหรือสิ่งแวดลอม ตลอดจนสถานการณ์ต่าง ๆ โดยทัศนคตินั้นมีรากฐานมาจากความเชื่อ ที่อาจส่งผลถึงพฤติกรรมในอนาคตได้ ทัศนคติจึงเป็นเพียงความพร้อมที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้า และเป็นมิติของการประเมินเพื่อแสดงว่า ชอบหรือไม่ชอบต่อประเด็นหนึ่ง ๆ ซึ่งถือเป็นการสื่อสารภายในบุคคล (Intrapersonal communication) ที่เป็นผลกระทบมาจากการรับสาร อันจะมีผลต่อพฤติกรรมต่อไป (สุรพงษ์ ไสธนะเสถียร, 2533)

Gordon Allport (1935) ได้กล่าวว่า ทัศนคติเป็นสภาพความพร้อมของสมองและประสาทที่จัดไว้เป็นระเบียบโดยอาศัยประสบการณ์เข้าช่วย ซึ่งจะมีผลหรือมีอิทธิพลโดยตรงต่อการตอบสนองของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ หรือประสบการณ์ต่างๆ ทั้งหมด ซึ่งมีส่วนเกี่ยวกับบุคคลนั้น

G. Murphy, L. Murphy and T. Newcomb (1973) ให้ความหมายว่า หมายถึง ความชอบหรือไม่ชอบ ฟังใจ หรือไม่ฟังใจที่บุคคลแสดงออกมาต่อสิ่งต่างๆ

Kreech and Crutchfield (อ้างใน **ณัฐพร ศรีสติ**, 2548) ให้ความหมายว่า ทัศนคติเป็น

ผลรวมของกระบวนการที่ก่อให้เกิดภาพการรับรู้ อารมณ์ยอมรับ และเกี่ยวพันความรู้ ซึ่งกระบวนการเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของประสบการณ์ของบุคคล ทักษะคิดอาจเกิดขึ้นจาก

1. การตอบสนองของความต้องการของตนเอง ถ้าสิ่งใดตอบสนองความต้องการของตนได้ บุคคลนั้นจะมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งนั้น หากสิ่งใดสามารถสนองตอบความต้องการของตนได้ บุคคลนั้นจะเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้น
2. การได้เรียนรู้ความจริงต่างๆ อาจเกิดขึ้นได้ด้วยการอ่าน หรือจากคำบอกเล่าของผู้อื่น ดังนั้นบางคนอาจมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อผู้อื่นจากการฟังคำติฉินนินทาที่มีคนมาพูดให้ฟังก่อนก็ได้
3. การเข้าไปเป็นสมาชิกหรือสังกัดกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง คนส่วนมากยอมรับเอาทัศนคติของกลุ่มมาเป็นของตน หากทัศนคตินั้นไม่ขัดแย้งกับทัศนคติของตนเกินไป
4. ทัศนคติที่มีส่วนสัมพันธ์กับบุคลิกลักษณะของคนนั้น เช่น ผู้ที่มีบุคลิกลักษณะสมบุรณ์มักมองผู้อื่นในแง่ดี ส่วนผู้ที่ปรับตัวยากจะมีทัศนคติในทางตรงกันข้าม โดยมักจะมองว่ามีคนคอยจิกฉาหรือคิดร้ายต่อตน

Rogers (1973) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติกับการสื่อสารมีผลสำคัญ 3 ประการ คือ

1. การก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความรู้ของผู้รับสาร
2. การก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของผู้รับสาร
3. ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมของผู้รับสาร

Kendler (1963) ได้ให้ความหมายของทัศนคติว่า คือ สภาวะความพร้อมของแต่ละบุคคล ที่จะแสดงพฤติกรรมต่อสิ่งเร้าในสังคมนรอบตัว หรือแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมในทางสนับสนุนหรือต่อต้านสภาพการณ์บางอย่างต่อบุคคล สถาบันหรือแนวคิดบางอย่าง

Norman L. Munn (1971) กล่าวว่า ทัศนคติ คือ ความรู้สึก และ ความคิดเห็น ที่บุคคล มีต่อสิ่งของ บุคคล สถานการณ์ สถาบัน และข้อเสนอใด ๆ ในทางที่จะยอมรับ หรือปฏิเสธ ซึ่งมีผลทำให้บุคคลพร้อมที่จะแสดงปฏิกิริยาตอบสนองด้วยพฤติกรรมอย่างเดียวกันตลอด

สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2545) กล่าวว่า ทัศนคติ หรือแนวโน้มที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม สมองตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมหรือสิ่งเร้า ซึ่งอาจจะเป็นได้ทั้งคน วัตถุ สิ่งของ หรือความคิด (Ideas) ทัศนคติอาจจะเป็นบวกหรือลบ ถ้าบุคคลมีทัศนคติบวกต่อสิ่งใด ก็จะมีพฤติกรรมที่จะเผชิญกับสิ่ง

นั้น ถ้ามีทัศนคติลบก็จะหลีกเลี่ยง ทัศนคติเป็นสิ่งที่เรียนรู้และเป็นการแสดงออกของค่านิยมและความเชื่อของบุคคล

ศักดิ์ สุนทรเสถียร (2531) กล่าวถึง ทัศนคติ ที่เชื่อมโยงไปถึงพฤติกรรมของบุคคล ว่า ทัศนคติ หมายถึง

1. ความสลับซับซ้อนของความรู้สึก หรือการมีอคติของบุคคลในการที่จะสร้างความพร้อมที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ตามประสบการณ์ของบุคคลนั้นที่ได้รับมา
 2. ความโน้มเอียงที่จะมีปฏิกิริยาต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในทางที่ดีหรือต่อต้านสิ่งแวดล้อมที่จะมาถึงทางหนึ่งทางใด
 3. ในด้านพฤติกรรม หมายถึง การเตรียมตัว หรือความพร้อมที่จะตอบสนอง
- สามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่า ทัศนคติ คือความรู้สึกนึกคิด ความคิดเห็น ชอบไม่ชอบ เห็นด้วยไม่เห็นด้วยของบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือต่อบุคคล เหตุการณ์ ทัศนคติประกอบด้วย ความคิดที่มีผลต่ออารมณ์ และความรู้สึกนั้น ออกมาโดยทางพฤติกรรม

การเกิดทัศนคติ

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520) กล่าวว่า ทัศนคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ (Learning) จากแหล่งทัศนคติ (Source of Attitude) ต่าง ๆ ที่มีอยู่มากมาย และแหล่งที่ทำให้คนเกิดทัศนคติที่สำคัญ คือ

1. ประสบการณ์เฉพาะอย่าง (Specific Experience) เมื่อบุคคลมีประสบการณ์เฉพาะอย่างต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดในทางที่ดีหรือไม่ดี จะทำให้เขาเกิดทัศนคติต่อสิ่งนั้นไปในทางที่ดีหรือไม่ดี จะทำให้เขาเกิดทัศนคติต่อสิ่งนั้นไปในทิศทางที่เขาเคยมีประสบการณ์มาก่อน
2. การติดต่อสื่อสารจากบุคคลอื่น (Communication from others) จะทำให้เกิดทัศนคติจากการรับรู้ข่าวสารต่างๆจากผู้อื่นได้ เช่น เด็กที่ได้รับการสั่งสอนจากผู้ใหญ่จะเกิดทัศนคติต่อภาระต่างๆตามที่เคยรับรู้มา
3. สิ่งที่เป็นแบบอย่าง (Models) การเลียนแบบผู้อื่นทำให้เกิดทัศนคติขึ้นได้ ตัวอย่างเช่น เด็กที่เคารพเชื่อฟังพ่อแม่จะเลียนแบบการแสดงท่าชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งหนึ่งตามไปด้วย
4. ความเกี่ยวข้องกับสถาบัน (Institutional Factors) ทัศนคติหลายอย่างของบุคคลเกิดขึ้นเนื่องจากความเกี่ยวข้องกับสถาบัน เช่น ครอบครัว โรงเรียน หรือ หน่วยงาน เป็นต้น

แสงเดือน ทวีสิน (อ้างใน ญัฐพร ศรีสติ , 2548) กล่าวถึง ปัจจัยที่ก่อให้เกิดทัศนคติมีดังนี้

1. ทัศนคติเกิดจากประสบการณ์ของแต่ละบุคคล โดยการรวบรวมจากประสบการณ์ต่างๆ ในอดีต ซึ่งมนุษย์จะทำการจำแนกแยกแยะออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ชอบไม่ชอบ ดีไม่ดี สนใจไม่สนใจ การจำแนกนี้จะอาศัยหลักเกณฑ์ที่แต่ละคนเก็บสะสมจากประสบการณ์ในอดีต เป็นตัวประเมินตัดสินใจเพื่อกำหนดทิศทางของทัศนคติของตนเอง และหลักเกณฑ์ดังกล่าวจะถูกหล่อหลอมมาจากความเชื่อของมนุษย์แต่ละคนที่มีแตกต่างกัน
2. ทัศนคติเกิดจากการรับทัศนคติของผู้อื่นมาเป็นของตน มักจะเป็นในกรณีที่บุคคลนั้นมีความสำคัญเป็นที่น่าเชื่อถือและยกย่องชื่นชมอย่างมาก
3. ทัศนคติจากประสบการณ์ที่ประทับใจมาก ทั้งทางด้านดีและด้านไม่ดีเพียงครั้งเดียวก็อาจก่อให้เกิดเป็นทัศนคติได้อย่างรวดเร็ว

ลักษณะของทัศนคติ

1. ทัศนคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์ของแต่ละคน มิใช่เป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด
2. ทัศนคติเป็นสภาพทางจิตใจที่มีอิทธิพลต่อการคิดและการกระทำของบุคคลเป็นอันมาก
3. ทัศนคติเป็นสภาพทางจิตใจที่มีความถาวรพอสมควร ทั้งนี้เนื่องจากแต่ละบุคคลต่างก็ได้รับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ
4. ทัศนคติเป็นสิ่งที่อยู่ภายในตัวบุคคล เป็นเรื่องของระเบียบความคิดที่เกิดขึ้นภายใน

ประเภทของทัศนคติ

บุคคลสามารถแสดงทัศนคติได้ 3 ประการด้วยกัน คือ

1. ทัศนคติเชิงบวก เป็นทัศนคติที่ชักนำให้บุคคลแสดงออก มีความรู้สึกหรืออารมณ์จากสภาพจิตใจที่ตอบในด้านดีต่อบุคคลอื่น หรือเรื่องราวหนึ่งเรื่องราวใด รวมทั้งหน่วยงานองค์กร สถาบัน และการดำเนินกิจการขององค์กรและอื่น ๆ
2. ทัศนคติเชิงลบ เป็นทัศนคติที่สร้างความรู้สึกเป็นไปในทางเสื่อมเสีย ไม่ได้รับความเชื่อถือหรือไว้วางใจ อาจมีความเคลือบแคลงระแวงสงสัย รวมทั้งเกลียดชังต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งเรื่องราว หรือปัญหาใดปัญหาหนึ่ง หรือหน่วยงาน องค์กร สถาบัน และการดำเนินกิจการขององค์กร สถาบัน องค์กร และอื่น ๆ

3.ทัศนคติที่บุคคลไม่แสดงความคิดเห็นในเรื่องราว หรือปัญหาใดปัญหาหนึ่งต่อบุคคล หน่วยงาน สถาบัน องค์กรและอื่น ๆ โดยสิ้นเชิง

ทัศนคติทั้ง 3 ประเภทนี้ บุคคลอาจจะมีเพียงประการเดียว หรือหลายประการกันก็ได้ ขึ้นอยู่กับความมั่นคงในเรื่องความเชื่อ ความรู้สึกนึกคิด หรือค่านิยมอื่น ๆ ที่มีต่อบุคคล สิ่งของ การกระทำหรือสถานการณ์เป็นต้น

กระบวนการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ

Herbert C.Kelman (1967) ได้อธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ โดยที่มีความเชื่อว่า ทัศนคติอย่างเดียวกัน อาจเกิดในตัวบุคคลด้วยวิธีที่ต่างกัน ได้แบ่งกระบวนการเปลี่ยนแปลง ทัศนคติออกเป็น 3 ประการ

1. การยินยอม (Compliance)

การยินยอมจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลรับสิ่งที่มีอิทธิพลต่อตัวเอง และมุ่งหวังในบุคคลหรือกลุ่ม บุคคลที่มีอิทธิพลเกิดความพึงพอใจ โดยที่ตัวเองไม่ได้เชื่อ หรือเห็นด้วยกับสิ่งนั้น แต่ที่ยอมทำตาม เพราะคาดหวังว่าจะได้รับรางวัลหรือการยอมรับจากคนอื่น เป็นลักษณะของการปรับตัวให้เข้ากับ สิ่งแวดล้อมของบุคคลในสังคม การยอมทำตามนี้เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ซึ่งพลังที่ ผลักดันให้บุคคลยอมทำตามจะเป็นอย่างไรนั้นก็ขึ้นอยู่กับความมากน้อยหรือความรุนแรงของ รางวัลและการลงโทษ

2. การเลียนแบบ (Identification)

การเลียนแบบ เป็นภาวะที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลยอมรับสิ่งเร้าหรือสิ่งกระตุ้น โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีหรือที่พึงพอใจระหว่างตัวเองกับบุคคลหรือกลุ่มคนอื่น บุคคลจะรับเอา บทบาททั้งหมดของคนอื่นมาเป็นของตนเอง หรือแลกเปลี่ยนบทบาทซึ่งกันและกัน บุคคลจะเชื่อใน สิ่งที่ตัวเองเลียนแบบแต่ไม่รวมถึง เนื้อหาและรายละเอียดในการเลียนแบบ ทัศนคติของบุคคลจะ เปลี่ยนไปมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับสิ่งเร้าที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

3. ความต้องการจะเปลี่ยน (Internalization)

เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลยอมรับสิ่งที่มีอิทธิพลเหนือกว่า ซึ่งตรงกับความต้องการภายในค่านิยมของเขา พฤติกรรมที่เปลี่ยนไปในลักษณะนี้จะสอดคล้องกับค่านิยมที่บุคคลมี อยู่เดิม ความพึงพอใจที่ได้จะขึ้นอยู่กับเนื้อหาของรายละเอียดของพฤติกรรมนั้น ๆ

องค์ประกอบของทัศนคติ

Schemerhorn, Hunt and Osborn (อ้างใน เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ และคณะ, 2537)

ได้อธิบายถึงองค์ประกอบที่สำคัญของทัศนคติไว้ 3 ประการ คือ

1. องค์ประกอบที่เกี่ยวกับปัญญา (Cognitive Component) คือ ความเชื่อ และค่านิยมของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความเชื่อและค่านิยมดังกล่าวนี้จะมีขึ้นก่อนการเกิดทัศนคติของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

2. องค์ประกอบที่เกี่ยวกับอารมณ์ความรู้สึก (Affective Component) องค์ประกอบที่เกี่ยวกับความรู้สึกจะเป็นความรู้สึกเฉพาะของบุคคล ที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากความเชื่อและค่านิยมที่บุคคลมีต่อสิ่งนั้นๆ ความรู้สึกที่เกิดขึ้นดังกล่าวนี้ก็คือ ทัศนคติที่แท้จริงของบุคคล

3. องค์ประกอบที่เกี่ยวกับพฤติกรรม (Behavioral Component) คือ เจตนากรรมของบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งออกมาตามความรู้สึกของบุคคลนั้นๆ เจตนากรรมที่เกิดขึ้นนี้เป็นผลเนื่องมาจากทัศนคติของบุคคลต่อสิ่งดังกล่าว

จึงสรุปได้ว่า ส่วนประกอบทางด้านความคิดหรือความรู้ ความเข้าใจ นับได้ว่าเป็นส่วนประกอบขั้นพื้นฐานของทัศนคติ และส่วนประกอบนี้จะเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับความรู้สึกของบุคคล อาจออกมาในรูปแบบที่แตกต่างกันทั้งในทางบวกและทางลบซึ่งขึ้นอยู่กับประสบการณ์ และการเรียนรู้ของความรู้สึกที่เกิดขึ้น ที่มีต่อวัตถุหรือปรากฏการณ์นั้นๆ เป็นสำคัญ

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม/พฤติกรรม (Practice)

ได้มีผู้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมหรือพฤติกรรมไว้ดังนี้

สุรพงษ์ โสธนะเสถียร (2533) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม คือ การกระทำหรือพฤติกรรมใดๆ ของคนเรา ส่วนใหญ่เป็นการแสดงออกของบุคคล โดยมีพื้นฐานที่มาจากความรู้และทัศนคติของบุคคล การที่บุคคลมีพฤติกรรมแตกต่างกันก็เนื่องจากการมีความรู้ และทัศนคติที่แตกต่างกัน เกิดขึ้นได้ก็เพราะความแตกต่างอันเนื่องมาจากการเปิดรับสื่อ และความแตกต่างในการแปลความสารที่ตนเองได้รับ จึงก่อให้เกิดประสบการณ์สั่งสมที่แตกต่างกัน อันมีผลกระทบต่อพฤติกรรมของบุคคล

E.M. Rogers (อ้างใน วรพรรณ พงศ์สวัสดิ์, 2540) กล่าวว่า การที่บุคคลมีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน ก็เนื่องมาจากการมีความรู้และทัศนคติที่แตกต่างกัน จนก่อให้เกิดประสบการณ์สั่งสมที่แตกต่างกัน ก็เนื่องมาจากการมีความรู้และทัศนคติที่แตกต่างกัน จนก่อให้เกิดประสบการณ์สั่ง

สมที่แตกต่างกัน ในกรณีทั่วไปเมื่อบุคคลมีความรู้ และทัศนคติเช่นไร ก็แสดงพฤติกรรมไปตามความรู้และทัศนคติที่มีอยู่ นั่นคือ จะเกิดขึ้นอย่างสอดคล้องกันหรือมีความสัมพันธ์กัน แต่จะไม่เป็นเช่นนี้เสมอทุกกรณีไป ทั้งนี้เป็นเพราะในบางกรณีอาจเกิดช่องว่างทางความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติได้

Jean- Jacques Rousseau (อ้างใน บัญชัช เกิดปัญญาวัฒน์, 2535) ได้เขียนทฤษฎีการมีส่วนร่วมขึ้น ไว้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมต้องอยู่บนพื้นฐานของเสรีภาพในการตัดสินใจว่าจะเลือกในการมีส่วนร่วมหรือไม่สำคัญ คือจะต้องไม่มีใครเป็นนายใคร หรือเป็นนายแห่งชีวิตใคร
2. กระบวนการมีส่วนร่วมนั้น จะต้องขึ้นอยู่กัพื้นฐานของความเสมอภาค และความสามารถพึ่งพาตนเอง ซึ่งจะทำให้เกิดความตระหนัก รับผิดชอบ ในความสำคัญของการมีส่วนร่วมของตนเอง

การจูงใจให้เกิดพฤติกรรม

กันยา สุวรรณแสง (อ้างใน ณัฐพร ศรีสติ, 2548) ได้กล่าวว่า พฤติกรรมเป็นผลมาจากมนุษย์แสดงปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้า หรือจูงใจพฤติกรรมบางอย่างรวมกัน ซึ่งปัจจัยในการจูงใจให้เกิดพฤติกรรม ได้แก่

1. แรงจูงใจทางกายภาพ (Physiological Motives) เป็นแรงจูงใจที่เกิดจากความต้องการทางร่างกาย เช่น ความหิว ความกระหาย
2. แรงจูงใจทางสังคม (Social Motives) เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายหลังการเรียนรู้
 - 2.1 แสดงความต้องการที่สังคมที่คล้ายตามขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชนตน
 - 2.2 ความต้องการอย่างเดียวกัน อาจทำให้คนเรามีพฤติกรรมไม่เหมือนกัน
 - 2.3 พฤติกรรมอย่างเดียวกันนี้อาจเนื่องมาจากความต้องการที่แตกต่างกันได้ เช่น บางคนชอบอินเทอร์เน็ตเพราะต้องการความรู้ ในขณะที่บางคนต้องการความบันเทิง
3. แรงจูงใจส่วนบุคคล (Personal Motives) หมายถึงแรงจูงใจที่พัฒนาขึ้นเฉพาะตัวบุคคล ซึ่งมีรากฐานมาจากความต้องการของร่างกาย และความต้องการทางสังคมประกอบกัน

อย่างไรก็ตามการที่คนมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงนั้น มีความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้
ทัศนคติ และการปฏิบัติตัว 4 ประการ ดังนี้ Nancy E. Schwartz (อ้างใน ตานินทร์ กิจนิจี ,
2540)

1. ทัศนคติเป็นตัวกลางที่ทำให้เกิดการเรียนรู้และการปฏิบัติ ดังนั้น ความรู้มีความสัมพันธ์
กับทัศนคติ และมีผลต่อการปฏิบัติ
2. ความรู้และทัศนคติมีความสัมพันธ์กัน และทำให้เกิดการปฏิบัติตามมา
3. ความรู้และทัศนคติต่างกันทำให้เกิดการปฏิบัติได้ โดยที่ความรู้ และทัศนคติไม่จำเป็น
ต้องมีความสัมพันธ์กัน
4. ความรู้มีผลต่อการปฏิบัติทั้งทางตรงและทางอ้อม

แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรม

William Sear (อ้างใน พรพนทิพย์ ศิริวรรณบุศย์, 2547) ได้กล่าวถึง ความคิดพื้นฐาน
เกี่ยวกับพฤติกรรม (Etiology Behavior) ดังนี้

1. พฤติกรรมหนึ่งเป็นทั้งเหตุและผลของอีกพฤติกรรมหนึ่ง ในลักษณะปฏิภิกิริยาลูกโซ่
2. พฤติกรรมเกิดขึ้นเพื่อลดแรงขับพื้นฐาน
3. พฤติกรรมทุกชนิด ถ้าได้รับรางวัลจะแสดงซ้ำอีก แต่ถ้าได้รับการลงโทษพฤติกรรมนั้น
จะหมดไป
4. พฤติกรรมต่างๆ เช่น ความก้าวร้าว พฤติกรรมสังคมเป็นกระบวนการสะสมด้วยสังคม
ปะกิต แต่มีสาเหตุและวิธีการแสดงออกเฉพาะ

Miltion J. Rosenberg และ Carl Hovland (อ้างใน รัชดาพร เสียงเสนาะ , 2542)
กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมเป็นการเปลี่ยนแปลงการกระทำที่สามารถสังเกตเห็นได้
การเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมนี้เป็นไปค่อนข้างยาก แต่หากผู้ส่งสารสามารถทำให้ผู้รับสาร
เปลี่ยนความรู้หรือการรับรู้ได้ ก็จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในภายหน้าได้

แนวคิดเกี่ยวกับความตระหนัก

ได้มีผู้ให้ความหมายและคำจำกัดความความตระหนักไว้ดังนี้

Carter V. Good (1973) ได้ให้คำจำกัดความของความตระหนักว่า คือ การกระทำที่แสดง
ว่าจำได้ การรับรู้หรือมีความรู้ และความตระหนักมีความเสมือนกับความสำนึก (consciousness)

Benjamin S. Bloom (1971) กล่าวว่าความตระหนัก คล้ายกับความรู้อย่างที่ความรู้และความตระหนักต่างไม่เน้นลักษณะของสิ่งเร้า แต่ความตระหนักต่างจากรู้อย่างที่ความรู้ไม่จำเป็นต้องเน้นประสบการณ์หรือสิ่งหนึ่งสิ่งใด ความตระหนักจะเกิดขึ้นเมื่อมีสิ่งเร้ามาเร้าให้เกิดความตระหนัก

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2523) กล่าวว่า ความตระหนักเป็นพฤติกรรมขั้นต่ำสุดทางด้านความรู้ (Cognitive Domain) แต่ความตระหนักนั้นไม่ได้เกี่ยวกับความจำ หรือความสามารถระลึกได้ ความตระหนักหมายถึงความสามารถนึกคิด ความรู้สึกที่เกิดขึ้นในสภาวะจิตใจ

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526) กล่าวว่าความตระหนักหมายถึง การที่บุคคลถูกคิดได้หรือการเกิดขึ้นในความรู้สึกว่ามีสิ่งหนึ่งเกิดขึ้นในสภาวะการณ์หนึ่ง ซึ่งการรู้สึกว่ามีหรือถูกคิดถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งนี้ เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นในสภาวะจิตใจแต่ไม่ได้แสดงว่าบุคคลนั้นสามารถจำได้หรือระลึกถึงลักษณะบางอย่างของสิ่งนั้น

ความตระหนักในเรื่องช่องว่างทางดิจิทัลหรือเทคโนโลยีสารสนเทศ ก็คือ การรับรู้ และเข้าใจอย่างมีสำนึก ซึ่งไม่เกี่ยวกับความจำ เป็นการเข้าใจในเรื่องนั้นๆ

สรุปแล้วความรู้ ทักษะ ทักษะ ทักษะ และความรู้ เป็นปัจจัยหรือตัวแปรที่สำคัญในการวิเคราะห์และวัดช่องว่างทางดิจิทัล หรือความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศของนักหนังสือพิมพ์

4. แนวคิดเกี่ยวกับสังคมยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ

สิริพงศ์ สุวรรณโกติน (2547) กล่าวสรุปจากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องว่าสังคมสารสนเทศหรือสังคมข่าวสาร (The information society) เป็นสังคมที่มีการใช้สารสนเทศรูปแบบต่างๆ เพื่อประกอบการตัดสินใจทั้งเพื่อประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม การใช้สารสนเทศและบริการประเภทต่างๆ เช่น การรวบรวมและการจัดเก็บสารสนเทศให้เป็นระบบระเบียบเพื่อประสิทธิภาพในการค้นหาและเรียกใช้ในภายหลัง ในสังคมสารสนเทศจะทำให้เราได้รับสารสนเทศที่มีคุณภาพตรงกับความต้องการและทันเวลา เทคโนโลยีสารสนเทศ มาจากคำภาษาอังกฤษว่า Information Technology ซึ่งมักจะใช้ตัวย่อว่า IT สังคมสารสนเทศสามารถแบ่งกลุ่มเทคโนโลยีต่างๆ ที่จัดอยู่ในประเภทเทคโนโลยีสารสนเทศได้ดังนี้

1. เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์
2. เทคโนโลยีโทรคมนาคมหรือการสื่อสารข้อมูล
3. เทคโนโลยีอื่นๆ ที่นำมาผนวกใช้งานกับเทคโนโลยีทั้งสองประเภทข้างต้น เพื่อให้การจัดการและบริการด้านสารสนเทศมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

Alvin Toffler (1980) เรียกยุคแห่งเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนโดยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารนี้ว่าโลกแห่งคลื่นลูกที่ 3 โดยได้แบ่งโลกออกเป็น 3 ยุค ดังนี้

โลกแห่งคลื่นลูกที่ 1 คือโลกยุคเกษตรกรรม เป็นการผลิตรายอยู่ในครอบครัว เป็นพฤติกรรมการผลิตของคณงาน ตามฤดูกาลธรรมชาติ สถาบันครอบครัวมีบทบาทเด่นในสังคม การปฏิวัติเกษตรกรรมก่อให้เกิดอารยธรรมสำคัญ อาชีพที่สำคัญในสังคมเกษตรกรรมก็คือ เกษตรกรรวม พาณิชยกรรม และขุนนาง

โลกแห่งคลื่นลูกที่ 2 คือโลกอุตสาหกรรม การเกษตรกลายเป็นโรงงานกระบวนการผลิตแยกออกเป็นส่วนๆ คนทำงานในขอบเขตของงานในแบบแคบๆ ซ้ำแล้วซ้ำเล่า มีการบริหารองค์กรแบบผู้บริหารงาน ผู้บังคับบัญชา และเป็นลำดับขั้นตอนเช่นเดียวกับระบบครอบครัว แต่ครอบครัวมีขนาดเล็กลง อันเป็นผลมาจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมที่แผ่กระจายไปทั่วโลก ปฏิบัติการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ระบบเศรษฐกิจ การค้าและเงินตรา ตลาดโลก ทำให้เกิดการจ้างงานเพิ่มมากขึ้น

โลกแห่งคลื่นลูกที่ 3 คือสังคมแห่งสารสนเทศและการสื่อสาร เข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์และเครือข่ายโทรคมนาคมใหม่ๆ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในการก้าวตามเศรษฐกิจ และเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาด มีลักษณะของโลกาภิวัตน์ (Globalization) การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาในโลกเทคโนโลยี ส่งผลกระทบถึงการสื่อสาร คือเครื่องมือสื่อสารใหม่ๆ ก่อให้เกิดลักษณะที่เรียกว่าแบ่งแยกกลุ่ม ซึ่งมีผู้ตั้งชื่อสังคมในยุคนี้ไว้อย่างหลากหลายว่า ยุคหลังอุตสาหกรรม (Post-industrial society) ยุคสารสนเทศ (Information society) สังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Society) ผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับสารสนเทศ เช่น นักประชาสัมพันธ์ นักหนังสือพิมพ์ นักบัญชี นักบริหาร เป็นต้น

สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นเมื่อทั้ง 3 กระแสหลักเกิดการปะทะกันก็คือความเปลี่ยนแปลงที่หลายๆ อย่างรุนแรงจนผู้คนในสังคมไม่สามารถปรับตัวทัน สังคมชนบทเกิดการล่มสลายเพราะผู้คนอพยพกันเข้ามาในเมืองจนทำให้มีสภาพเต็มไปด้วยมลภาวะต่างๆ

แนวคิดเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างเป็นลำดับขั้นเริ่มจากยุคเกษตรกรรม สู่ ยุคอุตสาหกรรมและยุคหลังอุตสาหกรรม (Post-industrial) หรือยุคสารสนเทศ (information) โดยความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวถือว่าเป็นวิวัฒนาการอันหลีกเลี่ยงไม่ได้ของสังคมมนุษยชาติ

(convergence thesis of development) และในสังคมสารสนเทศนั้นจะมีการไหลเวียนของข้อมูลข่าวสารในปริมาณที่สูงและทุกแง่มุมของชีวิตมนุษย์จะต้องเกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสาร

การเปลี่ยนแปลงในสังคมสารสนเทศภายหลังยุคอุตสาหกรรมตามความคิดของ Daniel Bell ศาสตราจารย์ทางด้านสังคมวิทยา ได้เสนอว่า โครงสร้างสังคมจะเปลี่ยนแปลงไป ตามความหลากหลายทางสังคม การเมือง และโครงสร้างวัฒนธรรม แสดงให้เห็นว่ารูปแบบของสังคมค่อยๆ ก่อตัวและสร้างจุดเด่นทางสังคมนั้นๆ โดยมีลักษณะเป็นดังนี้คือ

1. ทางด้านเศรษฐกิจ (economic) ฐานเศรษฐกิจจะเปลี่ยนจากการผลิตสินค้า (goods) เพื่อการอุปโภคบริโภคมาเป็นการผลิตบริการ (service) หรือข้อมูลข่าวสาร (information)
2. การกระจายของอาชีพ (occupational distribution) ชนชั้นทางอาชีพที่มีความสำคัญสูงสุด คือ ชนชั้นที่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับเทคโนโลยีและการจัดการ เช่น ช่าง วิศวกร
3. มาตรการในการวางระบบสังคม (axial principle) การสร้างนวัตกรรมและการวางนโยบายจะอาศัยความรู้เชิงทฤษฎีที่มีหลักฐานแน่นอน
4. ทิศทางแห่งอนาคต (future orientation) และการตัดสินใจ (decision-making) จะถูกกำหนดโดยการใช้เทคโนโลยีประเมิน

โดยสรุป สังคมสารสนเทศเป็นสังคมที่มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) หรือที่เรียกว่า IT เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ และการประกอบการด้านต่างๆ ให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น และปัจจัยที่พัฒนาสังคมไปสู่ “สังคมสารสนเทศ” อย่างรวดเร็ว ด้วยการพัฒนาาระบบวิทยาการคอมพิวเตอร์ กับระบบการเชื่อมต่อระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (Computer Networks) เข้าด้วยกัน **อริศรา ธัญญาวิณิชกุล (2548)**

มิติและเกณฑ์ในแนวคิดสังคมสารสนเทศ

มิติและเกณฑ์กำหนดความเป็นสังคมสารสนเทศ มีดังนี้ (อ้างใน **ชัชวาล วงษ์ประเสริฐ, 2548**)

1. มิติทางเทคโนโลยี ใช้ตัวแปรด้านโครงสร้างพื้นฐาน (infrastructure) ต่างๆ 4 ด้านเป็นเครื่องมือในการวัดคือ

1.1 โครงสร้างพื้นฐานด้านคอมพิวเตอร์ เช่น จำนวนคอมพิวเตอร์ต่อประชากร

- 1.2 โครงสร้างพื้นฐานด้านอินเทอร์เน็ต เช่น จำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตต่อประชากร
 - 1.3 โครงสร้างพื้นฐานด้านสารสนเทศ
 - 1.4 โครงสร้างพื้นฐานด้านสังคม
2. มิติทางเศรษฐกิจ เช่น สัดส่วนของผลิตภัณฑ์ของภาคสารสนเทศ (information sector) ต่อ GNP ซึ่ง Mzchulp แบ่งประเภทของอุตสาหกรรมออกเป็น 4 ประเภท
 - 2.1 การศึกษา
 - 2.2 สื่อสารมวลชน
 - 2.3 เครื่องมือที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศ
 - 2.4 กิจกรรมสารสนเทศอื่นๆ
 3. มิติทางอาชีพ เช่น จำนวนผู้ประกอบการอาชีพที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสาร (information workforce)
 4. มิติทางภูมิศาสตร์/กายภาพ เช่น จำนวนหรือการมีอยู่อย่างกว้างขวางของเครือข่าย (network) ของการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนข้อมูล
 5. มิติทางวัฒนธรรม เช่น การไหลเวียนหรือการท่วมท้นของสัญญาณ (sign) ผ่านสื่อต่างๆ ประเภทจนทำให้เกิดภาวะที่เรียกว่า hyper-reality หรือภาวะเกินจริง (Jean Baudrillard)

ลักษณะของสังคมสารสนเทศ

ชัชวาล วงษ์ประเสริฐ (2548) ได้ประมวลลักษณะของสังคมสารสนเทศ ดังนี้

1. เป็นสังคม/เศรษฐกิจที่ใช้ความรู้และเทคโนโลยีระดับสูง มีการพัฒนาเทคโนโลยีและการสื่อสารอย่างรวดเร็วและมีระดับสูงขึ้น ได้แก่ เทคโนโลยีชีวภาพ และพันธุวิศวกรรม นาโนเทคโนโลยี ปัญญาประดิษฐ์ และเทคโนโลยีอวกาศ หรืออาจพบลักษณะสังคมเศรษฐกิจความรู้ในประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกา เยอรมัน ญี่ปุ่น เป็นต้น
2. สังคมที่มีการผลิตฐานความรู้ (Knowledge-based production) การผลิตทั้งหลายจะใช้ความรู้ในระดับสูงซึ่งมีพลังสำคัญคือเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารก่อให้เกิดเป็นเศรษฐกิจ ระบบใหม่ที่เน้นการสร้างนวัตกรรมใหม่ มีการเพิ่มผลิตภาพ (Productivity) ในระดับสูง มีการเติบโตทางเศรษฐกิจในอัตราสูง ภาวะการว่างงานจะลดลง
3. ทูทางปัญญา (Intellectual Capital) และแรงงานความรู้ (Knowledge Worker) สามารถอธิบายได้ว่าถ้ามีเงินทุนแต่ขาดความรู้หรือการวิจัยพัฒนา ก็ไม่สามารถได้เปรียบในการแข่งขัน และเป็นศูนย์กลางทางการเงินได้ ดังนั้นคนงานความรู้หรือคนงานที่มีความรู้ผ่านการฝึกฝน

ที่ดี มีประสิทธิภาพ และการก้าวเข้าสู่เศรษฐกิจความรู้ (knowledge economy) ทำให้เกิดการลงทุนครั้งใหญ่ทางด้านธุรกิจความรู้และบริษัทอินเทอร์เน็ต

4. มีการกระจายเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีการสื่อสาร ซึ่งจะเป็นไปในวงกว้าง เนื่องจากราคาคอมพิวเตอร์จะถูกลง และมีประสิทธิภาพเพิ่มสูงขึ้น และกลายเป็นเครื่องใช้ประจำสำนักงานและเครื่องใช้ประจำบ้านเรือน การประสานที่สำคัญระหว่างเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีการสื่อสาร โทรคมนาคมมีการทำงานที่อยู่ในรูปแบบเดียวกันมากขึ้น และสามารถแลกเปลี่ยนกันได้

5. การผลิตสารสนเทศ ในทุกสาขาอาชีพในปริมาณที่เพิ่มขึ้นอย่างมหาศาล การไหลเวียนถ่ายเทสารสนเทศ และการแพร่กระจายสารสนเทศระหว่างแหล่งสารสนเทศและผู้รับในหลายช่องทาง

Yoneji Masuda (1980) กล่าวว่า แนวคิดกระแสหลักของสังคมสารสนเทศ ก็คือการแพร่กระจาย (diffusion) ของข้อมูลข่าวสาร (information) และการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศ (information and communication technology) จะอำนวยความสะดวกมหาศาลให้กับมนุษย์ และจะก่อให้เกิดการพัฒนาในเชิงบวกในทุกๆ ด้านของชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้ตลอดชีพ ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม การสร้างสังคมและชุมชนแห่งความเอื้ออาทรต่อกัน เมื่อปะทะกับแนวคิดกระแสรองที่มองว่า การเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่สังคมสารสนเทศเป็นผลมาจากการปรับเปลี่ยนโครงสร้างครั้งใหญ่ของระบบทุนนิยมโลก (World capitalist system) และเทคโนโลยีสารสนเทศและข้อมูลข่าวสารเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยเร่งอัตราการทบทวีของทุนให้เร็วยิ่งขึ้น เพื่อที่กึ่งล่อแห่งทุนนิยมจะได้หมุนได้ไม่ติดขัดและรวดเร็วยิ่งขึ้น

แนวโน้มของเทคโนโลยีสารสนเทศ

Michael L. Carroll (อ้างใน อัญชลี ธรรมวิจารณ์, 2541) ได้กล่าวถึงแนวโน้มของอินเทอร์เน็ตว่า อินเทอร์เน็ตนั้นเป็นสื่อที่อยู่ภายใต้เทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จนแทบจะไม่มีเวลาให้เราได้หยุดคิดถึงสถานะในปัจจุบันของมันได้มากพอ ที่จะมองเห็นถึงรูปแบบในอนาคตได้เลย การทำนายถึงแนวโน้มอินเทอร์เน็ตในอนาคตแบ่งได้ 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. แนวโน้มด้านวัฒนธรรม

การเติบโตของอินเทอร์เน็ตจะเป็นในลักษณะวัฒนธรรมกลุ่มย่อย และแพร่กระจายออกไป เช่น โดเมนในอินเทอร์เน็ต .edu .org .net และ .com และเมื่อองค์กรธุรกิจเป็นจำนวนมาก

เชื่อมโยงเครือข่ายของตนเองเข้ากับอินเทอร์เน็ตโอกาสทางธุรกิจและความต้องการความปลอดภัย สำหรับการค้าทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ขึ้นด้วยเช่นกัน ชุมชนย่อยหลายๆ ส่วนของอินเทอร์เน็ตได้รวมตัวกันเป็นองค์กรภายใต้ความต้องการของการค้าทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างจริงจัง

และเนื่องมาจากการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วของข้อมูลอันล้นเหลือทางอินเทอร์เน็ต การควบคุมข้อมูลเหล่านี้จะเป็นไปได้ยากขึ้น โดยธรรมชาติแล้วเทคโนโลยีใหม่เหล่านี้ มักจะทำให้เกิดตัวแทนอิสระที่จะคอยดูแลกระแสของข้อมูลข่าวสารที่ล้นเกินเหล่านี้เพื่อการตรวจสอบ

2. แนวโน้มด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

แนวโน้มด้านนี้ชี้ให้เห็นผลกระทบต่อการปฏิวัติเทคโนโลยีในอนาคต ดังต่อไปนี้

- เป็นเครื่องมือทางการค้า คือเป็นซอฟต์แวร์เพื่อการพาณิชย์ และโปรแกรมท่องเที่ยวต่างๆ โดยบริษัทจะเพิ่มหน้าที่ในการทำงานของมัน นอกจากนี้ความต้องการอื่นๆ อาทิเช่น ความปลอดภัยทางการค้าบนอินเทอร์เน็ต ทำให้โปรแกรมที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยต่างๆ เป็นที่แพร่หลาย ต่อไปในภายภาคหน้าอาจจะเป็นไปได้ที่จะขึ้นอยู่กับเครือข่ายที่แยกออกไปทั้งหลาย ที่จะเป็นผู้จัดหาในด้านความปลอดภัยนี้
- มัลติมีเดีย เพื่อสนับสนุนการใช้งานของโปรโตคอลหลายๆ ตัว เช่น ประชุมทางไกล ผ่านวิดีโอ และมีการพัฒนาการทำงานในด้านของเสียง เช่น โทรศัพท์อินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นโปรแกรมที่ทำให้ผู้ใช้อินเทอร์เน็ต สามารถติดต่อกันแบบโทรศัพท์ทางไกลได้ในราคาที่เท่ากับโทรศัพท์ท้องถิ่น และเพื่อลดปริมาณความต้องการในเรื่องของควมกว้างของช่องสัญญาณ (Bandwidth) เทคโนโลยีทางด้านเสียงต้องการเทคโนโลยีในการบีบอัดและการส่ง รวมทั้งการสนทนาด้วยเสียงจริงผ่านอินเทอร์เน็ตด้วย
- เทคโนโลยีตามวัตถุประสงค์ ขึ้นอยู่กับการออกแบบโปรแกรม จุดสำคัญคือแนวคิด จะทำให้เกิดซอฟต์แวร์ใหม่ๆ
- เทคโนโลยีเครือข่าย มีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องอินเทอร์เน็ตย่อมจะได้ประโยชน์ไปด้วย
- เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างชาญฉลาด การเจริญเติบโตของอินเทอร์เน็ตโดยเฉพาะอย่างยิ่งเว็ลด์ไวด์เว็บ ทำให้เกิดปัญหาการล้นเหลือของข้อมูล หรือข้อมูลที่มีมากเกินไป ซึ่งปัญหาเหล่านี้จะผลักดันให้เกิดเทคโนโลยีใหม่ที่จะช่วยแก้ปัญหาให้ผู้ใช้อินเทอร์เน็ต

โดยทั่วไปแนวโน้มของเทคโนโลยีสารสนเทศ จะเกิดการผสมผสานกลมกลืนระหว่างเทคโนโลยี เป็นการรวมกันระหว่างโทรศัพท์ โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ ซึ่งจะช่วยให้การสื่อสารของมนุษย์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น **สิริพงศ์ สุวรรณโภคิน (2547)**

เกิดการรวมกลุ่มพันธมิตรทางธุรกิจของสื่อ เช่น บริษัทหนังสือพิมพ์รวมกับบริษัทโทรทัศน์ เครือข่ายโทรศัพท์รวมตัวกับบริษัทโทรคมนาคมเพื่อจัดส่ง Video on Demand ซึ่งออกมาในลักษณะสื่อประสม เกิดเป็นการสร้างเครือข่ายระดับโลกขึ้น ทำให้คนจากสถานที่หนึ่งสามารถติดต่อกับอีกคนหนึ่งที่อยู่ห่างออกไปคนละซีกโลก การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้ทำให้การดำเนินชีวิตของคนเปลี่ยนไป ไม่ว่าจะเป็นการทำงาน การศึกษา รวมทั้งวิถีการมองเพื่อนร่วมโลกก็เปลี่ยนเช่นกัน

คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตจะเข้ามามีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันของคนมากยิ่งขึ้น ในอนาคตทุกคนจะมีคอมพิวเตอร์ส่วนตัวที่สามารถพกพาไปได้ทุกที่ หรือมีคอมพิวเตอร์ในทุกสถานที่ที่เราไป เช่น ในบ้าน ในรถ ในที่ทำงาน ในร้านอาหาร ทำให้ทุกคนมีส่วนร่วมในสังคมเพิ่มมากขึ้น ในด้านต่างๆ เช่น การเมือง และเศรษฐกิจ เกิดเป็นตลาดแห่งการแลกเปลี่ยนสารสนเทศขึ้นในสังคม

เมื่อเป็นดังที่ได้กล่าวมา นักหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญยิ่งในสังคมสารสนเทศนี้ เพราะต้องก้าวตามให้เทคโนโลยี เพื่อนำเสนอข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว ชับไว ผ่านสื่อใหม่ที่เกิดขึ้น

ผลกระทบของสังคมสารสนเทศ

ชัชวาลย์ วงษ์ประเสริฐ (2548) ได้ประมวลผลกระทบของสังคมสารสนเทศ ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงเรื่องความรู้ต่อกาลเวลา การพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีการสื่อสารทำให้สรรพสิ่งในโลกมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว แต่อันที่จริงแล้วเวลาทางกายภาพนั้นไม่มีการเปลี่ยนแปลง แต่ความรู้สึกของคนในสังคมรู้สึกที่โลกหมุนเร็วขึ้น เนื่องจากการที่โลกสามารถเชื่อมโยงกันได้ทั่วโลก
2. ผลกระทบในเรื่องเศรษฐกิจและการเงิน การพัฒนาระบบเศรษฐกิจจะเชื่อมโยงกันเป็นระบบโลก มีการดำเนินธุรกิจแบบการค้าเสรี แบบโลกาภิวัตน์ (globalization) การบริหารการเงินได้รับการสนับสนุนการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร มีระบบเครือข่ายไหลเวียนผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์

3. การพัฒนาการทางการเมือง การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการเมืองและประชาคม การสลายความสำคัญของดินแดนแห่งรัฐชาติลงไป ดินแดนจากเดิมที่ตั้งอยู่บนสถานที่ทางกายภาพ Space of Places มาเป็นแบบ Space of Flows หรือ Cyberspace ทำให้รัฐชาติที่มีเขตแดนแบบเดิมลดความสำคัญลง จากเดิมที่รัฐบาลจะเป็นผู้ดูแล

ธุรกิจอุตสาหกรรมต่างๆ ก็เริ่มต้นโดยการแปรรูปมาเป็นรัฐวิสาหกิจ และต่อมาก็เปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามาทำงานเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากมีการกระจายอำนาจไปยังหน่วยงานย่อยๆ เน้นการปกครองกลุ่มย่อยๆ ประชาคมเป็นสิ่งจำเป็น และเป็นความต้องการของสังคม โดยเฉพาะสำหรับแรงงานที่มีความรู้ และตั้งอยู่บนรากฐานของความร่วมมือร่วมใจกันมากขึ้น ในประเทศที่พัฒนาแล้วต่างต้องการหน่วยงานทางสังคมขององค์กรประชาคมที่มีความอิสระ ปกครองตนเอง เพื่อจัดบริการประชาคม โดยมีเป้าหมายเพื่อฟื้นฟูความผูกพันของประชาคม และพลังของความเป็นพลเมือง

4. การเกิดขึ้นของชุมชนอิเล็กทรอนิกส์ เมื่อทุกบ้านมีคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องใช้ประจำบ้าน เชื่อมโยงติดต่อสัมพันธ์กันโดยผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ เป็นชุมชนที่ไม่มีความสัมพันธ์กับพื้นที่ทางกายภาพ แต่เชื่อมโยงผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต โดยไม่จำเป็นต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ซื้อสินค้า ไปธนาคาร ฯลฯ สามารถทำงานผ่านหน้าจอคอมพิวเตอร์ที่บ้าน
5. ผลกระทบด้านนิเวศและสิ่งแวดล้อมการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีต้องเป็นเทคโนโลยีที่เหมาะสม ซึ่งสามารถสร้างงานให้กับคนในท้องถิ่น
6. ผลกระทบต่อปัจเจกชน การเพิ่มจำนวนของสารสนเทศมีผลกระทบต่อจิตใจของบุคคล ที่มีสภาพแวดล้อมมีการกระตุ้นเกินไป ข่าวสาร ข้อมูล และสารสนเทศมีมากเกินไปจนไม่รู้ว่าจะจัดการอย่างไรดี และมีทางเลือกมากเกินไป การตัดสินใจของปัจเจกชนจะด้อยประสิทธิภาพลงเมื่อถูกกระตุ้นมากเกินไป และไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ เนื่องจากสังคมจะเพิ่มความซับซ้อนเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ในสังคมสารสนเทศความเป็นส่วนตัวจะลดลง ในสังคมสารสนเทศมีผลกระทบกับชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นการทำงาน การพักผ่อนหย่อนใจ การรักษาพยาบาล การเงินการธนาคาร การเลือกซื้อสินค้าและบริการ ดังนั้นคนในยุคสารสนเทศจำเป็นต้องมีทักษะทางสารสนเทศ ทักษะการสื่อสาร ทักษะทางคอมพิวเตอร์

สิริพงศ์ สุวรรณโกสิน (2547) ได้ศึกษาลักษณะพฤติกรรมและรสนิยมการบริโภคข่าวสารของนิสิตนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศในการบริโภคสื่อและข่าวสาร พบว่ามีการเปิดรับสื่อโทรทัศน์มากที่สุด และมีการใช้สื่อข่าวสารและแหล่งบันเทิงที่บ้านมากที่สุดทั้งที่เป็นข่าวสารของไทยและของต่างประเทศ

สื่อมวลชนกับสังคมสารสนเทศ

จากการประมวลแนวคิดเกี่ยวกับสังคมยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ สรุปได้ว่า เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทสำคัญในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ทุกวันนี้เป็นอย่างมาก เทคโนโลยีทางการสื่อสาร เครื่องคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต การเชื่อมต่อ อุปกรณ์สื่อสารทั้งหลาย ตลอดจนฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ มีส่วนสำคัญและมีความเกี่ยวข้องกับยุคดิจิทัล โดยเฉพาะในการทำงาน หน่วยงานหรือองค์กรทุกวันนี้ ต่างก็ให้ความสำคัญในการพัฒนาเทคโนโลยี

ดังนั้นบุคลากรในหน่วยงานจึงต้องมีทักษะ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพเพื่อผลประโยชน์ต่อองค์กร ต่อตัวเอง ต่องาน และต่อสังคม ซึ่งความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมสามารถเป็นตัวชี้วัดช่องว่างทางดิจิทัลของบุคลากรในการทำงานได้

5. แนวคิดเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์กับกระบวนการผลิตและสร้างความคิด ความรู้ในยุคดิจิทัลเทคโนโลยี

กระแสความนิยมและการเติบโตของสื่ออินเทอร์เน็ต ทำให้หนังสือพิมพ์ต้องมีการปรับตัวอย่างจริงจังในรอบนับร้อยปี โดยจากการประชุม World Newspaper Congress ที่กรุงมอสโค เมื่อเดือนมิถุนายน 2549 ได้ทำให้เกิดแนวคิดและมุมมองในการเปลี่ยนแปลงใหม่ในอุตสาหกรรมหนังสือพิมพ์ขึ้น 4 ด้านคือ

1. Technical Convergence หรือ การหลอมรวมกันของเทคนิควิธีการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร ที่ทำให้เราได้มองเห็นโลกในมุมมองที่กว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้นได้อย่างง่ายดายเกินคาดคิด สามารถรับทราบและเข้าถึงข้อมูลข่าวสารตลอดเวลาและแทบทุกเรื่อง เรามีระบบและอุปกรณ์ เช่น Ipods, Podcasts เครื่องคอมพิวเตอร์ขนาดพกพาอย่างแล็ปท็อป เครื่องปาล์ม กล้องถ่ายภาพดิจิทัลที่บันทึกภาพเคลื่อนไหวและเสียงได้ กล้องวิดีโอ เครื่องบันทึกเสียงคุณภาพสูง ได้เข้ามาแทนที่เทคโนโลยียุคเก่าที่ค่อนข้างยุ่งยากและมีขั้นตอนเยอะไปจนหมดสิ้น
2. Audience Convergence หรือการหลอมรวมของผู้ชม ผู้อ่าน บริโภคข่าวสารข้อมูล เนื่องจากเทคโนโลยีดิจิทัล ทำให้คนติดต่อกันสื่อสารถึงกันได้รวดเร็วและง่ายดายอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน การที่เราเปิดเว็บไซต์ค้นหาข้อมูลหรืออ่านข่าวสารต่างๆ การส่งอีเมลล์ MSN เขียนบล็อก

โมบิล็อก SMS Podcast หมายถึง เรากำลังสื่อสารกันจากทุกทิศทางและสถานที่ โดยสามารถเลือกประเภทรูปแบบสื่อตามต้องการ

3. Competitive Convergence หรือการหลอมรวมของความสามารถในการแข่งขัน เพราะการมีเครือข่ายอินเทอร์เน็ต มี Blog, MSN, MMS, (Multi-media Messaging Service) องค์การด้านสื่อเองสามารถใช้ประโยชน์จากเครื่องมือเหล่านี้ได้ในหลากหลายรูปแบบ

4. Informational Convergence หรือการหลอมรวมของข้อมูลข่าวสาร นั่นคือ ด้วยเทคโนโลยีที่มีอยู่ในปัจจุบัน ทำให้บริษัทด้านสื่อสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้มากและหลากหลายกว่าเดิม สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ หรือเนื้อหาในรูปแบบใหม่ๆ สำหรับสื่อใหม่ๆ ตอบสนองได้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมาย

การปรับกระบวนการงานข่าวในยุคดิจิทัล

Carole Rich (2005) ศาสตราจารย์สาขาวารสารศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยอลาสกา แอนโชนา สหรัฐอเมริกา กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงแนวความคิดเกี่ยวกับข่าว (Concepts of news) ไว้ในหนังสือ Writing and Reporting News ว่าสื่อใหม่ เช่น หนังสือพิมพ์ดิจิทัลหรืออินเทอร์เน็ตได้เปลี่ยนแปลงธรรมชาติของข่าว และการกระจายข่าวไปยังผู้รับสำนักพิมพ์และนักข่าวจะต้องเตรียมข้อมูลข่าวสารไว้หลายๆ รูปแบบ

ในส่วนผลกระทบที่มีต่องานของนักข่าวนั้น **สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ (2550)** ได้กล่าวว่าโดยปกติแล้วนักข่าวจะใช้อินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือในการรายงานข่าว หนังสือชื่อ Media in Cyberspace พบว่า นักข่าว 3 ใน 4 คน ใช้บริการออนไลน์ทุกวัน และประมาณครึ่งหนึ่งของผู้สื่อข่าวจำนวน 4,000 คน ใช้บริการเว็บไซต์ค้นหาประเด็นและข้อมูลสำหรับเขียนบทความ ขณะที่นักข่าวใช้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์สำหรับติดต่อแหล่งข่าว เพื่อการส่งข่าวแม้ว่าไม่ได้เข้ามาแทนที่การสัมภาษณ์แบบเห็นหน้าค่าตาหรือสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ก็ตาม

การทำงานของผู้สื่อข่าวในยุคใหม่ เมื่อผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ทำข่าวเสร็จแล้ว ก็พิมพ์ข่าวลงในเครื่องคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก ถ่ายภาพประกอบด้วยกล้องดิจิทัล แล้วนำภาพมาบันทึก (Download) ลงในโน้ตบุ๊กเพื่อส่งผ่านโมเด็มและดาวเทียมออกไปพร้อมๆ กับเนื้อเรื่อง ภายในไม่กี่นาที สำนักพิมพ์ก็จะได้ทั้งเรื่องและภาพไม่แตกต่างไปจากผู้สื่อข่าวโทรทัศน์ที่ส่งภาพและเสียงผ่านสถานีรับส่งสัญญาณขนาดเล็กเข้าสถานีได้ทันเหตุการณ์

ในอดีตผู้สื่อข่าวเขียนข่าวลงบนหน้าหนังสือพิมพ์อย่างเดียว แต่เวลานี้ผู้สื่อข่าวยังสามารถเขียนข่าวลงบนอินเทอร์เน็ตเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของตนเองกับผู้ใช้อินเทอร์เน็ตคนอื่นๆ ที่มี

ความสนใจในเรื่องเดียวกัน โดยการใช้งานกลุ่มข่าวบนอินเทอร์เน็ตผ่าน E-mail ปรากฏว่าบางครั้งผู้สื่อข่าวยังสามารถใช้ข้อมูลจากนิวส์กรุปมาเป็นประเด็นการนำเสนอข่าวได้อีกด้วย ดังนั้น มองในแง่คุณค่าของเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ต่อการรายงานข่าว คือการเป็นแหล่งขุมข้อมูล ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการทำข่าวของผู้สื่อข่าว

จะเห็นได้ว่าการปรับกระบวนการข่าวที่เกิดขึ้นในสังคมยุคดิจิทัลเช่นทุกวันนี้ ทำให้บรรดานักหนังสือพิมพ์ต้องปรับตัวให้ทันกับกระบวนการข่าวแบบใหม่ไม่ว่าจะเป็นทักษะในการใช้เครื่องมืออุปกรณ์ทางด้านเทคโนโลยีต่างๆ รวมไปถึงทักษะทางด้านภาษา และที่สำคัญคือทักษะทางด้านคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตมิฉะนั้นแล้วจะนำไปสู่การเกิดเป็นช่องว่างทางดิจิทัลได้

นอกจากนั้น ฐานข้อมูลที่อยู่ในอินเทอร์เน็ตจำนวนมหาศาลเหล่านั้นเป็น “แหล่งข่าว” ให้ผู้สื่อข่าวได้โดยผู้สื่อข่าวสามารถใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ตในฐานะผู้หาข่าวจากทั่วโลกผ่านการสืบค้นข้อมูลในอินเทอร์เน็ต ทั้งนี้ ข่าวและข้อมูลข่าวสารจากอินเทอร์เน็ตสามารถนำไปเสนอได้โดยตรงหรือใช้เป็นข้อมูลเปรียบเทียบกับข่าวในประเทศเพื่อเพิ่มคุณภาพของการวิเคราะห์และการนำเสนอข่าว

การประเมินคุณค่าของข่าว แบบแผนและมาตรฐานของวารสารศาสตร์ในการนำเสนอข่าวสารได้รับผลกระทบอย่างไรบ้างจากเทคโนโลยีสื่อ สื่อหนังสือพิมพ์ออนไลน์มีผลต่อการประเมินคุณค่าของข่าว เพราะเดิมทีข่าวจะต้องผ่านกระบวนการคัดเลือกและนำเสนอ ขณะที่สื่อใหม่ทำให้ข้อจำกัดนี้แทบไม่เหลือเลย สำนักพิมพ์ของหนังสือพิมพ์ฉบับต่างๆ ไม่มีข้อจำกัดในด้านเสรีภาพด้านข่าวสารและการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่หลากหลายอีกต่อไปในสภาพแวดล้อมของการสื่อสารแบบใหม่

หนังสือพิมพ์ในยุคดิจิทัล

ดวงกมล โชตตะนา (2549) ได้กล่าวไว้ในหนังสือครบรอบ 9 ปีสภาพหนังสือพิมพ์แห่งชาติว่า หนังสือพิมพ์ในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารทำได้หลายวิธีการ รูปแบบ และเนื้อหาจะต้องมีการปรับตัวที่สำคัญ 2 ด้าน คือ

1. ด้านรูปแบบ

แนวโน้มที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจนในช่วงปี 2547-2548 คือ การปรับขนาดเป็น Compact size (tabloid: ประมาณครึ่งหน้าของ broadsheet) อาทิ Wall Street Journal ในสหรัฐอเมริกาที่จำหน่ายทั่วโลก The Strait Times ที่สิงคโปร์ และ The Guardian ที่อังกฤษ หรือแม้แต่ที่ประเทศไทยก็มีฉบับแท็บลอยด์ใหม่ๆ ออกมา เช่น Bangkok Plus ของเครือเนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป รวมแล้วทั่วโลกมีหนังสือที่ปรับขนาดเป็น Compact size ทั้งหมดถึง 85 ฉบับ

แนวคิดของการปรับขนาดคือ เพื่อความสะดวกในการพกติดตัวไปอ่านได้ทุกที่ ปรับสไตส์ การจัดหน้าให้อ่านง่าย ใช้เวลาน้อยในการอ่านให้ตลอดทั้งฉบับ ราคาถูกลง ง่ายต่อการตัดสินใจซื้อของลูกค้าหรือตลาดกลุ่มใหม่ๆ ที่ต้องการความสะดวกสบาย

2. ด้านเนื้อหา

นอกจากความเร็ว ความรอบด้าน ครอบคลุมเนื้อหาครบถ้วนสมบูรณ์และความถูกต้อง แม่นยำของข้อมูลที่น่าเสนอแล้ว จำเป็นต้องเข้าใจความต้องการหรือความสนใจของผู้อ่านอย่างถูกต้อง และนำเสนอเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มเป้าหมายอย่างแท้จริง นั่นคือเนื้อหาต้องมีลักษณะ เป็นสื่อสองทางมากขึ้น มีการ Interactive กับผู้อ่าน

นอกจากนั้นปัจจุบันตลาดหรือผู้บริโภคส่วนใหญ่ต่างคาดหวัง “สื่อสองทาง” ที่สามารถตอบสนองความรู้ ความเข้าใจในเรื่องราวต่างๆ อย่างรวดเร็ว รอบด้าน และลึกซึ้ง หนังสือพิมพ์จึงจำเป็นต้องมี “ห้องข่าวออนไลน์” เพิ่มขึ้นเพื่อตอบสนองจุดประสงค์นี้

Chrystia Freeland กรรมการผู้จัดการประจำสหรัฐของ Financial Times ให้ความเห็นว่า ในยุคนี้ผู้อ่านเองก็ต้องการบริการใหม่ๆ ผ่านระบบออนไลน์ตลอดเวลา ต้องการทราบรายละเอียดเพิ่มเติมของข่าวต่างๆ ติดตามความคิดของบรรณาธิการข่าวผ่าน Blog ซึ่งมีลักษณะเหมือนบันทึกประจำวัน (diary) ออนไลน์

เป็นช่องทางให้ผู้อ่าน ติดต่อสื่อสารกับบุคคลในข่าวหรือแหล่งข่าวได้โดยตรง เช่น กรณีของบริษัทผู้ผลิตสินค้าต่างๆ เพื่อให้ผู้อ่านได้ทราบข้อมูลเฉพาะเรื่องที่กำลังสนใจ แสดงความคิดเห็นหรือวิพากษ์วิจารณ์เรื่องต่างๆ ได้ทันทีที่อ่านเรื่องจบ นอกจากนี้สื่อออนไลน์ยังสามารถประยุกต์ใช้เป็นช่องทางสำหรับการรวบรวมประเด็นข่าวจากพื้นที่ หรือเรื่องราวที่สนใจที่เกิดขึ้นในสังคมมาเผยแพร่โดยไม่จำกัดว่าต้องเป็นนักข่าวประจำกองบรรณาธิการเท่านั้น เพื่อให้สังคมได้รับทราบข่าวสารต่างๆ ได้อย่างทันท่วงที และไม่จำกัดรูปแบบว่าจะเป็นแค่ภาษา อาจเป็นภาพนิ่ง เสียง หรือภาพเคลื่อนไหว ก็ได้

Steve Herman บรรณาธิการบริหารของ BBC News Interactive เสนอมุมมองเกี่ยวกับความสำคัญของผู้บริโภคว่าบรรณาธิการข่าวและองค์กรด้านสื่อทั้งหลายต้องลงกำแพงที่เคยสร้างไว้ออกไปก่อน และสิ่งแรกที่ต้องทำคือการเปลี่ยนภูมิทัศน์ในความคิดเรื่อง “นักข่าว” เสียใหม่ ว่าทุกๆ คนสามารถเป็นผู้สื่อข่าวได้ และกองบรรณาธิการจะต้องฟังเสียงผู้บริโภคสื่ออย่างจริงจัง

จะเห็นได้ว่าในยุคแห่งสื่อดิจิทัลนี้ แนวคิดเดิมเรื่องการควบคุมข้อมูลที่ว่าผู้ที่รู้ข้อมูลมากที่สุดคือผู้กุมอำนาจสูงสุดอาจถูกท้าทายด้วยมุมมองใหม่ที่ว่า ผู้บริโภคคือผู้ที่มีอำนาจสูงสุด เพราะเทคโนโลยีที่เปิดให้มีการสื่อสารสองทาง ทำให้ผู้บริโภคคือผู้ที่กุมสื่อไว้ในมือได้อย่างเต็มภาคภูมิ

นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2550) กล่าวว่าสื่อสิ่งพิมพ์ซึ่งความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี กระทบมากที่สุด และอาจเป็นไปได้ว่าในทศวรรษหน้าสื่อประเภทนี้ที่เหลืออยู่ อาจมีรูปแบบที่แตกต่างจากปัจจุบันอย่างมาก เป็นเวลายาวนานมาแล้วที่สื่อสิ่งพิมพ์ถูกแข่งขันจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์มาก ในแง่ของความเร็ว ชัดความบันเทิงที่ง่าย-ด่ายกว่า มีลักษณะ interactive ควบไวดนเสมือนจริง ความน่าเชื่อถือในแง่ปฏิบัติการเพราะมีทั้งรูปและเสียงของเหตุการณ์ ความแพร่หลายกว่ากันมากอย่างเทียบไม่ได้

ในขณะเดียวกัน สิ่งที่เคยถือว่าเป็นความแข็งแกร่งของสื่อสิ่งพิมพ์ก็กำลังหมดไป นั่นก็คือ อิสรภาพจากการถูกครอบงำ เพราะสื่อสิ่งพิมพ์กำลังกลายเป็นเครื่องมือของทุน (ซึ่งมีรัฐหนุนหลัง) มากขึ้น และเห็นได้ชัดขึ้นด้วย ฉะนั้นความสนับสนุนที่สื่อสิ่งพิมพ์เคยได้จากสังคมจึงลดลง และทำให้อ่อนแอลง

ในแง่ของเทคโนโลยี การอ่านบน Platform กระดาษอาจเสื่อมความนิยม (แต่จนถึงปัจจุบัน ยังไม่มีอะไรพิสูจน์ว่าจริง) แต่การเปลี่ยน platform ไม่ใช่ตัวปัญหาของสื่อสิ่งพิมพ์ เพราะเป็นเทคโนโลยีที่ใครๆ ก็เข้าถึงได้ อย่างไรก็ตามการอ่านให้ข้อมูลข่าวสารบางอย่างที่สื่อประเภทอื่นไม่สามารถทำได้ เพราะสื่อสิ่งพิมพ์เป็นสื่อเย็นที่ปล่อยให้ผู้รับสารได้ใช้วิจารณญาณมากที่สุด

โดยสรุปแล้ว จากแนวคิดหนังสือพิมพ์กับกระบวนการผลิตและสร้างความคิด ความรู้ในยุคดิจิทัลเทคโนโลยี จะเห็นว่าอุปกรณ์เทคโนโลยีต่างๆ จะเข้ามามีบทบาทต่อนักหนังสือพิมพ์เป็นอย่างมากในการสนับสนุนการทำข่าวหรือการรายงานข่าว ตลอดจนรูปแบบการนำเสนอข่าวก็จะมี ความฉับไว รวดเร็วมากยิ่งขึ้น อันเป็นส่วนสำคัญที่นักหนังสือพิมพ์ต้องปรับตัวและพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการผลิตและการทำงานของหนังสือพิมพ์ในยุคดิจิทัลเทคโนโลยีนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

NECTEC (2544) ได้สำรวจช่องว่างทางดิจิทัลภายในประเทศไทย พบว่า การที่กลุ่มคนสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ไม่ได้หมายความว่าคนเหล่านั้นจะสามารถเข้าถึงตัวสารสนเทศและความรู้ (Information and Knowledge) ที่วิ่งบนเทคโนโลยีเหล่านั้น เพราะยังมีอุปสรรคต่างๆ โดยตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคืออุปสรรคในด้านภาษา ดังนั้นการ

ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาสารสนเทศและความรู้ในภาษาท้องถิ่น (Local Content) จึงนับเป็นมาตรการหนึ่งซึ่งสำคัญที่ควรกำหนดไว้ในนโยบายระดับชาติ

ดังนั้น การการศึกษาจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างทักษะทางด้านภาษาและความรู้ทางคอมพิวเตอร์ เมื่อเป็นเช่นนี้องค์กรจึงมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนบุคลากรให้มีทักษะทางด้านภาษาและคอมพิวเตอร์ผ่านการฝึกอบรม

Michael Sullivan-Trainor (อ้างใน กฤติกาพร มลาสนันต์ , 2548) ได้กล่าวไว้ใน “เจาะลึกทางด้านข้อมูล” ว่าในภาวะปัจจุบัน การติดต่อผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์จะต้องมีความรอบรู้ในเรื่องคอมพิวเตอร์พอสมควรจึงจะเดินทางหลักัดเลาะไปจนถึงแหล่งข้อมูลที่ต้องการ ถ้าเป็นองค์กรธุรกิจขนาดใหญ่ จะมีผู้จัดการระบบพร้อมให้ความช่วยเหลือ แต่ถ้าเป็นการเรียกใช้ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต ผู้ใช้งานจำกัดอยู่เพียงกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางเทคนิคเท่านั้น ส่วนใหญ่เป็นโปรแกรมเมอร์ นักวิจัย วิศวกร และนักวิทยาศาสตร์ นอกจากนี้จะมีความรอบรู้เรื่องคอมพิวเตอร์ ยังเข้าใจระบบการทำงานของเน็ตเวิร์ก การจัดระดับและประเภทข้อมูลที่ต้องการค้นหา ซึ่งความนิยมของอินเทอร์เน็ต ก่อให้เกิดการประยุกต์ใช้งานด้านต่างๆ ที่เร่งให้มีการพัฒนา ทางด้านการค้า การผลิต การขนส่ง รวมทั้งการศึกษา และการบริการของภาครัฐแก่ประชาชน

เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว ทักษะ ความรู้ทางด้านภาษา และคอมพิวเตอร์จึงถือเป็นสิ่งสำคัญที่บุคลากรในองค์กรแต่ละแห่งพึงจะมี เพื่อสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน

รายงานผลการสำรวจกลุ่มผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ของสำนักเลขาธิการคณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ (อ้างใน จันทิมา อัมพรพัฒน์ , 2549) ระบุว่าผู้ใช้อินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่ศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุดโดยสาขาวิชาการศึกษามีผู้ใช้สูงสุด 3 อันดับ คือ วิทยาศาสตร์ บริหารธุรกิจ และวิศวกรรมศาสตร์ ตามลำดับ โดยผู้ใช้ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย

ดังนั้น เพื่อเป็นการลดความเหลื่อมล้ำในการใช้อินเทอร์เน็ต ควรให้มีการกระจายการใช้อินเทอร์เน็ตในทุกกลุ่มสาขาอาชีพ เช่นเดียวกับองค์กรหนังสือพิมพ์ การใช้อินเทอร์เน็ตไม่ควรกระจุกตัวอยู่แต่เพียงกลุ่มนักข่าวสายไอทีเท่านั้น แต่ต้องมีการกระจายในทุกสายข่าว

ดักลาส แบลงค์ ฮินด์แมน (อ้างใน จันทิมา อัมพรพัฒน์ , 2549) “The Rural-Urban Digital Divide” ซึ่งตีพิมพ์ใน Journalism and Mass Communication Quarterly กล่าวถึงช่องว่างทางการสื่อสารดิจิทัลระหว่างสังคมเมืองและชนบท ผลการศึกษาแสดงให้เห็นถึงรายได้

ของแต่ละบุคคล อายุ และการศึกษา ซึ่งสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมากกว่าสภาพทางภูมิศาสตร์ งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการศึกษาวิเคราะห์ถึงรูปแบบของการรับและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทั้งในส่วนของชุมชนเมืองหลวงและต่างจังหวัด ถึงแม้ว่าลักษณะของสังคมสารสนเทศต้องอาศัยโครงสร้างทางภูมิศาสตร์ต่างๆ ก็ตาม ความไม่เท่าเทียมกันในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นสิ่งที่คาดว่าจะต้องดำเนินต่อไป

จากงานวิจัยชิ้นนี้ จะเห็นได้ว่าปัจจัยทางด้านลักษณะสังคมประชากร เช่น อายุ การศึกษา มีความสำคัญต่อการเกิดช่องว่างทางดิจิทัลเป็นอย่างมาก เช่นเดียวกับในองค์กรสื่อมวลชน ที่ลักษณะทางสังคมเศรษฐกิจน่าจะมีความสัมพันธ์กับการเกิดช่องว่างได้

Martin Ryder (2005) ได้ทำการศึกษาช่องว่างทางดิจิทัลและพบว่าในปี 2003 มีเพียง 7% ของประชากรโลกกว่า 6.4 พันล้านคนที่สามารถเข้าถึง World Wide Web และผลการวิจัยยังพบอีกว่า อุปสรรคที่ร้ายแรงอีกอย่างหนึ่งของการแพร่กระจายทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารก็คือ ภาษา โดยในปี 2000 พบว่ามีเว็บไซต์เพียง 20% เท่านั้นในโลกที่ใช้ภาษาอื่นนอกจากภาษาอังกฤษ ซึ่งส่วนใหญ่คือภาษาญี่ปุ่น เยอรมัน ฝรั่งเศส สเปน โปรตุเกส และจีน จากงานวิจัยชิ้นนี้ ชี้ให้เห็นปัจจัยทางด้านภาษาที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งในงานสายหนังสือพิมพ์แล้วนั้น ข่าวสารข้อมูลที่เป็นภาษาต่างประเทศมีความสำคัญเป็นอย่างมาก นักข่าวจึงจำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์ทางด้านภาษาในเกณฑ์ที่จะสามารถเข้าใจได้เป็นอย่างดี

Mark Glaser (2007) ได้กล่าวถึงผลการวิจัยเรื่องช่องว่างทางดิจิทัลในสหรัฐอเมริกาพบว่า ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตมีการเชื่อมต่อด้วยบรอดแบนด์อยู่ที่ 78% เพิ่มขึ้นจากปี 2006 ที่ 65% จากการศึกษาวิจัยยังพบอีกว่า ไม่พบช่องว่างระหว่างคนผิวขาวและกลุ่มละตินอเมริกาที่พูดภาษาอังกฤษ และช่องว่างระหว่างคนผิวดำและผิวขาวแคบลง แต่ยังคงมีการต่อต้านการใช้อินเทอร์เน็ตระหว่างคนผิวดำและคนผิวขาว ในขณะที่ช่องว่างที่ขยายใหญ่ขึ้นก็คือช่องว่างระหว่างวัยรุ่นและคนสูงอายุ โดยพบว่า 80% ของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตอายุระหว่าง 18-49 ปี ในขณะที่ 33% อายุมากกว่า 65 ปีและระหว่างคนที่มีการศึกษาสูงกับคนที่มีการศึกษาต่ำ โดยพบว่า 59% ของคนที่จบไฮสคูลใช้อินเทอร์เน็ต ในขณะที่อีก 91% ของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตจบมหาวิทยาลัย งานวิจัยชิ้นนี้ ยังแสดงให้เห็นชัดเจนว่าการศึกษามีส่วนสำคัญในการวัดช่องว่างทางดิจิทัล โดยผู้มีการศึกษาสูงกว่าจะมีปริมาณกับใช้อินเทอร์เน็ตสูงกว่าผู้มีการศึกษาน้อย

International Federation of Journalists (2003) ได้ศึกษาการลดช่องว่างทางดิจิทัลของนักหนังสือพิมพ์พบว่าผู้สื่อข่าวและผู้ทำงานสายอาชีพสื่อสารมวลชนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสังคมสารสนเทศ และนักหนังสือพิมพ์ควรจะเป็นอาชีพที่รับผิดชอบในการส่งผ่านเนื้อหาที่มีคุณภาพ เพื่อให้เป็นดังนั้นนักหนังสือพิมพ์จึงต้องการเงื่อนไขทางสังคมและทางอาชีพที่จะไปกระตุ้นมาตรฐานการทำงานให้สูงขึ้น พวกเขาต้องการเครื่องมือสมัยใหม่สำหรับงานของเขา ซึ่งยังมีไม่เพียงพอในปัจจุบัน ดังนั้นนักหนังสือพิมพ์ต้องได้รับเครื่องมือที่เพิ่มมากขึ้นเพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนาอาชีพของตนเอง

จากงานวิจัยชิ้นนี้ชี้ให้เห็นว่าเครื่องมือสื่อสาร และอุปกรณ์ทางด้านคอมพิวเตอร์และการเชื่อมต่อ สามารถพัฒนางานของนักหนังสือพิมพ์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นได้ ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการปฏิบัติงานของนักหนังสือพิมพ์ด้วย

Henry C. Lucas, JR (2005) ได้ทำการศึกษาช่องว่างทางดิจิทัลในสหรัฐอเมริกาและในโลก ได้กล่าวว่าช่องว่างทางดิจิทัลมีความสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจเป็นอย่างมาก ทั้งในด้านของลูกค้าและพนักงาน เทคโนโลยีมีอยู่ทุกหนแห่งภายในสำนักงาน ในศตวรรษที่ 21 นี้ พนักงานที่มีทักษะในการทำงานต้องมีความรู้ ความสามารถทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ งานวิจัยชิ้นนี้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของทักษะและความรู้ที่พนักงานในองค์กรยุคปัจจุบัน จำเป็นที่จะต้อง มี และต้องปรับตัวเข้ากับเทคโนโลยีให้ได้

Clifford Scherer (อ้างใน กฤติกาพร มลาสนันต์, 2548) ได้โต้แย้งว่า ความเหลื่อมล้ำสามารถพัฒนาให้เกิดผลทางการใช้เทคโนโลยีได้ แม้วานวัตกรรมโดยตัวของมันเองเป็นการกระจายอย่างกว้างๆ บทความด้านความเหลื่อมล้ำทางความรู้ได้พิสูจน์ความจริงว่าการแพร่กระจายเทคโนโลยีอย่างกว้างขวางมีผลกระทบที่แตกต่างกัน ซึ่งสัมพันธ์กับฐานะของผู้ใช้และแนวทางการใช้เทคโนโลยี งานวิจัยนี้ยังแสดงให้เห็นอีกว่าอัตราการยอมรับคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลกลายเป็นสิ่งซึ่งเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับเครื่องซีพียูฐานะ ผู้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมากมายยังคงเกี่ยวข้องกับเครื่องซีพียูทางประเพณี ก่อนหน้าการยอมรับนวัตกรรม ซึ่งประกอบด้วยคนหนุ่มสาว การศึกษา รายได้ และขอบเขต การอยู่อาศัยในเมืองหลวงเป็นอย่างน้อย สิ่งนี้เป็นเรื่องของเทคโนโลยีสารสนเทศที่ยุ่ยากเป็นอย่างยิ่ง เป็นสิ่งจำเป็นที่เพิ่มขึ้นทุกขณะสำหรับการมีส่วนร่วมในสังคม สามารถคาดการณ์ได้ว่าอินเทอร์เน็ตอาจกลายเป็นหนทางที่เข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ทางเดียวเท่านั้น ซึ่งจัดหาโดยภาคธุรกิจ ภาครัฐบาล และสถาบันการศึกษา

จันทิมา อัมพรพัฒน์ (2549) ได้ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการลดช่องว่างทางดิจิทัล กรณีศึกษาโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ รัชดา จากการศึกษพบว่าปัจจัยทางด้านเนื้อหาสาระเป็นปัจจัยที่เป็นอุปสรรคสำคัญที่สุดต่อความสำเร็จในการลดช่องว่างทางดิจิทัล และยังพบอีกว่าเครื่องข่ายอินเทอร์เน็ตมีความล่าช้า เครื่องคอมพิวเตอร์ล้าสมัย โปรแกรมคอมพิวเตอร์ยังขาดประสิทธิภาพ เครื่องคอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอ อย่างไรก็ตาม การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนการสอนก่อให้เกิดประโยชน์หลายประการ ฉะนั้นการมีอุปกรณ์และการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตแต่เพียงอย่างเดียวนั้นไม่เพียงพอแต่ต้องเป็นอุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพและสามารถใช้งานได้ดียิ่ง

กฤติกาพร มลასานต์ (2548) ได้ทำการศึกษาการใช้อินเทอร์เน็ตและช่องว่างทางดิจิทัลระหว่างประชาชนในสังคมเมืองและชนบทของไทย พบว่า คนในสังคมชนบทที่มีระดับการศึกษาและรายได้ต่ำกว่าในการเข้าถึงข่าวสารข้อมูล ซึ่งมีส่วนทำให้ช่องว่างทางความรู้ ทักษะ และค่านิยมที่มีอยู่ของคนในสังคมเมืองและชนบทขยายออกไป และยังพบอีกว่าสื่ออินเทอร์เน็ตมีผลทางบวกต่อกลุ่มคนในสังคมชนบท และอาจนำไปสู่การลดช่องว่างทางดิจิทัลให้แคบลง ในด้านค่านิยมความต้องการประสบความสำเร็จ และค่านิยมกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมด สรุปได้ว่า ช่องว่างทางดิจิทัลนั้นเกิดขึ้นได้ในทุกระดับชั้น และในทุกสังคม ไม่ว่าจะเป็นในระดับใหญ่อย่าง ระดับนานาชาติระดับโลก หรือภายในประเทศอย่างสังคมเมืองและสังคมชนบท อุปสรรคใหม่ๆ ที่พบก็คือการขาดทักษะทางด้านภาษา และการกระจุกตัวของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตจะอยู่ในผู้มีการศึกษาสูง หรือในวัยหนุ่มสาวเป็นส่วนใหญ่ ขณะเดียวกันความพร้อมทางเทคนิค เช่น การกระจายของบรอดแบนด์ที่ไม่เพียงพอ ก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดช่องว่างทางดิจิทัล

บทบาทของนักหนังสือพิมพ์ในฐานะของสื่อมวลชนจึงจำเป็นต้องมีความรู้ ความสามารถ ตลอดจนทักษะทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อเป็นการกระตุ้นมาตรฐานในการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ขณะเดียวกันต้องพัฒนาตนเองและพัฒนาอาชีพตนเองไปพร้อมๆ กันด้วย

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาช่องว่างทางดิจิทัล (Digital Divide) ของนักหนังสือพิมพ์ไทย เปรียบเทียบระหว่างประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัดและประเภทสายงานที่รับผิดชอบ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินการศึกษาตามขั้นตอน ดังนี้

ประชากร (Population)

กลุ่มประชากรที่จะศึกษา คือ กลุ่มนักข่าวหนังสือพิมพ์ในประเทศไทยที่ปฏิบัติงานอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ในสังกัดหนังสือพิมพ์ที่พิมพ์จำหน่ายสม่ำเสมอและมีสำนักพิมพ์อยู่ในกรุงเทพมหานคร ตามรายชื่อสมาชิกวิสาขามัญ ของสมาคมนักข่าวหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ปี พ.ศ. 2551 จำนวน 719 คน จากหนังสือพิมพ์ 14 ฉบับ ดังนี้

1. กรุงเทพธุรกิจ
2. ข่าวสด
3. เดลินิวส์
4. ไทยรัฐ
5. คมชัดลึก
6. แนวหน้า
7. บ้านเมือง
8. ผู้จัดการ
9. มติชน
10. สยามรัฐ
11. โพสต์ทูเดย์
12. ไทยโพสต์
13. บางกอกโพสต์
14. เดอะเนชั่น

การสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างโดยแบ่งเป็นกลุ่มประเภทหนังสือพิมพ์ตามเกณฑ์ต่อไปนี้

1. **ประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัด** โดยแบ่งตามคุณลักษณะเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ และเลือกรายชื่อหนังสือพิมพ์ที่จะศึกษาแบบเจาะจง ดังนี้ (จากกลุ่มตัวอย่าง 14 ฉบับ)

1.1 หนังสือพิมพ์แนวเศรษฐกิจ ได้แก่

- กรุงเทพธุรกิจ
- ผู้จัดการ
- โพสต์ทูเดย์

1.2 หนังสือพิมพ์แนวคุณภาพ ได้แก่

- มติชน
- บางกอกโพสต์
- เดอะเนชั่น

- ไทยโพสต์

1.3 หนังสือพิมพ์แนวกึ่งคุณภาพกึ่งปริมาณ ได้แก่

- แนวหน้า
- บ้านเมือง
- สยามรัฐ

1.4 หนังสือพิมพ์แนวประชานิยม ได้แก่

- ข่าวสด
- เดลินิวส์
- ไทยรัฐ
- คมชัดลึก

2. **ประเภทสายงานข่าวที่รับผิดชอบ** ได้แก่

2.1 ผู้สื่อข่าว ข่าวนัก ได้แก่

ข่าวการเมือง

ข่าวเศรษฐกิจ

2.1 ผู้สื่อข่าว ข่าวเบา ได้แก่

ข่าวอาชญากรรม

ข่าวศิลปะ

ข่าวบันเทิง

ข่าวสตรีและสังคม

ข่าวกีฬา

2.3 ผู้สื่อข่าว ข่าวไอที ได้แก่

ข่าววิทยาการและเทคโนโลยี

ข่าวสิ่งแวดล้อม

2.4 ผู้สื่อข่าวทั่วไป ได้แก่

ข่าวท่องเที่ยว

ข่าววาไรตี้

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างได้จากการเก็บรวบรวมตามสำนักหนังสือพิมพ์และสนามข่าวที่นักข่าวทำงานเป็นประจำ เช่น ทำเนียบรัฐบาล กระทรวงต่างประเทศ สำนักหนังสือพิมพ์ เป็นต้น โดยขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามตามความสะดวกของกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากนักข่าวในสนามมีข้อจำกัดในด้านของเวลา ผู้วิจัยจึงตั้งเป้าให้ได้ตัวอย่าง กลุ่มนักหนังสือพิมพ์อย่างน้อยร้อยละ 25 ของจำนวนประชากรหรือจำนวนอย่างน้อย 180 คน ตามจำนวนรายชื่อของสมาชิกวิสามัญสมาคมนักข่าวหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ปี พ.ศ. 2551

เมื่อได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักข่าวและนักหนังสือพิมพ์ โดยพยายามขอความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์หลายครั้ง ในที่สุดได้ตัวอย่างผู้ร่วมมือตอบแบบสอบถามตามเป้าหมายทั้งสิ้น 180 คน

กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกตัวอย่างนักข่าวนักหนังสือพิมพ์ตามลักษณะที่กำหนดไว้ให้กระจายครอบคลุมทุกกลุ่มที่แบ่งไว้ โดยเก็บตามองค์กรหนังสือพิมพ์ข้างต้นเป็นหลัก และตามสถานที่ที่นักหนังสือพิมพ์ปฏิบัติงานเป็นประจำ เช่น ทำเนียบรัฐบาล กระทรวงฯ ต่างๆ หรือสมาคมต่างๆ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลมีดังนี้

ก. ข้อมูลเอกสาร

1. เก็บรวบรวมเอกสารทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ หนังสือที่มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

2. รวบรวมบทความที่ปรากฏในวารสาร หนังสือพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับงานวิจัย

ข. ข้อมูล นักข่าวหนังสือพิมพ์

1. การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลนักหนังสือพิมพ์ โดยผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเองและผู้ช่วยแจกแบบสอบถามซึ่งมีการชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยก่อนออกไปเก็บข้อมูลจริง โดยนำแบบสอบถามไปแจกตามองค์กรหนังสือพิมพ์ และตามหน่วยงาน และกระทรวงฯ ต่างๆ ที่มีนักหนังสือพิมพ์ปฏิบัติงานอยู่ ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่เดือน ธันวาคม 2550- มกราคม 2552 รวบรวมได้ทั้งสิ้น 180 ชุด

2. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เลือกสัมภาษณ์นักหนังสือพิมพ์อาวุโสและบรรณาธิการที่สามารถให้ข้อมูลและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับเทคโนโลยีในองค์กรหนังสือพิมพ์ ดังนี้

- 1.นางสาวทวีวัฒนา ทุนคุ้มทอง ผู้สื่อข่าวและเจ้าหน้าที่ฝ่ายพัฒนาทรัพยากรบุคคล หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ/เดอะเนชั่น/คมชัดลึก เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2550
- 2.นายสุภากร บุนปาน บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ข่าวสด เมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2550
- 3.นายวิทยา ตันทสุทธิ์ บรรณาธิการอาวุโส หนังสือพิมพ์สยามรัฐ เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2551
- 4.นายบุญเลิศ (ช้างใหญ่) ศชายุทธเดช บรรณาธิการอาวุโส หนังสือพิมพ์มติชน เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2552
- 5.นายชวรงค์ ลิมป์ปัทมปาณี หัวหน้าศูนย์ข้อมูล กองบรรณาธิการ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เมื่อวันที่ 22 มกราคม 2552

จากนั้นก็ทำการรวบรวมประเด็นที่ได้จากแบบสอบถามและประเด็นเพิ่มเติมจากการสัมภาษณ์มาสรุปและนำมาใช้เป็นข้อเสนอแนะในส่วนของการวิเคราะห์ต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. **การวิจัยเชิงสำรวจ** เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงสำรวจใช้แบบสอบถามที่ได้จัดทำขึ้น มีคำถามทั้งปลายเปิดและคำถามปลายปิด แบ่งเนื้อหาเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ประกอบด้วยคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับลักษณะทางเศรษฐกิจสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นข้อมูลส่วนบุคคลของแต่ละคนว่ามีพื้นฐานต่างกันอย่างไร ในด้านต่อไปนี้

- อายุการทำงานข่าว
- ระดับการศึกษา
 - เพศ
- วัย
- รายได้
- ประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัด
- ตำแหน่งงาน
 - ประเภทของสายข่าวที่สังกัด
 - ลักษณะการเป็นเจ้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ

ตอนที่ 2 เป็นการวัดทักษะของนักหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ

- ทักษะทางด้านภาษาอังกฤษ
- ทักษะทางด้านการใช้คอมพิวเตอร์
- ทักษะทางด้านการใช้อินเทอร์เน็ต

ตอนที่ 3 เป็นการวัดความรู้ ความเข้าใจของนักหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับเรื่องช่องว่างทางดิจิทัล ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ

- ความหมายของช่องว่างทางดิจิทัล
- ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ
- อื่นๆ

ตอนที่ 4 เป็นการวัดทัศนคติของนักหนังสือพิมพ์ไทยเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ และช่องว่างทางดิจิทัล ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ

- ความคิดเห็นเกี่ยวกับช่องว่างทางดิจิทัล
- ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในองค์กรหนังสือพิมพ์
- ปัจจัยที่ทำให้เกิดช่องว่างทางดิจิทัลในองค์กรหนังสือพิมพ์

ตอนที่ 5 เป็นการวัดพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักหนังสือพิมพ์ไทย ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ

- ลักษณะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

2. การสัมภาษณ์เชิงลึก

มีแนวคำถามกว้างๆ ดังต่อไปนี้

- รายละเอียดเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในองค์กร
- ประโยชน์และข้อดีของการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในองค์กร
- ปัญหาและอุปสรรคในเรื่องช่องว่างทางดิจิทัลในองค์กรและการแก้ปัญหา
- ปัจจัยที่ส่งต่อความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศของนักหนังสือพิมพ์ในองค์กร
- ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในองค์กร

การทดสอบความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม

แบบทดสอบที่สร้างขึ้นเพื่อวัดตัวแปรเกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ จะนำไปตรวจสอบหาความตรง (Validity) และความเที่ยง (Reliability) ดังนี้

1. ตรวจสอบความตรง (Validity) โดยนำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ อาจารย์ที่ปรึกษา นักวิชาการ และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ เป็นผู้ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถาม (Face Validity) และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ (Wording) เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมตรงประเด็นที่ศึกษา และครอบคลุมเนื้อหาที่วิจัย ก่อนนำแบบสอบถามไปใช้จริง

2. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดสอบความเที่ยง (Reliability) โดยนำไปทดลองใช้กับผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริงที่เลือกไว้ จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบคำถามในแต่ละข้อ แต่ละส่วนของแบบสอบถามว่า สามารถสื่อความหมายได้ชัดเจนหรือไม่ มีความยากง่ายเหมาะสมหรือไม่ และมีความคงที่สอดคล้องกันภายในคำถาม (internal consistency) หรือไม่

ผลการทดสอบความสอดคล้องภายในของตัวแปรแต่ละตัวจากกลุ่มตัวอย่างที่เลือกไว้ พบว่าไม่ยุ่งยาก และสามารถเข้าใจได้ง่ายดี จากการหาค่าความเชื่อมั่นชนิดความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency Reliability) โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha)

จากสูตรของครอนบาค (Cronbach) (อ้างใน สิริพงษ์ สุวรรณโกสิน , 2547) ได้ผลการทดสอบออกมา ดังนี้

ค่าความสอดคล้องภายในของ ทักษะทางด้านภาษาอังกฤษ ทักษะทางการใช้คอมพิวเตอร์ และทักษะด้านการใช้อินเทอร์เน็ต

ตัวแปร	จำนวนข้อคำถาม	ค่าความสอดคล้องภายใน
ทักษะทางด้านภาษาอังกฤษ	6	0.9302
ทักษะด้านการใช้คอมพิวเตอร์	7	0.8316
ทักษะทางการใช้อินเทอร์เน็ต	6	0.7702

ค่าความสอดคล้องภายในของ ความรู้ความเข้าใจทางด้านไอที (ดิจิทัล) ข้อ 1, 2, 7, 8

ตัวแปร	จำนวนข้อคำถาม	ค่าความสอดคล้องภายใน
ความรู้ความเข้าใจ	4	0.552

ค่าความสอดคล้องภายในของทัศนคติข้อ 1-13

ตัวแปร	จำนวนข้อคำถาม	ค่าความสอดคล้องภายใน
ทัศนคติ	13	0.749

ค่าความสอดคล้องภายในของความคิดเห็น ข้อ 1-8

ตัวแปร	จำนวนข้อคำถาม	ค่าความเที่ยง
ความคิดเห็นเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศในองค์กร	8	0.8711

ค่าความสอดคล้องภายในของพฤติกรรม ข้อ 1-17

ตัวแปร	จำนวนข้อคำถาม	ค่าความสอดคล้องภายใน
พฤติกรรม	17	0.725

ตัวแปรในการวิจัย

ตัวแปรในการวิจัยประกอบด้วยตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม ตามสมมติฐาน ดังนี้

สมมติฐานที่ 1

ทักษะ ความรู้ความเข้าใจ ทักษะคติ และพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของ นักรับหนังสือพิมพ์ไทย มีความแตกต่างกันไปตามกลุ่มประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัด

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

คือ ประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัด

- 1 หนังสือพิมพ์แนวเศรษฐกิจ ได้แก่ กรุงเทพธุรกิจ ผู้จัดการ โพสต์ทูเดย์
- 2 หนังสือพิมพ์แนวคุณภาพ ได้แก่ มติชน บางกอกโพสต์ เดอะเนชั่น ไทยโพสต์
- 3 หนังสือพิมพ์แนวกึ่งคุณภาพกึ่งปริมาณ ได้แก่ แนวหน้า บ้านเมือง สยามรัฐ
- 4 หนังสือพิมพ์แนวประชานิยม ได้แก่ ข่าวสด เดลินิวส์ ไทยรัฐ คมชัดลึก

ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

(1) ระดับทักษะ (2) ความรู้ความเข้าใจ (3) ทักษะคติ และ (4) พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

สมมติฐานที่ 2

ทักษะ ความรู้ความเข้าใจ ทักษะคติ และพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของ นักรับหนังสือพิมพ์ไทย มีความแตกต่างกันไปตามประเภทสายงานข่าวที่รับผิดชอบ

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

คือ ประเภทสายงานข่าวที่รับผิดชอบ แบ่งได้ดังนี้

1. ข่าวหน้า ได้แก่ ข่าวการเมือง ข่าวเศรษฐกิจ
2. ข่าวเบา ได้แก่ ข่าวอาชญากรรม ข่าวศิลปะ ข่าวบันเทิง ข่าวสตรีและสังคม
3. ข่าวไอที ได้แก่ ข่าวสิ่งแวดล้อม ข่าววิทยาการและเทคโนโลยี
4. ข่าวทั่วไป

ข่าวกีฬา

ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

(1) ระดับทักษะ (2) ความรู้ความเข้าใจ (3) ทักษะคติ และ (4) พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

สมมติฐานที่ 3

ทักษะ ความรู้ความเข้าใจ ทักษะคิด และพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของ
นักหนังสือพิมพ์ไทย มีความแตกต่างกันไปตามลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

คือ ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม ได้แก่ อายุการทำงานข่าว ระดับการศึกษา รายได้
ตำแหน่งงาน

ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

(1) ระดับทักษะ (2) ความรู้ความเข้าใจ (3) ทักษะคิด และ (4) พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยี
สารสนเทศ

สมมติฐานที่ 4

ทักษะ ความรู้ความเข้าใจทางดิจิทัล ทักษะคิดทางดิจิทัลและพฤติกรรมการใช้ดิจิทัลมี
ความสัมพันธ์กัน

ตัวแปร : (1) ทักษะ (2) ความรู้ความเข้าใจ (3) ทักษะคิด และ (4) พฤติกรรมทางดิจิทัล

การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package For The Social Science) ใน
การประมวลผลวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม โดยนำผลการวิเคราะห์มา
จัดทำตารางเพื่อนำมาเสนอและสรุปผลการวิเคราะห์ต่อไป วิธีการวิเคราะห์และสถิติที่ใช้ในการ
วิเคราะห์มีดังนี้คือ

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้การแจกแจงความถี่
(Frequencies) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่ออธิบายข้อมูลเกี่ยวกับ

- ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม ได้แก่ เพศ อายุ รายได้ต่อเดือน อายุการทำงานข่าว ระดับ
การศึกษา

- ช่องว่างทางดิจิทัลระหว่างกลุ่มนักหนังสือพิมพ์กลุ่มต่างๆ

- ทักษะ ความรู้ความเข้าใจ ทักษะคิด และพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

2. การวิเคราะห์เชิงอนุมาน (Inference Analytical Statistics) การวิเคราะห์เพื่อ
ทดสอบสมมติฐาน ต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 1

ทักษะ ความรู้ความเข้าใจ ทักษะคิด และพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของ
 นักรหัสลับคอมพิวเตอร์ไทยแตกต่างกันไปตามประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัด วิเคราะห์ข้อมูลทดสอบความแตกต่างด้วยการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างค่าเฉลี่ย ตัวแปร โดยใช้ T-Test และ ANOVA
 - กำหนดระดับนัยสำคัญที่ 0.05

สมมติฐานที่ 2

ทักษะ ความรู้ความเข้าใจ ทักษะคิด และพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนัก
 นักรหัสลับคอมพิวเตอร์ไทยแตกต่างกันไปตามประเภทสายงานข่าวที่ได้รับผิดชอบ วิเคราะห์ข้อมูลทดสอบความแตกต่างด้วยการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างค่าเฉลี่ย ตัวแปร โดยใช้ T-Test และ ANOVA
 - กำหนดระดับนัยสำคัญที่ 0.05

สมมติฐานที่ 3

ทักษะ ความรู้ความเข้าใจ ทักษะคิด และพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนัก
 นักรหัสลับคอมพิวเตอร์ไทยมีความแตกต่างกันไปตามลักษณะเศรษฐกิจสังคม วิเคราะห์ข้อมูลทดสอบความแตกต่างด้วยการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างค่าเฉลี่ย ตัวแปร โดยใช้ T-Test และ ANOVA
 - กำหนดระดับนัยสำคัญที่ 0.05

สมมติฐานที่ 4

ทักษะทางดิจิทัล ความรู้ความเข้าใจทางดิจิทัล ทักษะคิดทางดิจิทัลและพฤติกรรมการใช้
 ดิจิทัลมีความสัมพันธ์กัน วิเคราะห์ข้อมูลทดสอบความแตกต่างด้วยการทดสอบสหสัมพันธ์ด้วยค่า
 สัมประสิทธิ์ของ Pearson's r
 - กำหนดระดับนัยสำคัญที่ 0.05

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยได้ตั้งเกณฑ์การให้คะแนนในการวัดตัวแปร ดังต่อไปนี้

1. การวัดทักษะของนักรหัสลับคอมพิวเตอร์เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้วิจัยตั้งเกณฑ์
 การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะรายข้อ ดังนี้

- ทักษะทางด้านภาษาอังกฤษ
- ทักษะทางการใช้คอมพิวเตอร์

- ทักษะทางด้านการใช้อินเทอร์เน็ต
- ทักษะทางด้านการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต

คะแนน	1	มีทักษะต่ำมาก
คะแนน	2	มีทักษะต่ำ
คะแนน	3	มีทักษะปานกลาง
คะแนน	4	มีทักษะสูง
คะแนน	5	มีทักษะสูงมาก

2. การวัดระดับความรู้ความเข้าใจของนักหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับเรื่องช่องว่างทางดิจิทัล มีเกณฑ์ในการให้คะแนนคือ

- 5 คะแนน มีความรู้ความเข้าใจในระดับสูงที่สุด
- 4 คะแนน มีความรู้ความเข้าใจในระดับสูง
- 3 คะแนน มีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง
- 2 คะแนน มีความรู้ความเข้าใจในระดับต่ำ
- 1 คะแนน ไม่มีความรู้ความเข้าใจเลย

3. การวัดทัศนคติของนักหนังสือพิมพ์ไทยเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ มีเกณฑ์การให้คะแนนในข้อคำถามดังนี้

เมื่อเป็นคำถามในเชิงบวก (ข้อ 7-13)

- 5 คะแนน เห็นด้วยระดับสูงที่สุด
- 4 คะแนน เห็นด้วยระดับสูง
- 3 คะแนน เห็นด้วยระดับปานกลาง
- 2 คะแนน เห็นด้วยระดับต่ำ
- 1 คะแนน ไม่เห็นด้วยเลย

เมื่อเป็นคำถามในเชิงลบ (ข้อ 1-6)

- 5 คะแนน ไม่เห็นด้วยเลย
- 4 คะแนน เห็นด้วยระดับต่ำ
- 3 คะแนน เห็นด้วยระดับปานกลาง
- 2 คะแนน เห็นด้วยระดับสูง
- 1 คะแนน เห็นด้วยระดับสูงที่สุด

4. การวัดพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักหนังสือพิมพ์ไทย ลักษณะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีเกณฑ์การให้คะแนนในข้อคำถามดังนี้

- 5 คะแนน มีความถี่ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศระดับมากที่สุด
- 4 คะแนน มีความถี่ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศระดับมาก
- 3 คะแนน มีความถี่ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศระดับปานกลาง
- 2 คะแนน มีความถี่ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศระดับต่ำ
- 1 คะแนน ไม่มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเลย

เกณฑ์การแปลความหมาย

ในการแปลความหมายจากข้อมูลแบบประเมินค่า (Rating Scale) ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ในการเปรียบเทียบดังนี้

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	ระดับความสำคัญหรือเห็นด้วย
4.50 – 5.00	มากที่สุด
3.50 – 4.49	มาก
2.50 – 3.49	ปานกลาง
1.50 – 2.49	น้อย
1.00 – 1.49	น้อยที่สุด
0.49 – 0.00	น้อยมากจนถึงไม่มีเลย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ช่องว่างทางดิจิทัล (Digital Divide) ของนักหนังสือพิมพ์ไทย เปรียบเทียบระหว่างประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัดและสายงานที่รับผิดชอบ” ได้เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เก็บข้อมูลกับกลุ่มประชากรที่ศึกษาคือนักข่าวหนังสือพิมพ์ได้กลุ่มตัวอย่าง 180 คน และสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับนโยบายและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศขององค์กรหนังสือพิมพ์ ซึ่งผลการวิจัยได้นำเสนอตามลำดับดังนี้

- ส่วนที่ 1** ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม
- 1.1 ลักษณะเศรษฐกิจสังคม ได้แก่ เพศ อายุ รายได้ การศึกษา
 - 1.2 ลักษณะงาน ได้แก่ อายุการทำงาน ตำแหน่งงาน หนังสือพิมพ์ที่สังกัด สายข่าวหลักที่รับผิดชอบ
 - 1.3 ลักษณะการใช้และการเป็นเจ้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้แก่ การเป็นเจ้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ และการใช้เทคโนโลยี
- ส่วนที่ 2** ทักษะของนักหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ได้แก่ ทักษะทางด้านภาษาอังกฤษ ทักษะทางด้านการใช้คอมพิวเตอร์ ทักษะทางด้านการใช้อินเทอร์เน็ต
- ส่วนที่ 3** ความรู้ ความเข้าใจของนักหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับเรื่องช่องว่างทางดิจิทัล
- ส่วนที่ 4**ทัศนคติของนักหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลและอินเทอร์เน็ต และความรับรู้ต่อช่องว่างทางดิจิทัลขององค์กรหนังสือพิมพ์ที่ตนสังกัดกับองค์กรหนังสือพิมพ์อื่นๆ รวมทั้งความคิดเห็นเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศในองค์กร
- ส่วนที่ 5** พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักหนังสือพิมพ์
- ส่วนที่ 6** การวิเคราะห์ผลสัมภาษณ์เชิงลึก
- ส่วนที่ 7** การทดสอบสมมติฐานในการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 ลักษณะเศรษฐกิจสังคม

จากผลการสำรวจเกี่ยวกับลักษณะเศรษฐกิจสังคมของนักหนังสือพิมพ์ไทย โดยแบ่งออกเป็น เพศ อายุ รายได้ และระดับการศึกษาได้ผลการวิจัยดังนี้

1.1.1 เพศ

กลุ่มตัวอย่างนักหนังสือพิมพ์ ที่เป็นเพศหญิงมีสัดส่วน คิดเป็นร้อยละ 50.6 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 49.4 ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างนักหนังสือพิมพ์ โดยจำแนกตามเพศ

เพศ	ความถี่	ร้อยละ
หญิง	91	50.6
ชาย	89	49.4
รวม	180	100.0

1.1.2 อายุ

กลุ่มตัวอย่างนักหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 48.3 รองลงมาคืออายุระหว่าง 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.1 อายุระหว่าง 41-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 13.9 อายุระหว่าง 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 1.1 และอายุมากกว่า 60 ปี มีสัดส่วนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.6 ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างนักหนังสือพิมพ์ โดยจำแนกตามอายุ

อายุ	ความถี่	ร้อยละ
21-30 ปี	65	36.1
31-40 ปี	87	48.3
41-50 ปี	25	13.9
51-60 ปี	2	1.1
มากกว่า 60 ปี	1	0.6
รวม	180	100.0

1.1.3 รายได้

กลุ่มตัวอย่างนักหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนอยู่ที่ 10,000 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 48.3 รองลงมา มีรายได้ต่อเดือนอยู่ที่ 20,001 – 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 28.3 รายได้ต่อเดือน 30,001 – 40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 11.7 รายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 5.6 รายได้ต่อเดือน 40,001 – 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 4.4 และรายได้ต่อเดือน 50,001 บาทขึ้นไป มีสัดส่วนน้อยที่สุด อัตราร้อยละ 1.7 ดังรายละเอียดในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างนักหนังสือพิมพ์ โดยจำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	ความถี่	ร้อยละ
ต่ำกว่า 10,000 บาท	10	5.6
10,000 – 20,000	87	48.3
20,001 – 30,000	51	28.3
30,001 – 40,000	21	11.7
40,001 – 50,000	8	4.4
50,001 ขึ้นไป	3	1.7
รวม	180	100.0

1.1.4 ระดับการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างนักหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 73.9 รองลงมาคือระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 20.6 อนุปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 3.9 และระดับปวช.หรือเทียบเท่า มีสัดส่วนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.7 ดังรายละเอียดในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างนักหนังสือพิมพ์ โดยจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	ความถี่	ร้อยละ
ปวช.หรือเทียบเท่า	3	1.7
อนุปริญญาตรี	7	3.9
ปริญญาตรี	133	73.9
ปริญญาโท	37	20.6
รวม	180	100.0

1.2 ลักษณะงาน

จากการสำรวจเกี่ยวกับลักษณะงานของนักหนังสือพิมพ์ โดยแบ่งออกเป็น อายุการทำงาน

ข่าว ตำแหน่งงาน หนังสือพิมพ์ที่สังกัด ประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัด (คุณลักษณะ) สายข่าวหลักที่รับผิดชอบ และประเภทสายข่าวหลัก ได้ผลการวิจัยดังนี้

1.2.1 อายุการทำงานข่าว

กลุ่มตัวอย่างนักหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่มีอายุการทำงานข่าวในช่วงระหว่าง 10-15 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 23.3 รองลงมาคืออายุการทำงานข่าว 5 -10 ปี คิดเป็นร้อยละ 21.1 อายุการทำงานข่าว 3 – 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 18.3 อายุการทำงานข่าว 1 – 3 ปี คิดเป็นร้อยละ 15.0 อายุการทำงานข่าว 20 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 9.4 อายุการทำงานข่าว 15 – 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 8.9 และอายุการทำงานข่าวน้อยกว่า 1 ปี มีสัดส่วนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.9 ดังรายละเอียดในตารางที่

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างนักหนังสือพิมพ์ โดยจำแนกตามอายุการทำงานข่าว

อายุการทำงานข่าว	ความถี่	ร้อยละ
น้อยกว่า 1 ปี	7	3.9
1-3 ปี	27	15.0
3-5 ปี	33	18.3
5-10 ปี	38	21.1
10-15 ปี	42	23.3
15-20 ปี	16	8.9
20 ปีขึ้นไป	17	9.4
รวม	180	100.0

1.2.2. ตำแหน่งงาน

กลุ่มตัวอย่างนักหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่อยู่ในตำแหน่งนักข่าวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55.0 รองลงมาคือตำแหน่งช่างภาพ คิดเป็นร้อยละ 12.8 ตำแหน่งรีไรเตอร์ และตำแหน่งคอลัมนิสต์ คิดเป็นร้อยละ 10.0 ตำแหน่งอื่นๆ เช่น พิสูจน์อักษร คิดเป็นร้อยละ 6.7 และตำแหน่งบรรณาธิการ และรองหรือผู้ช่วยบรรณาธิการ คิดเป็นร้อยละ 2.8 ดังรายละเอียดในตารางที่ 6

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างนักหนังสือพิมพ์ โดยจำแนกตามตำแหน่งงานปัจจุบัน

ตำแหน่งงานปัจจุบัน	ความถี่	ร้อยละ
นักข่าว	99	55.0
คอลัมนิสต์	18	10.0
รีไวเตอร์	18	10.0
บรรณาธิการ	5	2.8
ช่างภาพ	23	12.8
รองหรือผู้ช่วย บรรณาธิการ	5	2.8
อื่น ๆ	12	6.7
รวม	180	100.0

1.2.3. หนังสือพิมพ์ที่สังกัด

กลุ่มตัวอย่างนักหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่สังกัดหนังสือพิมพ์ เดลินิวส์มีสัดส่วนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 11.1 รองลงมาคือหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ คิดเป็นร้อยละ 10.6 หนังสือพิมพ์เดอะเนชั่น คิดเป็นร้อยละ 10.0 หนังสือพิมพ์คมชัดลึก คิดเป็นร้อยละ 9.4 หนังสือพิมพ์มติชน คิดเป็นร้อยละ 8.3 หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ คิดเป็นร้อยละ 7.8 หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ และหนังสือพิมพ์ข่าวสด คิดเป็นร้อยละ 6.7 หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ คิดเป็นร้อยละ 6.1 หนังสือพิมพ์ผู้จัดการ คิดเป็นร้อยละ 5.6 หนังสือพิมพ์บ้านเมือง และหนังสือพิมพ์โพสต์ทูเดย์ คิดเป็นร้อยละ 5.0 และหนังสือพิมพ์แนวหน้าและหนังสือพิมพ์สยามรัฐมีสัดส่วนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.9 ดังรายละเอียดในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างนักหนังสือพิมพ์ โดยจำแนกตามสังกัดหนังสือพิมพ์

หนังสือพิมพ์ที่สังกัด	ความถี่	ร้อยละ
กรุงเทพธุรกิจ	12	6.7
มติชน	15	8.3
แนวหน้า	7	3.9
คมชัดลึก	17	9.4
ข่าวสด	12	6.7
ไทยรัฐ	14	7.8
ไทยโพสต์	11	6.1
โพสต์ทูเดย์	9	5.0
เดอะเนชั่น	18	10.0
บางกอกโพสต์	19	10.6
สยามรัฐ	7	3.9
ผู้จัดการ	10	5.6
เดลินิวส์	20	11.1
บ้านเมือง	9	5.0
รวม	180	100.0

1.2.4. ประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัด แบ่งตามคุณลักษณะ

กลุ่มตัวอย่างนักหนังสือพิมพ์จำแนกตามประเภทหนังสือพิมพ์ (คุณลักษณะ) พบว่าส่วนใหญ่เป็นหนังสือพิมพ์แนวคุณภาพและหนังสือพิมพ์แนวประชานิยม มีสัดส่วนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 35.0 รองลงมาคือหนังสือพิมพ์แนวเศรษฐกิจ คิดเป็นร้อยละ 17.2 และหนังสือพิมพ์แนวกึ่งคุณภาพกึ่งประชานิยมมีสัดส่วนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 12.8 ดังรายละเอียดในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างนักหนังสือพิมพ์ โดยจำแนกตามประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัด (คุณลักษณะ)

ประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัด	ความถี่	ร้อยละ
หนังสือพิมพ์แนวเศรษฐกิจ	31	17.2
หนังสือพิมพ์แนวคุณภาพ	63	35.0
หนังสือพิมพ์แนวกึ่งคุณภาพกึ่งปริมาณ	23	12.8
หนังสือพิมพ์แนวประชานิยม	63	35.0
รวม	180	100.0

1.2.5. สายงานข่าวหลักที่รับผิดชอบ

กลุ่มตัวอย่างนักหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่สังกัดสายงานข่าวหลักคือการเมืองมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 21.1 รองลงมาคือสายข่าวอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 15.6 สายข่าวเศรษฐกิจ ร้อยละ 15.0 สายข่าวบันเทิง คิดเป็นร้อยละ 10.0 สายข่าวสตรีและสังคม คิดเป็นร้อยละ 8.3 สายข่าวกีฬา คิดเป็นร้อยละ 7.2 ไม่ระบุ คิดเป็นร้อยละ 6.7 สายข่าวทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 6.1 สายข่าววิชาการและเทคโนโลยีและสายข่าวสิ่งแวดล้อม คิดเป็นร้อยละ 3.3 เท่ากัน สายข่าวอาชญากรรม คิดเป็นร้อยละ 2.8 และสายข่าวศิลปะมีสัดส่วนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.6 ดังรายละเอียดในตารางที่ 9

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 9 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างนักหนังสือพิมพ์ โดยจำแนกตามสายข่าวหลักที่รับผิดชอบ

สายข่าวหลักที่รับผิดชอบ	ความถี่	ร้อยละ
การเมือง	38	21.1
เศรษฐกิจ	27	15.0
อาชญากรรม	5	2.8
ศิลปะ	1	0.6
บันเทิง	18	10.0
สตรีและสังคม	15	8.3
วิทยาการและเทคโนโลยี	6	3.3
สิ่งแวดล้อม	6	3.3
กีฬา	13	7.2
ทั่วไป	11	6.1
อื่นๆ	28	15.6
ไม่ระบุ	12	6.7
รวม	180	100.0

1.2.6. ประเภทสายงานข่าวที่รับผิดชอบ

กลุ่มตัวอย่างนักหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่เป็นผู้สื่อข่าวประเภทข่าวหน้า มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.6 รองลงมาคือผู้สื่อข่าวเบา คิดเป็นร้อยละ 28.3 ผู้สื่อข่าวทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 21.7 ผู้สื่อข่าวไอที และไม่ระบุ คิดเป็นร้อยละ 7.2 ดังรายละเอียดในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างนักหนังสือพิมพ์ โดยจำแนกตามสายงานข่าวที่รับผิดชอบ

ประเภทสายงานข่าวที่ รับผิดชอบ	ความถี่	ร้อยละ
ผู้สื่อข่าวหน้า	64	35.6
ผู้สื่อข่าวเบา	51	28.3
ผู้สื่อข่าวไอที	13	7.2
ผู้สื่อข่าวทั่วไป	39	21.7
ไม่ระบุ	13	7.2
รวม	180	100.0

1.3 ลักษณะการใช้และการเป็นเจ้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ

จากการสำรวจเกี่ยวกับลักษณะการใช้และเป็นเจ้าของเทคโนโลยี ได้ผลการวิจัยดังนี้

1.3.1. ลักษณะการเป็นเจ้าของเทคโนโลยี

กลุ่มตัวอย่างนักหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่ มีลักษณะการเป็นเจ้าของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ตของตนเองในบ้าน คิดเป็นร้อยละ 81.7 รองลงมาคือการเป็นเจ้าของโทรศัพท์มือถือที่สามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตหรือ GRPS ได้คิดเป็นร้อยละ 66.1 เป็นเจ้าของเครื่องคอมพิวเตอร์พกพา (Notebook) คิดเป็นร้อยละ 56.7 มี Website หรือ my space หรือ Weblog ของตัวเอง คิดเป็นร้อยละ 55.6 และลักษณะการเป็นเจ้าของที่นักหนังสือพิมพ์กลุ่มตัวอย่าง มีสัดส่วนน้อยที่สุด คือเครื่อง Palm หรือ PDA คิดเป็นร้อยละ 10.6 ดังรายละเอียดในตารางที่ 11

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 11 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างนักหนังสือพิมพ์ โดยจำแนกตามลักษณะการเป็นเจ้าของเทคโนโลยี

ลักษณะการเป็นเจ้าของเทคโนโลยี	ความถี่ (มี)	ความถี่ (ไม่มี)	ร้อยละ (มี)	ร้อยละ (ไม่มี)
การมีคอมพิวเตอร์และการมีอินเทอร์เน็ตเป็นของตนเองในบ้าน	147	33	81.7	18.3
การมีโทรศัพท์มือถือที่สามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตหรือ GRPS	119	61	66.1	33.9
การมีคอมพิวเตอร์พกพา (notebook)	102	78	56.7	43.3
การมีเครื่อง Palm หรือ PDA	19	160	10.6	88.9
การมี website หรือ my space หรือ weblog ของตัวเอง	100	79	55.6	43.9

* ไม่ระบุร้อยละ 0.6

1.3.2. ลักษณะการใช้งานอินเทอร์เน็ต

กลุ่มตัวอย่างนักหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่ใช้อินเทอร์เน็ตของที่ทำงาน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 78.9 รองลงมาเป็นสมาชิกรายเดือน คิดเป็นร้อยละ 12.2 ใช้อินเทอร์เน็ตค่าเฟ้ คิดเป็นร้อยละ 4.4 และซื้อชั่วโมง และอื่นๆ มีสัดส่วนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2.2 ดังรายละเอียดในตารางที่ 12

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 12 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างนักหนังสือพิมพ์ โดยจำแนกตามลักษณะการใช้อินเทอร์เน็ต

ลักษณะการใช้ อินเทอร์เน็ต	ความถี่	ร้อยละ
ใช้ของที่ทำงาน	142	78.9
ซื้อชั่วโมง	4	2.2
ใช้อินเตอร์เน็ตคาเฟ่	8	4.4
เป็นสมาชิกรายเดือน	22	12.2
อื่น ๆ	4	2.2
รวม	180	100.0

1.3.3. ลักษณะการใช้ชั่วโมงอินเทอร์เน็ตโดยเฉลี่ยต่อวัน

กลุ่มตัวอย่างนักหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่ใช้อินเทอร์เน็ตโดยเฉลี่ย 5 ชั่วโมงต่อวัน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 29.4 รองลงมาคือ 8 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 23.3 ใช้อินเทอร์เน็ต 3 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 22.2 มากกว่า 8 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 18.3 และใช้ชั่วโมงอินเทอร์เน็ตน้อยกว่า 1 ชั่วโมง มีสัดส่วนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 6.7 ดังรายละเอียดในตารางที่ 13

ตารางที่ 13 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างนักหนังสือพิมพ์ โดยจำแนกตามระยะเวลาการใช้งานโดยเฉลี่ยต่อวัน

ระยะเวลาการใช้อินเทอร์เน็ตโดย เฉลี่ยต่อวัน	ความถี่	ร้อยละ
น้อยกว่า 1 ชั่วโมง	12	6.7
3 ชั่วโมง	40	22.2
5 ชั่วโมง	53	29.4
8 ชั่วโมง	42	23.3
มากกว่า 8 ชั่วโมง	33	18.3
รวม	180	100.0

ลักษณะการใช้งานคอมพิวเตอร์

กลุ่มตัวอย่างนักหนังสือพิมพ์มีลักษณะการใช้คอมพิวเตอร์ เพื่องานในด้านงานข่าว บทความ และหนังสือพิมพ์มากที่สุด มีสัดส่วนร้อยละ 64.4 ใช้งานคอมพิวเตอร์เพื่อกิจกรรมส่วนตัว ในระดับปานกลาง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 43.3 ใช้คอมพิวเตอร์เพื่อความบันเทิงฆ่าเวลา ในระดับปานกลาง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 41.1 ดังรายละเอียดในตารางที่ 14

ตารางที่ 14 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างนักหนังสือพิมพ์ โดยจำแนกตามลักษณะการใช้งานคอมพิวเตอร์

ลักษณะการใช้งานคอมพิวเตอร์	ไม่ใช้เลย	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	รวม	ค่าเฉลี่ย	SD
ลักษณะการใช้งานคอมพิวเตอร์เพื่องานในด้านงานข่าว บทความ และหนังสือพิมพ์	2 (1.1)	5 (2.8)	12 (6.7)	45 (25)	116 (64.4)	180 (100)	4.49 (มาก)	0.83
ลักษณะการใช้งานคอมพิวเตอร์เพื่อกิจกรรมส่วนตัว	7 (3.9)	35 (19.4)	78 (43.3)	51 (28.3)	9 (5.0)	180 (100)	3.11 (ปานกลาง)	0.91
การลักษณะการใช้งานคอมพิวเตอร์เพื่อความบันเทิงฆ่าเวลา	8 (4.4)	56 (31.1)	74 (41.1)	30 (16.7)	12 (6.7)	180 (100)	2.90 (ปานกลาง)	0.96
ลักษณะการใช้งานคอมพิวเตอร์ในงานอื่นๆ	116 (92.2)	1 (0.6)	3 (1.7)	7 (3.9)	3 (1.7)	180 (100)	1.22 (น้อยที่สุด)	0.80
รวม							2.93 (ปานกลาง)	0.87

ส่วนที่ 2 ทักษะของนักหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ได้แก่ ทักษะทางด้านภาษาอังกฤษ ทักษะทางการใช้คอมพิวเตอร์ ทักษะทางการใช้อินเทอร์เน็ต

2.1 ทักษะของนักหนังสือพิมพ์ทางด้านภาษาอังกฤษ

กลุ่มตัวอย่างนักหนังสือพิมพ์ มีทักษะทางด้านภาษาอังกฤษ ที่สามารถเข้าใจภาษาอังกฤษได้มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.37) รองลงมาคือ ใช้ประโยชน์จากเว็บไซต์ที่เป็นภาษาอังกฤษได้ (ค่าเฉลี่ย 3.30) แปลข่าวภาษาอังกฤษได้ (ค่าเฉลี่ย 3.00) สนทนาภาษาอังกฤษได้ (ค่าเฉลี่ย 2.99) ส่วนทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในการสัมภาษณ์มีสัดส่วนน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 2.57) ซึ่งทั้ง 6 ทักษะของนักหนังสือพิมพ์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง จากผลการสำรวจพบว่าทักษะทางด้านภาษาอังกฤษของนักหนังสือพิมพ์ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง สามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการทำงานได้ แต่ยังไม่ีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ดังรายละเอียดในตารางที่ 15

ตารางที่ 15 แสดงค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับทักษะทางด้านภาษาอังกฤษของนักหนังสือพิมพ์

ทักษะทางด้าน ภาษา	ดีที่สุด	ดี	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	รวม	ค่า เฉลี่ย (อยู่ใน ระดับ)	SD
1. ท่านสามารถเข้าใจ ภาษาอังกฤษได้	8 (4.5)	69 (38.3)	87 (48.3)	14 (7.8)	2 (1.1)	180 (100)	3.37 (ปาน กลาง)	0.74
2. ท่านสามารถแปล ข่าวภาษาอังกฤษได้	7 (3.9)	51 (28.3)	68 (37.8)	43 (23.9)	11 (6.1)	180 (100)	3.00 (ปาน กลาง)	0.96
3. ท่านสามารถสนทนา ภาษาอังกฤษได้	6 (3.3)	38 (21.1)	95 (52.8)	31 (17.2)	10 (5.6)	180 (100)	2.99 (ปาน กลาง)	0.86
4. ท่านสามารถเขียน ข่าวภาษาอังกฤษได้	6 (3.3)	33 (18.3)	54 (30)	53 (29.5)	34 (18.9)	180 (100)	2.58 (ปาน กลาง)	1.09
5. ท่านสามารถใช้ ประโยชน์จากเว็บไซต์ที่ เป็นภาษาอังกฤษได้	18 (10)	55 (30.5)	77 (42.8)	23 (12.8)	7 (3.9)	180 (100)	3.30 (ปาน กลาง)	0.95
6. ท่านสามารถใช้ ภาษาอังกฤษในการ สัมภาษณ์ได้	5 (2.8)	29 (16.1)	60 (33.3)	55 (30.6)	31 (17.2)	180 (100)	2.57 (ปาน กลาง)	1.04
รวม							2.97 (ปาน กลาง)	0.94

* ค่าเฉลี่ยคำนวณจาก มากที่สุด = 5 คะแนน, มาก = 4 คะแนน, ปานกลาง = 3 คะแนน, น้อย = 2 คะแนน, น้อยที่สุด = 1 คะแนน

2.2 ทักษะของนักหนังสือพิมพ์ด้านการใช้คอมพิวเตอร์

กลุ่มตัวอย่างนักหนังสือพิมพ์มีทักษะการใช้โปรแกรม Microsoft Office ได้มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.73) อยู่ในระดับมาก

รองลงมาสามารถใช้โปรแกรม Power Point ได้ (ค่าเฉลี่ย 2.89) และโปรแกรม Photoshop (ค่าเฉลี่ย 2.65) อยู่ในระดับปานกลาง

ส่วนทักษะทางคอมพิวเตอร์ที่นักหนังสือพิมพ์กลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับน้อย คือการใช้โปรแกรม Dream weaver (ค่าเฉลี่ย 1.63) รองลงมาคือโปรแกรม Illustrator (ค่าเฉลี่ย 1.91) และแก้ไขคอมพิวเตอร์เบื้องต้นได้ (ค่าเฉลี่ย 2.47) จากทักษะทางคอมพิวเตอร์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่านักหนังสือพิมพ์มีทักษะทางคอมพิวเตอร์อยู่ในระดับต่ำ (ค่าเฉลี่ย 2.45) ยังคงมีความสามารถในขีดจำกัด สามารถใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมเบื้องต้นได้เท่า นั้น ยังไม่สามารถพัฒนาศักยภาพทางคอมพิวเตอร์หรือเรียนรู้โปรแกรมใหม่ๆ ได้ดังรายละเอียดในตารางที่ 16

ตารางที่ 16 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับทักษะทางด้านคอมพิวเตอร์ของ
นักหนังสือพิมพ์

ทักษะทางด้าน การใช้ คอมพิวเตอร์	ดี ที่สุด	ดี	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	รวม	ค่าเฉลี่ย (อยู่ใน ระดับ)	SD
1. ท่านสามารถใช้โปรแกรม Microsoft office ได้	35 (19.4)	86 (47.8)	43 (23.9)	7 (3.9)	9 (5)	180 (100)	3.73 (มาก)	0.98
2. ท่านสามารถใช้โปรแกรม Power point ได้	13 (7.2)	53 (29.4)	44 (24.5)	41 (22.8)	29 (16.1)	180 (100)	2.89 (ปานกลาง)	1.20
3. ท่านสามารถใช้โปรแกรม Illustrator ได้	3 (1.7)	8 (4.4)	36 (20)	60 (33.3)	73 (40.6)	180 (100)	1.91 (น้อย)	0.94
4. ท่านสามารถใช้โปรแกรม Dream weaver ได้	0 (0)	2 (1.1)	28 (15.6)	52 (28.9)	98 (54.4)	180 (100)	1.63 (น้อย)	0.78
5. ท่านสามารถใช้โปรแกรม PageMaker ได้	1 (0.6)	16 (8.9)	31 (17.2)	43 (23.9)	89 (49.4)	180 (100)	1.87 (น้อย)	1.03
6. ท่านสามารถใช้โปรแกรม Photoshop ได้	8 (4.4)	37 (20.6)	60 (33.3)	34 (18.9)	41 (22.8)	180 (100)	2.65 (ปานกลาง)	1.17
7. ท่านสามารถแก้ไขปัญหา คอมพิวเตอร์เบื้องต้นได้	2 (1.1)	21 (11.7)	71 (39.4)	54 (30)	32 (17.8)	180 (100)	2.47 (น้อย)	0.94
รวม							2.45 (น้อย)	1.22

* ค่าเฉลี่ยคำนวณจาก มากที่สุด = 5 คะแนน, มาก = 4 คะแนน, ปานกลาง = 3 คะแนน, น้อย = 2
คะแนน, น้อยที่สุด = 1 คะแนน

2.3 ทักษะของนักหนังสือพิมพ์ทางการใช้อินเทอร์เน็ต

กลุ่มตัวอย่างนักหนังสือพิมพ์มีทักษะการใช้อินเทอร์เน็ตโดยใช้เว็บไซต์ต่างๆ ในการค้นหาข้อมูลมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.42) รองลงมาใช้อีเมลล์ในการรับ – ส่งข่าว (ค่าเฉลี่ย 4.41) และใช้อินเทอร์เน็ตในการดาวน์โหลดข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต (ค่าเฉลี่ย 3.99) อยู่ในระดับมาก ส่วนทักษะการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อใช้ในโปรแกรมสนทนา เช่น MSN ในการส่งข่าวอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.23)

จากผลการสำรวจกลุ่มตัวอย่างนักหนังสือพิมพ์ชี้ให้เห็นว่านักหนังสือพิมพ์ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อเข้าไปซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าในอินเทอร์เน็ตน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.81) รองลงมา คือ เข้าไปตั้งกระทู้ในเว็บบอร์ด (ค่าเฉลี่ย 2.47) อยู่ในระดับน้อย

จะเห็นได้ว่านักหนังสือพิมพ์มีทักษะการใช้อินเทอร์เน็ตอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.39) ใช้อินเทอร์เน็ตในทางที่เป็นประโยชน์และสนับสนุนในการทำงานมากกว่าที่จะใช้เพื่อความบันเทิง ดังรายละเอียดในตารางที่ 17

ตารางที่ 17 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับทักษะทางด้านอินเทอร์เน็ตของ
นักหนังสือพิมพ์

ทักษะทางด้านการใช้ อินเทอร์เน็ต	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เลย	รวม	ค่าเฉลี่ย (อยู่ในระดับ)	SD
1.ท่านใช้อีเมลล์ ในการรับ – ส่ง ข่าว	107 (59.5)	45 (25)	22 (12.2)	6 (3.3)	0 (0)	180 (100)	4.41 (มาก)	0.83
2. ท่านใช้เว็บไซต์ ต่างๆ ในการค้น หาข้อมูล	99 (55)	65 (36.1)	11 (6.1)	2 (1.1)	3 (1.7)	180 (100)	4.42 (มาก)	0.80
3.ท่านสามารถ ดาวน์โหลดข้อมูล จากอินเทอร์เน็ต	71 (39.4)	58 (32.2)	35 (19.4)	10 (5.6)	6 (3.4)	180 (100)	3.99 (มาก)	1.06
4.ท่านใช้ โปรแกรมสนทนา เช่น msn ในการ ส่งข่าว	45 (25)	32 (17.8)	49 (27.2)	29 (16.1)	25 (13.9)	180 (100)	3.23 (ปานกลาง)	1.36
5.ท่านได้เข้าไป ตั้งกระทู้ในเว็บ บอร์ด	16 (8.9)	16 (8.9)	50 (27.8)	56 (31.1)	42 (23.3)	180 (100)	2.47 (น้อย)	1.19
6.ท่านซื้อขาย แลกเปลี่ยนสินค้า ในอินเทอร์เน็ต	5 (2.8)	9 (5)	27 (15)	44 (24.4)	95 (5.8)	180 (100)	1.81 (น้อย)	1.05
รวม							3.39 (ปานกลาง)	1.05

* ค่าเฉลี่ยคำนวณจาก มากที่สุด = 5 คะแนน, มาก = 4 คะแนน, ปานกลาง = 3 คะแนน, น้อย = 2
คะแนน, น้อยที่สุด = 1 คะแนน

ส่วนที่ 3 ความรู้ความเข้าใจของนักหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ

3.1 ความรู้ความเข้าใจทางด้านไอที และดิจิทัล

จากการสำรวจ ความรู้ความเข้าใจของนักหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่ากลุ่มตัวอย่างนักหนังสือพิมพ์มีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง ได้แก่ ปัญหาเรื่องทักษะความรู้ด้านไอที (ค่าเฉลี่ย 2.77) วิธีการใช้โปรแกรมหรืออุปกรณ์ไอทีต่างๆ (ค่าเฉลี่ย 2.78) และระดับความรู้เกี่ยวกับโปรแกรมคอมพิวเตอร์หรือเทคโนโลยีการสื่อสารต่างๆ มากน้อยแค่ไหนเมื่อเปรียบเทียบกับเพื่อนนักหนังสือพิมพ์โดยทั่วไป (ค่าเฉลี่ย 2.89)

ส่วนความรู้ความเข้าใจของนักหนังสือพิมพ์ที่มีสัดส่วน น้อยที่สุดคือ การเคยผ่านการอบรมเกี่ยวกับด้านไอที (ค่าเฉลี่ย 2.48) อยู่ในระดับน้อย ดังรายละเอียดในตารางที่ 18

3.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับช่องว่างทางดิจิทัลในประเทศไทย

จากการสำรวจ ความรู้ความเข้าใจของนักหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจในประเด็นเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานของไทย ว่ามีผลต่อความเหลื่อมล้ำด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และประเด็นความรู้ความเข้าใจว่าระดับการศึกษามีผลต่อการเกิดความเหลื่อมล้ำด้านเทคโนโลยีดิจิทัล มากที่สุด เท่ากัน (ค่าเฉลี่ย 3.95) รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ ความเข้าใจในประเด็นเกี่ยวกับประเทศไทยมีความเหลื่อมล้ำทาง ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศระหว่างประชาชนกลุ่มต่างๆ (ค่าเฉลี่ย 3.94) และประเด็นการใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยยังไม่สามารถกระจายได้ทั่วถึงทั้งประเทศ (ค่าเฉลี่ย 3.59) อยู่ระดับมาก สรุปได้ว่านักหนังสือพิมพ์กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับช่องว่างทางดิจิทัลในประเทศไทยในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย 3.85) ดังรายละเอียดในตารางที่ 19

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 18 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความรู้ความเข้าใจของนักหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ

ความรู้ความเข้าใจของนักหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เลย	รวม	ค่าเฉลี่ย (อยู่ในระดับ)	SD
1.ท่านคิดว่าตัวเองมีปัญหारेื่องทักษะความรู้ด้านไอที	5 (2.8)	26 (14.4)	92 (51.1)	36 (20)	21 (11.7)	180 (100)	2.77 (ปานกลาง)	0.93
2.ท่านรู้วิธีใช้โปรแกรมหรืออุปกรณ์ไอทีต่างๆ	1 (0.5)	28 (15.6)	98 (54.4)	37 (20.6)	16 (8.9)	180 (100)	2.78 (ปานกลาง)	0.83
3.ท่านเคยผ่านการอบรมเกี่ยวกับด้านไอที	1 (0.6)	22 (12.2)	74 (41.1)	49 (27.2)	34 (18.9)	180 (100)	2.48 (น้อย)	0.95
4.ท่านคิดว่าตัวเองมีระดับความรู้เกี่ยวกับโปรแกรมคอมพิวเตอร์หรือเทคโนโลยีการสื่อสารต่างๆมากน้อยแค่ไหนเมื่อเปรียบเทียบกับเพื่อนนักหนังสือพิมพ์โดยทั่วไป	4 (2.2)	27 (15)	108 (60)	28 (15.6)	13 (7.2)	180 (100)	2.89 (ปานกลาง)	0.82
รวม							2.73 (ปานกลาง)	0.88

* ค่าเฉลี่ยคำนวณจาก มากที่สุด = 5 คะแนน, มาก = 4 คะแนน, ปานกลาง = 3 คะแนน, น้อย = 2 คะแนน, น้อยที่สุด = 1 คะแนน

ตารางที่ 19 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความรู้ความเข้าใจของนักหนังสือพิมพ์ เกี่ยวกับช่องว่างทางดิจิทัลในประเทศไทย

ความรู้ความเข้าใจของ นักหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับ ช่องว่างทางดิจิทัล	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	ไม่ เลย	รวม	ค่าเฉลี่ย (อยู่ใน ระดับ)	SD
1.การใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยยังไม่สามารถกระจายได้ทั่วถึงทั่วประเทศ	33 (18.3)	63 (35)	65 (36.1)	16 (8.9)	3 (1.7)	180 (100)	3.59 (มาก)	0.94
2.ประเทศไทยมีความเหลื่อมล้ำทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศระหว่างประชาชนกลุ่มต่างๆ	56 (31.1)	73 (40.6)	38 (21.1)	10 (5.6)	3 (1.6)	180 (100)	3.94 (มาก)	0.95
3.โครงสร้างพื้นฐานของไทยมีผลต่อความเหลื่อมล้ำด้านเทคโนโลยีดิจิทัล	52 (28.9)	79 (43.9)	39 (21.7)	8 (4.4)	2 (1.1)	180 (100)	3.95 (มาก)	0.89
4.ระดับการศึกษามีผลต่อการเกิดความเหลื่อมล้ำด้านเทคโนโลยีดิจิทัล	53 (29.4)	75 (41.7)	43 (23.9)	8 (4.4)	1 (0.6)	180 (100)	3.95 (มาก)	0.87
รวม							3.85 (มาก)	0.91

* ค่าเฉลี่ยคำนวณจาก มากที่สุด = 5 คะแนน, มาก = 4 คะแนน, ปานกลาง = 3 คะแนน, น้อย = 2 คะแนน, น้อยที่สุด = 1 คะแนน

ส่วนที่ 4 ทศนคติของนักหนังสือพิมพ์

ตอนที่ 1 ทศนคติของนักหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลและอินเทอร์เน็ต

จากการสำรวจทัศนคติของนักหนังสือพิมพ์กลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล และอินเทอร์เน็ต พบว่าทัศนคติ (ค่าเฉลี่ย 3.57) อยู่ในระดับมาก โดยเห็นว่าเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นการรับเอาวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาทำให้เราเป็นทาสหรือเมืองขึ้นทางเทคโนโลยี (ค่าเฉลี่ย 2.64) นักหนังสือพิมพ์เห็นว่าเทคโนโลยีสารสนเทศมีความยุ่งยากซับซ้อนมากเกินไป (มีค่าเฉลี่ย 2.74) การใช้อินเทอร์เน็ตทำให้ท่านมีเวลาพักผ่อนน้อยลง และมีค่าใช้จ่ายด้านคอมพิวเตอร์เพิ่มขึ้น (ค่าเฉลี่ย 2.96) คนเก่งทางภาษาอังกฤษเท่านั้นที่สามารถใช้ประโยชน์จากเว็บไซต์ภาษาอังกฤษได้ (ค่าเฉลี่ย 2.97) นักหนังสือพิมพ์สามารถใช้อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางเข้าถึงสื่อลามกได้ง่ายขึ้น (ค่าเฉลี่ย 3.21) และกลุ่มตัวอย่างยังเห็นว่าเทคโนโลยีสารสนเทศมีราคาแพงเกินไป (ค่าเฉลี่ย 3.37) เทคโนโลยีสารสนเทศในด้านที่ช่วยให้ค้นคว้าข้อมูลได้กว้างขวาง รวดเร็ว เป็นตัวขยายการรับรู้ของมนุษย์ยุคใหม่ มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.49) รองลงมาเห็นว่า เทคโนโลยีสารสนเทศเปรียบเสมือนเป็นห้องสมุดในบ้านหรือห้องสมุดพกพาติดตัว (มีค่าเฉลี่ย 4.40) และมีทัศนคติว่าเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้การผลิตแพร่กระจายข่าวสารได้เร็วและสะดวกมากขึ้น (ค่าเฉลี่ย 4.37) เห็นว่าเทคโนโลยีสารสนเทศเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานยิ่งขึ้น (ค่าเฉลี่ย 4.26) นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างนักหนังสือพิมพ์ยังมีความกระตือรือร้นและสนุกในการใช้อินเทอร์เน็ต (ค่าเฉลี่ย 4.09) เห็นว่าเว็บไซต์ (ภาษาไทย) ที่มีอยู่ขณะนี้ สามารถตอบสนองความต้องการในการทำงานของนักหนังสือพิมพ์ได้ดี (ค่าเฉลี่ย 3.57) และเว็บไซต์ (ภาษาไทย) ที่มีอยู่ขณะนี้ มีข้อมูลที่น่าเชื่อถือ และมีคุณภาพสำหรับงาน (ค่าเฉลี่ย 3.40) ดังรายละเอียดในตารางที่ 20

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 20 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับทัศนคติของนักหนังสือพิมพ์ เกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลและอินเทอร์เน็ต

ทัศนคติของ นักหนังสือพิมพ์ไทย เกี่ยวกับดิจิทัลและ อินเทอร์เน็ต	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	รวม	ค่าเฉลี่ย (อยู่ใน ระดับ)	SD
1.คนเก่งทางภาษาอังกฤษ เท่านั้นที่สามารถใช้ประโยชน์ จากเว็บไซต์ภาษา อังกฤษได้	9 (5)	67 (37.2)	43 (23.9)	42 (23.3)	19 (10.6)	180 (100)	2.97* (ปาน กลาง)	1.11
2.การใช้อินเทอร์เน็ตทำให้ ท่านมีเวลาพักผ่อนน้อยลง และมีค่าใช้จ่ายด้าน คอมพิวเตอร์เพิ่มขึ้น	9 (5)	71 (39.4)	36 (20.0)	46 (25.6)	18 (10)	180 (100)	2.96* (ปาน กลาง)	1.12
3.นักหนังสือพิมพ์สามารถ ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทาง เข้าถึงสื่อลามกได้ง่ายขึ้น	15 (8.3)	37 (20.6)	50 (27.8)	52 (28.9)	26 (14.4)	180 (100)	3.21* (ปาน กลาง)	1.17
4.ท่านมีความเห็นว่าเทคโนโลยี สารสนเทศมีความ ยุ่งยาก ซับซ้อนมากเกินไป	8 (4.4)	75 (41.7)	58 (32.2)	33 (18.3)	6 (3.3)	180 (100)	2.74* (ปาน กลาง)	0.92
5.ท่านมีความเห็นว่า เทคโนโลยีสารสนเทศมี ราคาแพงเกินไป	6 (3.3)	32 (17.8)	58 (32.2)	57 (31.7)	27 (15.0)	180 (100)	3.37* (ปาน กลาง)	1.04
6.เทคโนโลยีสารสนเทศเป็น การรับเอาวัฒนธรรมตะวันตก เข้ามาทำให้เราเป็นทาส หรือเมืองขึ้นทางเทคโนโลยี	14 (7.8)	87 (48.3)	34 (18.9)	40 (22.2)	5 (2.8)	180 (100)	2.64* (ปาน กลาง)	1.00
7.เทคโนโลยีสารสนเทศ เพิ่มประสิทธิภาพในการ ทำงานยิ่งขึ้น	57 (31.7)	114 (63.3)	8 (4.4)	1 (0.6)	0 (0)	180 (100)	4.26** (มาก)	0.56
8.เทคโนโลยีสารสนเทศช่วย ให้ค้นคว้าข้อมูลได้กว้างขวาง รวดเร็ว เป็นตัวขยายการรับรู้ ของมนุษย์ยุคใหม่	94 (52.2)	81 (45)	4 (2.2)	1 (0.6)	0 (0)	180 (100)	4.49** (มาก)	0.59

ทัศนคติของ นักหนังสือพิมพ์ไทย เกี่ยวกับดิจิทัลและ อินเทอร์เน็ต	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	รวม	ค่าเฉลี่ย (อยู่ใน ระดับ)	SD
9.เทคโนโลยีสารสนเทศ เปรียบเสมือนเป็นห้องสมุดใน บ้านหรือห้องสมุดพกติดตัว	83 (46.1)	87 (48.3)	9 (5)	1 (0.6)	0 (0)	180 (100)	4.40** (มาก)	0.61
10.เว็บไซต์(ภาษาไทย)ที่มี อยู่ขณะนี้สามารถตอบ สนองความต้องการในการ ทำงานของนักหนังสือพิมพ์ ได้ดี	24 (13.3)	77 (42.8)	56 (31.1)	23 (12.8)	0 (0)	180 (100)	3.57** (มาก)	0.88
11.เว็บไซต์ (ภาษาไทย) ที่มี อยู่ขณะนี้มีข้อมูลที่ น่าเชื่อถือและมีคุณภาพ สำหรับงาน	15 (8.3)	65 (36.1)	78 (43.3)	21 (11.7)	1 (0.6)	180 (100)	3.40** (ปาน กลาง)	0.82
12.เทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้การผลิตแพร่กระจาย ข่าวสารได้เร็วและสะดวก มากขึ้น	81 (45)	87 (48.3)	9 (5)	3 (1.7)	0 (0)	180 (100)	4.37** (มาก)	0.66
13.ท่านมีความ กระตือรือร้นและสนุกใน การใช้อินเทอร์เน็ต	50 (27.8)	104 (57.8)	20 (11.1)	5 (2.7)	1 (0.6)	180 (100)	4.09** (มาก)	0.74
รวม							3.57 (มาก)	0.86

** ค่าเฉลี่ยคำนวณจาก ไม่เห็นด้วยเลย = 1 คะแนน, เห็นด้วยระดับต่ำ = 2 คะแนน, เห็นด้วยระดับปานกลาง = 3 คะแนน, เห็นด้วยระดับสูง = 4 คะแนน, เห็นด้วยระดับสูงที่สุด = 5 คะแนน

* ค่าเฉลี่ยคำนวณจาก ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง = 5 คะแนน, ไม่เห็นด้วย = 4 คะแนน, ไม่แน่ใจ = 3 คะแนน, เห็นด้วย = 2 คะแนน, เห็นด้วยอย่างยิ่ง = 1 คะแนน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศในองค์กร

จากการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับ เทคโนโลยีสารสนเทศในองค์กรหนังสือพิมพ์ที่สังกัดของกลุ่มตัวอย่างนักหนังสือพิมพ์ พบว่า องค์กรหนังสือพิมพ์ให้การสนับสนุนไม่เพียงพอในด้าน เครื่องมือคอมพิวเตอร์และงบประมาณ (ค่าเฉลี่ย 3.01) รองลงมานักหนังสือพิมพ์เห็นว่าเครื่องคอมพิวเตอร์ในองค์กรของตัวเองล้าสมัยไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอในการทำงาน (ค่าเฉลี่ย 2.96) จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ต่อจำนวนนักหนังสือพิมพ์ไม่เพียงพอในการทำงาน (ค่าเฉลี่ย 2.87) เครือข่ายอินเทอร์เน็ตขององค์กรนักหนังสือพิมพ์มีความล่าช้าไม่ทันใจ (ค่าเฉลี่ย 2.79) องค์กรของนักหนังสือพิมพ์มีการฝึกอบรมเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศไม่เพียงพอ (ค่าเฉลี่ย 2.78) ผู้บริหารไม่สนใจนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ (ค่าเฉลี่ย 2.62) และอันดับสุดท้าย โปรแกรมที่มีในคอมพิวเตอร์ขององค์กรของนักหนังสือพิมพ์ไม่สามารถใช้ในการทำงานด้านข่าว และเขียนบทความได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ค่าเฉลี่ย 2.59) และเมื่อเปรียบเทียบกับองค์กรสื่อประเภทเดียวกันแล้วองค์กรสื่อที่นักหนังสือพิมพ์สังกัดอยู่ปัจจุบันถือว่ามีมาตรฐานต่ำกว่าทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ (ค่าเฉลี่ย 2.47) แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างนักหนังสือพิมพ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศในองค์กรอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.76) สามารถวิเคราะห์ได้ว่ายังไม่เห็นว่าเทคโนโลยีที่มีอยู่ในองค์กรมีประสิทธิภาพเพียงพอ ขณะเดียวกันเมื่อเปรียบเทียบกับองค์กรหนังสือพิมพ์ด้วยกันแล้วกลุ่มตัวอย่างมองว่า องค์กรของตนยังคงด้อยกว่า ดังรายละเอียดในตารางที่ 21

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 21 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับเทคโนโลยีในองค์กรหนังสือพิมพ์ที่สังกัด

ความคิดเห็นเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศในองค์กร	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	รวม	ค่าเฉลี่ย (อยู่ในระดับ)	SD
1. เครื่องคอมพิวเตอร์ในองค์กรของท่านล้าสมัยไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอในการทำงาน	11 (6.2)	45 (25)	81 (45)	26 (14.4)	17 (9.4)	180 (100)	2.96 (ปานกลาง)	1.01
2. จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ต่อจำนวนนักหนังสือพิมพ์มีเพียงพอในการทำงาน	22 (12.2)	41 (22.8)	74 (41.1)	25 (13.9)	18 (10)	180 (100)	2.87 (ปานกลาง)	1.12
3. โปรแกรมในคอมพิวเตอร์ของท่านไม่สามารถใช้ในการทำงานข่าวและเขียนบทความได้อย่างมีประสิทธิภาพ	22 (12.2)	64 (35.6)	70 (38.9)	13 (7.2)	11 (6.1)	180 (100)	2.59 (ปานกลาง)	1.00
4. เครื่องข่ายอินเทอร์เน็ตขององค์กรท่านมีความล่าช้าไม่ทันใจ	19 (10.6)	55 (30.6)	68 (37.7)	21 (11.7)	17 (9.4)	180 (100)	2.79 (ปานกลาง)	1.09
5. องค์กรของท่านมีการฝึกอบรมเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศไม่เพียงพอ	15 (8.4)	51 (28.3)	83 (46.1)	20 (11.1)	11 (6.1)	180 (100)	2.78 (ปานกลาง)	0.96
6. ผู้บริหารไม่สนใจนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้	27 (15)	50 (27.8)	78 (43.3)	15 (8.3)	10 (5.6)	180 (100)	2.62 (ปานกลาง)	1.02
7. ท่านเห็นว่าองค์กรให้การสนับสนุนไม่เพียงพอในด้านเครื่องมือคอมพิวเตอร์และงบประมาณ	19 (10.5)	38 (21.1)	66 (36.7)	36 (20)	21 (11.7)	180 (100)	3.01 (ปานกลาง)	1.14
8. เมื่อเปรียบเทียบกับองค์กรสื่อประเภทเดียวกันแล้วองค์กรสื่อที่ท่านสังกัดอยู่ปัจจุบันถือว่ามีความรู้ด้านต่ำกว่าทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ	27 (15)	64 (35.6)	74 (41.1)	8 (4.4)	7 (3.9)	180 (100)	2.47 (ต่ำ)	0.94
รวม							2.76	1.04

* ค่าเฉลี่ยคำนวณจาก มากที่สุด = 1 คะแนน, มาก = 2 คะแนน, ปานกลาง = 3 คะแนน, น้อย = 4 คะแนน, น้อยที่สุด = 5 คะแนน

ส่วนที่ 5 พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักหนังสือพิมพ์

จากการสำรวจพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของกลุ่มตัวอย่างนักหนังสือพิมพ์พบว่านักหนังสือพิมพ์ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อค้นหาข้อมูล มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.35) รองลงมา ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อส่ง E-mail (ค่าเฉลี่ย 4.33) ใช้เพื่อค้นหาหาข้อมูลประกอบการเขียนข่าว (ค่าเฉลี่ย 4.18) ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อส่งข่าว (ค่าเฉลี่ย 4.16) ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการทำข่าว (ค่าเฉลี่ย 4.14) ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อพิมพ์รายงานข่าวหรือเขียนบทความ (ค่าเฉลี่ย 4.13) ใช้เครือข่ายคอมพิวเตอร์ในห้องเครื่อง (ค่าเฉลี่ย 3.94) และใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อส่งภาพ (ค่าเฉลี่ย 3.63) โดยอยู่ในระดับมาก ส่วนพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อสนทนาออนไลน์ (ค่าเฉลี่ย 3.22) และใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อกระดานข่าว (webboard) (ค่าเฉลี่ย 2.70) อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักหนังสือพิมพ์ ที่น้อยที่สุดคือ ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อซื้อ - ขายสินค้า (ค่าเฉลี่ย 1.69) รองลงมา ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อออกแบบจัดหน้ากราฟิก (ค่าเฉลี่ย 1.82) ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อเล่นเกมออนไลน์ (ค่าเฉลี่ย 1.85) ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนการสอนแบบออนไลน์ (ค่าเฉลี่ย 1.97) ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อดาวโหลดเกม เพลง (ค่าเฉลี่ย 2.25) และใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อดาวโหลดโปรแกรมต่างๆ (ค่าเฉลี่ย 2.44) โดยอยู่ในระดับน้อย

กลุ่มตัวอย่างนักหนังสือพิมพ์ มีพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อประโยชน์ในการทำงานในระดับสูง ในขณะที่พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีเพื่อความบันเทิงอยู่ในระดับต่ำ ดังรายละเอียดในตารางที่ 22

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 22 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักหนังสือพิมพ์

พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	รวม	ค่าเฉลี่ย (อยู่ในระดับ)	SD
1. ท่านใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการทำข่าว	75 (41.7)	65 (36.1)	34 (18.8)	3 (1.7)	3 (1.7)	180 (100)	4.14 (มาก)	0.90
2. ท่านใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อส่งภาพ	55 (30.6)	47 (26.1)	43 (23.9)	27 (15)	8 (4.4)	180 (100)	3.63 (มาก)	1.19
3. ท่านใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อส่งข่าว	76 (42.2)	71 (39.5)	23 (12.8)	8 (4.4)	2 (1.1)	180 (100)	4.16 (มาก)	0.90
4. ท่านใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อค้นหาข้อมูล	91 (50.6)	65 (36.1)	21 (11.7)	2 (1.1)	1 (0.5)	180 (100)	4.35 (มาก)	0.78
5. ท่านใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อส่ง E-mail	99 (55)	52 (28.9)	21 (11.7)	6 (3.3)	2 (1.1)	180 (100)	4.33 (มาก)	0.89
6. ท่านใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อสนทนาออนไลน์	30 (16.7)	49 (27.2)	51 (28.3)	29 (16.1)	21 (11.7)	180 (100)	3.22 (ปานกลาง)	1.23
7. ท่านใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อกระดานข่าว (webboard)	14 (7.8)	29 (16.1)	59 (32.8)	44 (24.4)	34 (18.9)	180 (100)	2.70 (ปานกลาง)	1.17
8. ท่านใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อเล่นเกมออนไลน์	8 (4.4)	6 (3.3)	28 (15.6)	48 (26.7)	90 (50)	180 (100)	1.85 (น้อย)	1.09
9. ท่านใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อดาวน์โหลดเกม เพลง	9 (5)	21 (11.7)	36 (20)	53 (29.4)	61 (33.9)	180 (100)	2.25 (น้อย)	1.18

พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	รวม	ค่าเฉลี่ย (อยู่ในระดับ)	SD
10.ท่านใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนการสอนแบบออนไลน์	9 (5)	5 (2.8)	37 (20.5)	48 (26.7)	81 (45)	180 (100)	1.97 (น้อย)	1.11
11.ท่านใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อดูวิดีโอโปรแกรมต่างๆ	14 (7.8)	17 (9.4)	50 (27.8)	56 (31.1)	43 (23.9)	180 (100)	2.44 (น้อย)	1.16
12.ท่านใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อซื้อ-ขายสินค้า	1 (0.6)	6 (3.3)	32 (17.8)	41 (22.8)	100 (55.5)	180 (100)	1.69 (น้อย)	0.90
13.ท่านใช้เครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่องค์กร	68 (37.8)	58 (32.2)	34 (18.9)	11 (6.1)	9 (5)	180 (100)	3.94 (มาก)	1.11
14.ท่านใช้คอมพิวเตอร์เพื่อพิมพ์รายงานข่าวหรือเขียนบทความ	87 (48.3)	56 (31.1)	19 (10.6)	9 (5)	9 (5)	180 (100)	4.13 (มาก)	1.11
15.ท่านค้นคว้าหาข้อมูลประกอบการเขียนข่าว	79 (43.8)	72 (40)	16 (8.9)	8 (4.4)	5 (2.8)	180 (100)	4.18 (มาก)	0.97
16.ท่านใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อออกแบบจัดหน้าทำกราฟิก	7 (3.9)	9 (5)	29 (16.1)	35 (19.4)	100 (55.6)	180 (100)	1.82 (น้อย)	1.12
รวม							3.17 (ปานกลาง)	1.05

* ค่าเฉลี่ยคำนวณจาก มากที่สุด = 5 คะแนน, มาก = 4 คะแนน, ปานกลาง = 3 คะแนน, น้อย = 2 คะแนน, น้อยที่สุด = 1 คะแนน

ส่วนที่ 6 การวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์เชิงลึก

การสัมภาษณ์เชิงลึกของงานวิจัยชิ้นนี้ ได้สัมภาษณ์บรรณาธิการหนังสือพิมพ์และผู้ที่เกี่ยวข้องทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในองค์กรหนังสือพิมพ์ จำนวน 5 คน ได้แก่

1. นางสาวทวิวัฒนา ทุนคุ้มทอง ผู้สื่อข่าวและเจ้าหน้าที่พัฒนาทรัพยากรบุคคล หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ/เดอะ เนชั่น/คมชัดลึก (สัมภาษณ์, 3 ธันวาคม 2550)
2. นายสุภากร บุญปาน บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ข่าวสด (สัมภาษณ์, 17 ธันวาคม 2550)
3. นายวิทยา ตัณฑสุทธิ บรรณาธิการอาวุโส หนังสือพิมพ์สยามรัฐ (สัมภาษณ์, 24 กุมภาพันธ์ 2551)
4. นายบุญเลิศ (ช้างใหญ่) ศชายุทธเดช บรรณาธิการอาวุโส หนังสือพิมพ์มติชน (สัมภาษณ์, 19 มกราคม 2552)
5. นายชวรงค์ ลิมป์ปัทมปาณี หัวหน้าศูนย์ข้อมูล กองบรรณาธิการ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ (สัมภาษณ์, 22 มกราคม 2552)

แนวคำถามในการสัมภาษณ์

1. นโยบายด้านการใช้เทคโนโลยีในองค์กร
2. ประโยชน์ของการนำเทคโนโลยีมาใช้ในองค์กร
3. ปัญหาและอุปสรรคในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในองค์กร
4. การพัฒนาทางด้านไอทีกับบุคลากรขององค์กร
5. แผนงานในอนาคตขององค์กร
6. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในองค์กรหนังสือพิมพ์

ผลจากการสัมภาษณ์ได้ข้อสรุปดังนี้

1. นโยบายด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในองค์กร

จากการสัมภาษณ์บรรณาธิการและผู้เกี่ยวข้องทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในองค์กรหนังสือพิมพ์พบว่า นโยบายของแต่ละบริษัทหรือองค์กรนับว่ามีบทบาทสำคัญในการบริหารงานและบริหารบุคลากรเป็นอย่างมาก เช่นเดียวกันกับการจัดสรรเทคโนโลยีสารสนเทศในแต่ละองค์กร ตลอดจนการบริหารเทคโนโลยีในองค์กรต้องอาศัยการวางนโยบายในการนำเทคโนโลยีมาใช้ ซึ่ง

องค์กรหนังสือพิมพ์เป็นองค์กรที่มีความเกี่ยวข้องกับการไหลเวียนของข้อมูลข่าวสารตลอดเวลา จึงมีความจำเป็นต้องบริหารการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้เหมาะสมกับการใช้งานให้มากที่สุด

นโยบายการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศขององค์กรหนังสือพิมพ์แต่ละองค์กรจะมีความเหมือนกันในลักษณะที่ว่า ทุกองค์กรให้ความสำคัญกับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์และปรับใช้ภายในองค์กรด้วยกันทั้งสิ้น นายบุญเลิศ (ช่างใหญ่) ชาญยุทธเดช บรรณาธิการอาวุโสหนังสือพิมพ์มติชน กล่าวว่า “หนังสือพิมพ์มติชนให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีเป็นอย่างมาก และมองว่าความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี มีส่วนช่วยให้การทำงานข่าวและการนำเสนอข่าวสารมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น”

ทั้งนี้ไปในทิศทางเดียวกับนายวิทยา ตันตสุทธิ บรรณาธิการอาวุโสหนังสือพิมพ์สยามรัฐ ที่อธิบายว่า “นโยบายด้านอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของสยามรัฐนั้นไม่ได้แตกต่างกับองค์กรหนังสือพิมพ์อื่นๆ คือให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีสารสนเทศและมีการจัดเครื่องมือทั้งคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตให้พร้อมกับความจำเป็นในการใช้งาน”

ในขณะที่นางสาวทวิวัฒนา ทุนคุ้มทอง ผู้สื่อข่าวและเจ้าหน้าที่พัฒนาทรัพยากรบุคคลหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ/เดอะ เนชั่น และคมชัดลึก กล่าวว่า “องค์กรให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีเป็นอย่างมาก เพราะเป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำให้ทำงานได้เร็วขึ้นและมีประสิทธิภาพมากขึ้น”

ทางด้านนายสุภากร บุญปาน บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ข่าวสด มองว่า “เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือ ที่เข้ามาช่วยได้ 2 อย่าง อย่างแรกคือช่วยในการจัดระบบข้อมูลภายใน เนื่องจากหนังสือพิมพ์ข่าวสดทำธุรกิจเกี่ยวกับข่าวสารข้อมูล ดังนั้นการจัดการระบบมีความสำคัญอย่างยิ่ง อย่างที่สองคือ เป็นช่องทางในการต่อยอดธุรกิจอย่างอื่น”

นายชวรงค์ ลิ้มปัทพาณี หัวหน้าศูนย์ข้อมูล กองบรรณาธิการ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ อธิบายนโยบายทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศไว้ว่า “ในไทยรัฐแยกเป็น 2 ส่วน คือ เทคโนโลยีในการพิมพ์หรือการผลิต และเทคโนโลยีที่นักข่าวใช้ ถ้าเป็นเทคโนโลยีในการผลิตไทยรัฐให้ความสำคัญมาก เพราะว่าเป็นหนังสือพิมพ์ฉบับแรกๆ ที่นำระบบออฟเซตมาใช้ เครื่องพิมพ์ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้หนังสือพิมพ์ไทยรัฐให้ความสำคัญกับทรัพยากรมนุษย์เป็นอย่างมาก ไทยรัฐจะใช้บุคลากรเป็นหลัก ดังนั้นการกำหนดนโยบายทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของไทยรัฐจึงต้องคำนึงถึงบุคลากรในองค์กรค่อนข้างมาก เพื่อให้เกิดความเหมาะสมในการนำเทคโนโลยีมาใช้ร่วมกับทรัพยากรมนุษย์

อีกส่วนคือ เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการทำข่าว อาจกล่าวได้ว่าหนังสือพิมพ์ไทยรัฐเป็นหนังสือพิมพ์ฉบับสุดท้ายที่มีการใช้คอมพิวเตอร์ในกองบรรณาธิการ เพราะบุคลากรส่วนใหญ่จะมี

อายุค่อนข้างมาก เนื่องจากว่าไทยรัฐเป็นองค์กรใหญ่ บุคลากรจะอยู่นาน ฉะนั้นการที่จะนำคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาใช้ในไทยรัฐจึงเป็นเรื่องค่อนข้างยากลำบาก”

โดยทั่วไป ทุกองค์กรหนังสือพิมพ์อ้างถึงความสำคัญกับเทคโนโลยีสารสนเทศภายในของตนไม่แตกต่างกันเลย แต่ในทางปฏิบัติแล้วการลงทุนในเรื่องเทคโนโลยียังคงมีข้อแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด จากขนาดขององค์กร องค์กรที่มีขนาดเล็กจะมีการลงทุนทางด้านเทคโนโลยีในปริมาณที่น้อยกว่าองค์กรขนาดใหญ่อย่างเห็นได้ชัด

อย่างไรก็ตามองค์กรขนาดใหญ่ไม่ได้หมายความว่าไม่พบกับอุปสรรคในการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ เนื่องจากเทคโนโลยีสารสนเทศต้องอาศัยบุคลากรในการใช้งานและการเรียนรู้และปรับใช้ องค์กรขนาดใหญ่ บุคลากรมีอายุการทำงานมาก การเรียนรู้และปรับใช้เทคโนโลยีจะมีความยากลำบากกว่าองค์กรขนาดเล็กหรือขนาดกลางที่บุคลากรจะเป็นคนรุ่นใหม่ การเรียนรู้เทคโนโลยีจะมีความง่ายและยืดหยุ่นกว่า

2. ประโยชน์ของการนำเทคโนโลยีมาใช้ในองค์กร

เทคโนโลยีสารสนเทศมีประโยชน์นานัปการสำหรับงานหนังสือพิมพ์ เนื่องด้วยเปรียบเสมือนเครื่องมือที่ช่วยให้การทำงานข่าวมีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทำให้เข้าถึงแหล่งข่าวและแหล่งข้อมูลได้ง่ายขึ้น ขณะเดียวกันก็ทำให้ได้ข้อมูลข่าวสารที่มีความหลากหลายเพิ่มมากขึ้น เป็นทางเลือกในการนำเสนอข่าวให้กับผู้บริโภคข่าวสาร องค์กรหนังสือพิมพ์ทุกแห่งเล็งเห็นถึงความสำคัญของเทคโนโลยีไม่ต่างกัน ทุกองค์กรเห็นประโยชน์ของการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่ว่าจะมาเป็นเครื่องคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และอุปกรณ์ทางด้านไอทีต่างๆ มาใช้ประโยชน์ในองค์กรด้วยกันทั้งสิ้น

นายบุญเลิศ (ข้างใหญ่) ชาญยุทธเดช บรรณารักษ์อาวุโส หนังสือพิมพ์มติชน กล่าวถึงประโยชน์ของการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในหนังสือพิมพ์มติชนว่า “เทคโนโลยีกลายเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ และกลายเป็นส่วนหนึ่งของการทำงานและชีวิตประจำวันของนักข่าวหนังสือพิมพ์ไปแล้ว การทำงานของกองบรรณารักษ์หนังสือพิมพ์เกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสาร ข้อเท็จจริงที่จะต้องตื่นตัว และเปิดหูเปิดตา เปิดสมองตลอดเวลา การค้นคว้าเปิดดูเว็บไซต์ของสำนักข่าวต่างๆ ตลอดจนจนของสื่อสารมวลชนอื่นๆ หรือแม้แต่ของต่างประเทศ ซึ่งต้องอาศัยอินเทอร์เน็ตเป็นตัวช่วยทั้งสิ้น นอกจากนี้การค้นข้อมูลที่ผ่านมาแล้วนั้น แต่เดิมเมื่อไม่มีคอมพิวเตอร์ ต้องพึ่งพาอาศัยเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ศูนย์ข้อมูล บรรณารักษ์ ในการค้นหาเพิ่มข้อมูล ปัญหาก็คือ อาจไม่มีข้อมูลนั้น หรือกว่าจะหาได้เป็นเวลานาน ทำให้การทำงานไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เมื่อค้นไม่ได้ หาไม่ได้

ว่าเกิดที่ไหน สถิติเป็นอย่างไรงี้ไม่เขียนถึงในข่าว เพราะหาข้อมูลไม่ได้ จึงเขียนข่าวที่ขาดประสิทธิภาพออกมา”

ข้อดีอีกประการหนึ่ง นายบุญเลิศมองว่า “ทำให้มองเห็นวิทยาการของเครื่องมือสมัยใหม่ เชื้อต่อการทำงานของวงการสื่อมวลชนอย่างมาก”

ในขณะที่นางสาวทวิวัฒนา ทุนคุ้มทอง ผู้สื่อข่าวและเจ้าหน้าที่พัฒนาทรัพยากรบุคคล หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ/เดอะ เนชั่น และคมชัดลึก เห็นว่า “เทคโนโลยีมีประโยชน์และถือเป็นสิ่งจำเป็นมาก เพราะว่าการะบวนการทำงานข่าว การค้นหาหาข้อมูลเป็นเรื่องสำคัญมาก ขณะเดียวกันการแข่งขันระหว่างหนังสือพิมพ์ก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ต้องพึ่งพาเทคโนโลยีสูง ต้องมีการเช็คข่าว เช็คเว็บไซต์อื่นๆ ทั้งที่เป็นคู่แข่งและไม่ใช่คู่แข่ง เพราะอินเทอร์เน็ตกับโทรศัพท์จะมีความใกล้เคียงกัน มีความรวดเร็วพอๆ กัน ไม่มีความจำเป็นต้องรอกระบวนการพิมพ์เหมือนหนังสือพิมพ์”

ทางด้านนายชวรงค์ ลิมป์ปัทปาณี หัวหน้าศูนย์ข้อมูล กองบรรณาธิการ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐเห็นประโยชน์ของเทคโนโลยีว่า “เป็นการทำให้นักข่าวร่นระยะเวลาในการส่งข่าว ลดข้อจำกัดในการส่งข่าว อันถือเป็นจุดที่ทำให้ความได้เปรียบ ประหยัดเวลาในการส่งข่าว แต่ก็ถูกทดแทนด้วยจำนวนข่าวที่เพิ่มมากขึ้น เพราะว่าเมื่อช่องทางในการส่งข่าวง่ายขึ้น มีมากขึ้น ทำให้การแข่งขันในการส่งข่าวมีมากขึ้น หมายถึงการแย่งพื้นที่ในกระดาษ หน้าหนังสือพิมพ์มีมากขึ้นด้วยตามไปด้วย ขณะเดียวกันความซับซ้อนของสังคมก็ทำให้มีปริมาณของข่าวมีมากขึ้น ความหลากหลายของแหล่งข่าวเข้ามามีมากขึ้นตามไปด้วย เพราะฉะนั้นถือเป็นสิ่งชดเชยกันกับเทคโนโลยีที่ทันสมัย” นายวิทยา ตันทสุทธิ บรรณาธิการอาวุโสหนังสือพิมพ์สยามรัฐ ให้ความเห็นว่า เทคโนโลยีสารสนเทศทำให้สามารถทำงานได้อย่างรวดเร็ว กว้างขึ้น เร็วขึ้น เมื่อเทียบกับในอดีตถือว่าดีกว่ากันหลายร้อยเท่าตัว”

นายสุภากร บุญปาน บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ข่าวสด สรุปว่า “เทคโนโลยีที่เปรียบเสมือนเป็นเครื่องมือ ต้องใช้ให้ถูกกับวัตถุประสงค์จึงจะเกิดประโยชน์ หนังสือพิมพ์ต้องการความเร็ว และความถูกต้อง ซึ่งเทคโนโลยีสามารถตอบสนองของความต้องการนี้ได้ แต่จะอย่างไรก็ตามหนังสือพิมพ์ไม่ควร rely on technology วางใจในเทคโนโลยีอย่างเดียว เพราะธุรกิจสื่อสารเป็นเรื่องของมนุษย์กับมนุษย์ด้วยกัน ไม่ใช่เรื่องของหนังสือพิมพ์กับผู้อ่านข้างนอกเท่านั้น แต่เป็นเรื่องของบุคลากรในองค์กรเดียวกันด้วย”

โดยทั่วไป ไม่มีใครสามารถปฏิเสธได้ว่าการนำเทคโนโลยีมาใช้ในองค์กรนั้นมีประโยชน์ นานัปการ โดยเฉพาะกับวงการสื่อสารมวลชนที่ความเร็วในการนำเสนอข่าวสาร ถือเป็นปัจจัยหลักปัจจัยหนึ่งที่เทคโนโลยีเอื้อให้เกิดขึ้นได้ ความรวดเร็วในการรับส่งข่าว การค้นหาข้อมูล ความหลากหลายของแหล่งข่าวมีมากขึ้น นับเป็นผลพลอยได้ให้กับผู้รับข่าวสารต่อไป

3. ปัญหาและอุปสรรคในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในองค์กร

นายบุญเลิศ (ช่างใหญ่) คุชายุทธเดช บรรณารักษ์อาวุโส หนังสือพิมพ์มติชน ยอมรับว่า “แรกๆ มีปัญหาอยู่บ้าง บุคลากรจากที่เคยจับแต่พิมพ์ดีด เวลาผิดก็แก้ไขไปนั้น เมื่อเครื่องมือใหม่ เทคโนโลยีนี้เข้ามาเรื่อยๆ ก็จะปฏิเสธ แต่ก็ต้องปรับตัว เพราะมีฉะนั้นก็จะกลายเป็นคนเฉยล้าสมัย ไม่สะดวกในการทำงาน จึงจำเป็นที่จะต้องปรับตัว และเริ่มเรียนรู้วิธีการเปิด วิธีการป้อนข้อมูลเพื่อทำไฟล์ และพิมพ์งานช่วงแรกคนส่วนหนึ่งที่ไม่คุ้นเคยและใช้ไม่เป็นจะเกิดปัญหา เช่น พิมพ์ไปแล้วไปกดอะไรผิดๆ ถูกๆ ข้อมูลหายไป ทำให้เสียความรู้สึกไปมากเหมือนกัน เพราะได้ลงทุน ลงแรง ลงสมอง แล้วมันหายไปหมด คุ้นกันไม่ได้ อยากรู้ดี ต้องเรียนรู้เพื่อเป็นบทเรียนและไม่ให้เกิดปัญหา เช่นนี้ขึ้นมาอีก”

ส่วนข้อเสียของเทคโนโลยีนั้น นายบุญเลิศมองว่า “คนทำงานในกองบรรณาธิการ หรือแม้แต่แผนกอื่นๆ ในบริษัทมติชน ไม่ได้มองเทคโนโลยีเป็นข้อเสีย เพราะคนทำงานหนังสือพิมพ์ต่างก็มีวุฒิภาวะ มีความรู้ความเข้าใจชีวิตโลก มีความเข้าใจหน้าที่ความรับผิดชอบตัวเอง เทคโนโลยีที่เปรียบเสมือนเครื่องมือนี้มันก็เป็นเพียงสิ่งที่จะมาตอบสนองความต้องการ”

ทางด้านนางสาวทวิวัฒนา ทนคุ้มทอง ผู้สื่อข่าวและเจ้าหน้าที่พัฒนาทรัพยากรบุคคลหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ/เดอะ เนชั่น/คมชัดลึก ให้ความเห็นว่า “อายุนับเป็นอุปสรรคสำคัญอันหนึ่งในการพัฒนาเทคโนโลยีในองค์กร เพราะถ้าเป็นเด็กรุ่นใหม่จะไม่ค่อยมีปัญหา สามารถเรียนรู้ได้เร็วมาก แต่ถ้าอายุเกิน 35 ขึ้นไปแล้ว กระบวนการเรียนรู้จะช้ากว่า ต้องอาศัยการดึงดูดและล่อใจเข้ามาช่วย ซึ่งในองค์กรมีคนเหล่านี้ประมาณ 30-40% ส่วนหนึ่งมีความสนใจที่จะเรียนรู้ได้ อีกส่วนคือเรียนรู้ได้เท่าที่จำเป็น ไม่เพิ่มไปกว่านั้น

นอกจากนี้ องค์กรหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ/เดอะ เนชั่น/คมชัดลึก เป็นองค์กรขนาดใหญ่ ดังนั้นการดำเนินงานในลักษณะ On process ตลอดจนการพัฒนาโปรแกรม บางตัวต้องใช้เวลามาก และกระบวนการที่จะเรียนรู้ใช้เวลานาน และต้องใช้ความพยายามสูงมากเช่นกัน”

ส่วนนายฐากร บุนปาน บรรณารักษ์หนังสือพิมพ์ข่าวสด กล่าวถึงข้อเสียของการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในองค์กรว่า “ในขณะที่นำเทคโนโลยีเข้ามา ยิ่งทันสมัยเท่าไรยิ่งต้องพึ่งพาบุคลากรภายนอกมากขึ้นเท่านั้น ความรู้จะขาดไป แม้จะสามารถเพิ่มเข้าไปได้ โดยการไปเรียนเพิ่มเติมส่งบุคลากรไปศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมหรือรับบุคลากรที่มีความรู้ด้านนี้เข้ามาแต่ก็ไม่ทันเพราะ เทคโนโลยีมีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว โลกภายนอกมันเปลี่ยนแปลงเร็ว “

นายฐากร ให้มองย้อนกลับกลับมาที่จุดเดิมที่ว่าแค่ไหนจะเรียกว่าพอดี และที่สำคัญต้องไม่มองข้ามในเรื่องค่าใช้จ่ายที่มีราคาแพง แม้ว่าปัจจุบันเทคโนโลยีจะมีราคาถูกลง โดยเฉพาะ

ฮาร์ดแวร์คือคอมพิวเตอร์ แต่ซอฟต์แวร์ยังคงมีราคาแพง เพราะฉะนั้นต้องค่อยๆ เลือกลง ค่อยๆ ทำ ไม่ใช่ลงทุนทีเดียวเพราะการลงทุนเรื่องเทคโนโลยีผิดมีความเสียหายมากกว่าลงทุนเรื่องอื่นผิด ปัญหาและอุปสรรคเรื่องอายุ ถือว่าไม่ใช่ปัญหาใหญ่ของหนังสือพิมพ์ข่าวสด นายสุภากร กล่าวว่า “ผมคิดว่าทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ เพราะเมื่อผมยังสามารถเรียนรู้ได้ นักข่าวทุกคนก็ต้องสามารถเรียนรู้ได้ แม้ว่าคนอายุน้อยจะได้เปรียบตรงที่เรียนรู้ได้เร็วกว่า แต่ก็ไม่เสมอไป อยู่ที่ความกระตือรือร้น ความขยันหมั่น เพียร นิสัยส่วนตัว”

ขณะที่นายชวรงค์ ลิ้มปป์ปัทปาณี หัวหน้าศูนย์ข้อมูล กองบรรณาธิการ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เห็นว่า “ข้อเสียคือทำให้นักข่าวซีเกียจขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์น้อยลงไป ขณะเดียวกันกว่าที่จะนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ภายในองค์กรนั้น ยังต้องพบกับอุปสรรคในเรื่องของบุคลากรรุ่นเก่าที่มีอายุการทำงานนาน มีความยากลำบากในการเรียนรู้เทคโนโลยีพอสมควรทีเดียว”

โดยทั่วไปกว่าที่จะนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในองค์กรได้ จนเป็นที่ยอมรับของคนในองค์กรหรือเป็นผลสำเร็จนั้น แนนอนที่ยอมรับต้องมีปัญหาและอุปสรรคเป็นธรรมดา โดยเฉพาะการนำเทคโนโลยีมาใช้ในองค์กรหนังสือพิมพ์ที่บุคลากรส่วนใหญ่ มีอุดมการณ์ทางด้านงานหนังสือพิมพ์อย่างแรงกล้า ผนวกกับช่วงอายุที่เลยพ้นวัยแห่งการเรียนรู้เทคโนโลยีไปไกล จึงเป็นสาเหตุหลักของปัญหาและอุปสรรคในการนำเครื่องมือสื่อสาร และเทคโนโลยีต่างๆ มาปรับใช้ในองค์กรหนังสือพิมพ์

การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในองค์กรหนังสือพิมพ์นั้นไม่ใช่เรื่องง่าย เมื่อเปรียบเทียบกับองค์กรธุรกิจอื่นๆ เนื่องจากองค์กรหนังสือพิมพ์เป็นองค์กรที่นำเสนอข่าวสารซึ่งต้องทำงานตลอดเวลา ดังนั้นเมื่อจะมีการนำสิ่งใหม่ๆ เข้ามาในองค์กรจึงต้องใช้ระยะเวลาานานกว่าที่จะเป็นที่ยอมรับของคนในองค์กร

ขณะเดียวกันทัศนคติของบุคลากร ตลอดจนวัฒนธรรมองค์กร มีส่วนสำคัญในการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ปรับใช้ เนื่องจากนักข่าวส่วนใหญ่จะมีอายุการทำงานมาก การปรับตัวเพื่อรับเทคโนโลยีใหม่ๆ จึงเป็นไปได้ยาก แต่ก็เป็สิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้เช่นกัน ฉะนั้นปัญหาและอุปสรรคต่างๆ เหล่านี้ เมื่อผ่านการปรับตัวให้เคยชินก็สามารถผ่านไปได้

4. การพัฒนาทางด้านไอทีกับบุคลากรขององค์กร

ทุกองค์กรหนังสือพิมพ์ต่างก็เห็นความสำคัญของบุคลากรทางด้านไอที แต่จะมีปริมาณมากน้อยแตกต่างกันไปตามแต่นโยบาย และขนาดขององค์กรนั้นๆ เช่นเดียวกับการพัฒนาทางด้านไอที แต่ละองค์กรจะมีการส่งเสริมตั้งแต่แรกเริ่มในการรับนักข่าวเข้ามาทำงาน ที่ทุกคนควรจะ

สามารถใช้คอมพิวเตอร์พื้นฐานหรือสามารถแก้ไขปัญหาด้านไอทีในเบื้องต้นได้ เช่น การ restart เครื่องใหม่ เมื่อเครื่องคอมพิวเตอร์ไม่ทำงาน เป็นต้น แม้ว่าจะไม่ใช่สิ่งจำเป็นที่สุด แต่ก็นับว่าเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้สำหรับความสามารถทางด้านคอมพิวเตอร์

นายบุญเลิศ (ข้างใหญ่) ศษายุทธเดช บรรณารักษ์อาวุโส หนังสือพิมพ์มติชน กล่าวว่า “สำหรับหนังสือพิมพ์มติชนนั้นไม่ได้มีการจัดฝึกอบรมทางด้านไอที นอกจากนักข่าวต้องการหาความรู้เพิ่มเติมเอง

อย่างไรก็ดี บุคลากรด้านข่าวของหนังสือพิมพ์มติชนที่รับเข้ามานอกจากมีคุณสมบัติในการเป็นนักข่าวที่ดีแล้วความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศก็เป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาเลือกรับ เพราะทุกวันนี้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตของทุกคนอยู่แล้ว”

เช่นเดียวกับ นายวิทยา ตันทสุทธิ บรรณารักษ์อาวุโสหนังสือพิมพ์สยามรัฐ เล่าให้ฟังว่า “องค์กรไม่ได้ให้ความสำคัญกับการจัดฝึกอบรมทางด้านไอทีมากนัก เพราะปัจจัยหลักของเราต้องการเพียงแค่เขียนข่าวออกมาได้เท่านั้น ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีต่างๆ ไม่ใช่หน้าที่ของนักข่าวโดยตรง”

ในทางตรงข้าม หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ/เดอะ เนชั่น/คมชัดลึก นางสาวทวีวัฒนา ทุนคุ้มทอง ผู้สื่อข่าวและเจ้าหน้าที่พัฒนาทรัพยากรบุคคล กลับให้ความสำคัญกับด้านไอทีมากเป็นพิเศษ โดยองค์กรมีการฝึกอบรมทางด้านไอทีอย่างต่อเนื่องให้กับพนักงาน เพราะทุกครั้งที่มีการโปรแกรมนิเทศ มีเครื่องมือใหม่ๆ จะมีการอบรมตลอด ถือเป็นนโยบายที่จะพัฒนาคนให้เท่าทันเทคโนโลยีเพิ่มมากขึ้น

และเมื่อกล่าวถึงการรับบุคลากรเข้าทำงาน นางสาวทวีวัฒนาเจ้าหน้าที่ทรัพยากรบุคคล หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจกล่าวว่า “จะดู 2 ส่วนคือ ทักษะการเป็นนักข่าว กับทักษะอื่นๆ ที่จำเป็น เช่นด้านเทคโนโลยี สามารถใช้คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ด้านไอที ใช้กล้องเป็น หรือสนใจในเรื่องการทำงานเกี่ยวกับไอที ทุกวันนี้ นักข่าวที่มีความสามารถ แต่ล้าหลังเทคโนโลยี ไม่ใช่ นักข่าวที่เก่งอีกต่อไป คุณทวีวัฒนายกตัวอย่าง คุณสุทธิชัย หยุ่น ที่มีอายุมากแล้ว เป็นนักข่าวมา 30-40 ปีแล้ว ณ ปัจจุบันที่เทคโนโลยีเรื่องของ Blog เข้ามา คุณสุทธิชัยสามารถใช้ได้ทันที ฉะนั้น ถ้าเป็นนักข่าวที่เขียนข่าวเป็นอย่างเดียว แต่ไม่รู้เลยว่าช่องทางในการนำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารมีมากมาย ถือว่าล้าหลังมาก”

เช่นเดียวกับ นายสุภากร บุนปาน บรรณารักษ์หนังสือพิมพ์ข่าวสด กล่าวว่า “ทางข่าวสดมีการฝึกอบรมอยู่ตลอด มีทั้งจัดภายในองค์กร และส่งไปฝึกอบรมข้างนอก เรื่องใดที่ต้องรู้ร่วมกันจะฝึกพร้อมกัน แต่สิ่งไหนที่เป็นเทคนิคเฉพาะ เช่นเรียนเรื่องเขียนโปรแกรมอินเทอร์เน็ตหรือเว็บเพจ อย่างนี้เป็นต้นเป็นความรู้เฉพาะจึงจำเป็นต้องส่งพนักงานออกไปศึกษาหาความรู้จากนอกองค์กร”

ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ โดยนายชวรงค์ ลิมป์ปัทปาณี หัวหน้าศูนย์ข้อมูล กองบรรณาธิการ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ อธิบายให้ฟังว่า “ทางบริษัทมีการจัดอบรมทางด้านไอทีภายในองค์กรให้กับพนักงานอยู่แล้ว

แต่ไทยรัฐไม่ได้เอาเทคโนโลยีเป็นตัวตั้งในการเลือกรับบุคลากร เพราะที่นี้เลือกรับบุคลากรที่มีประสบการณ์ ชยัน อดทน สู้งาน ซื่อสัตย์ เรื่องเทคโนโลยีไม่ใช่สาระสำคัญ เพราะถือว่าเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตแล้ว ใครก็สามารถใช้อินเทอร์เน็ตเป็นอยู่แล้ว” เทคโนโลยีที่ทันสมัยต้องควบคู่ไปกับบุคลากรที่ทันต่อความก้าวหน้าของเทคโนโลยีด้วย ถ้ามีแต่เทคโนโลยีที่ทันสมัยแต่ไม่มีบุคลากรที่มีศักยภาพเพียงพอ เพื่อรองรับกับการใช้เทคโนโลยี ดังนั้นเทคโนโลยีที่มีอยู่ที่สูญเปล่าไม่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่องค์กร นโยบายขององค์กรจึงมีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาองค์กรให้ก้าวทันเทคโนโลยีโดยมีบุคลากรที่มีคุณภาพรองรับ โดยทั่วไปแม้ว่าไอทีจะมีความสำคัญ และเข้ามามีบทบาทเป็นอย่างมากในชีวิตประจำวัน แต่สำหรับองค์กรข่าวส่วนใหญ่แล้ว เทคโนโลยียังคงไม่ใช่ตัวตั้งหรือความจำเป็นในอันดับต้นๆ ที่จะต้องให้ความสำคัญและให้การพัฒนา อย่างไรก็ตามองค์กรหนังสือพิมพ์ก็ไม่ได้มองข้ามเสียทีเดียว ขึ้นอยู่กับนโยบายของแต่ละองค์กรว่าให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีมากน้อยแค่ไหน ถ้าให้ความสำคัญในปริมาณมากโอกาสในการพัฒนาทางด้านไอทีกับบุคลากรขององค์กรก็จะมีมากตามไปน้อย

5. แผนงานในอนาคตทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

สำหรับองค์กรหนังสือพิมพ์แล้ว แผนงานในอนาคตทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศถือว่าเป็นบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางในการทำงาน โดยเฉพาะการแข่งขันของธุรกิจหนังสือพิมพ์ด้วยกันเองแล้ว ถ้ามีการวางกลยุทธ์ทางด้านเทคโนโลยีไว้รองรับสำหรับอนาคตแล้ว โอกาสในความล้ำหน้ากว่าองค์กรอื่นๆ นั้นมีมาก

นางสาวทวีวัฒนา ทุนคุ้มทอง ผู้สื่อข่าวและเจ้าหน้าที่พัฒนาทรัพยากรบุคคลหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ/เดอะ เนชั่น/คมชัดลึก เล่าให้ฟังถึงแผนงานในอนาคตด้านเทคโนโลยีสารสนเทศว่า “จะอย่างไรก็ตามอยากให้มองเทคโนโลยีเป็นเพียงแค่เครื่องมือ อย่าตกเป็นทาส ต้องเรียนรู้ให้เท่าทันว่าเทคโนโลยี เป็นเพียงเครื่องมือไม่ใช่เจ้านาย การเรียนรู้ก็เป็นสิ่งสำคัญ ควรใช้และเรียนรู้เทคโนโลยี ใช้ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า เป็นเศรษฐกิจพอเพียง”

ส่วนนายวิทยา ตัณฑุสุทธิ บรรณาธิการอาวุโสหนังสือพิมพ์สยามรัฐ มองว่า “ในอนาคตเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้สามารถทำงานได้อย่างรวดเร็ว กว้างขึ้น เร็วขึ้น เมื่อเทียบกับในอดีตคือ

ว่าดีกว่ากันหลายร้อยเท่าตัว นักข่าวทุกคนในองค์กรหนังสือพิมพ์สยามรัฐสามารถใช้อินเทอร์เน็ตได้ทั้งหมด ยกเว้นคนอาวุโสมาก ซึ่งมีเพียงแค่ 2 คนคือนักข่าวอาวุโสจากทั้งหมด 300 คน นอกนั้นทุกคนสามารถใช้อินเทอร์เน็ตได้หมด ถ้าไม่สามารถใช้ได้ทางบริษัทก็จะไม่รับเข้าทำงาน ในอนาคตพนักงานที่รับเข้ามาต้องทำโปรแกรมได้ บางคนต้องสามารถทำกราฟฟิกได้ด้วย อีกทั้งอินเทอร์เน็ตทำให้การทำงานหนังสือพิมพ์เร็วขึ้น การตรวจสอบต่างๆ ก็เป็นไปได้ง่าย เมื่อเทียบกับนักข่าวรุ่นเก่าหรือเทคโนโลยีเก่าๆ ถือว่าปัจจุบันมีความรวดเร็วและทันสมัยเป็นอย่างมาก”

ทางด้านนายชวรงค์ ลิมป์ปัทปาณี หัวหน้าศูนย์ข้อมูล กองบรรณาธิการ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐมองว่า “ในอนาคตเว็บไซต์ด้านข่าวจะเข้ามามีบทบาทสำคัญกับนักหนังสือพิมพ์เป็นอย่างมาก ซึ่งไทยรัฐก็ได้เตรียมการพัฒนาทางด้านเว็บไซต์ข่าวเพื่อรองรับเทคโนโลยีที่ก้าวล้ำนี้ไว้แล้ว” โดยทั่วไป จะเห็นได้ว่าองค์กรหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่ต่างก็วางแผนเพื่อตั้งรับกับเทคโนโลยีในอนาคตในรูปแบบต่างๆกันไป ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับนโยบายและขนาดขององค์กรเป็นหลักในการวางแผนอนาคต อย่างไรก็ตามเม็ดเงินในการลงทุนก็ยังคงขึ้นอยู่กับขนาดองค์กรเป็นหลัก

6. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในองค์กรหนังสือพิมพ์

ทัศนคติ และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในองค์กรหนังสือพิมพ์ช่วยในการกำหนดทิศทางและนำเสนอทางออกให้กับบุคลากรภายในองค์กรหนังสือพิมพ์ ตลอดจนเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานเพื่อลดช่องว่างทางดิจิทัลกับหนังสือพิมพ์ต่างสังกัดอีกด้วย

นายบุญเลิศ (ช่างใหญ่) คชายุทธเดช บรรณาธิการอาวุโส หนังสือพิมพ์มติชนให้ข้อเสนอแนะในภาพรวมโดยมองแยกออกเป็น 2 ส่วนว่า “องค์กรหนังสือพิมพ์เป็นสื่อสารมวลชนที่นำเสนอข่าวสารและนำเสนอเรื่องราวต่างๆ ในทุกเรื่องทุกด้าน ที่จะให้ความรู้ ภูมิปัญญา ทัศนคติต่อสังคม ซึ่งผู้รับข่าวสารเรื่องราวต่างๆ ของสื่อหนังสือพิมพ์มีทุกเพศ ทุกวัย ทุกสาขา ทุกสถานะ ในขณะที่เทคโนโลยีก็เป็นเครื่องมือ ที่จะตอบสนองความต้องการของคนทำหนังสือพิมพ์เท่านั้น ความคิดอ่านที่จะแปลออกมาเป็นตัวอักษร อยู่ที่ความรอบรู้ ความรับผิดชอบ จิตสำนึกที่ดีงามของตัวนักข่าวหนังสือพิมพ์ ซึ่งเทคโนโลยีช่วยไม่ได้ ดังนั้นนักข่าวหนังสือพิมพ์ที่ใช้เทคโนโลยีแล้วอำนวยความสะดวกได้เร็ว กว้างขวางแพร่หลาย แต่ความเป็นตัวตนของคนหนังสือพิมพ์ที่ต้องมีจิตวิญญาณในการที่จะทำหน้าที่เสนอข่าวสารที่ถูกต้องยังคงต้องมีอยู่ ดังนั้นเทคโนโลยีเป็นเพียงแค่มาอำนวยความสะดวก แต่ความเป็นตัวตน หรือวิญญาณนักหนังสือพิมพ์ยังคงต้องมีอยู่ด้วย อย่าให้เสื่อมคลายหรือเปลี่ยนแปลงไป มิเช่นนั้น เครื่องมือที่

เป็นเทคโนโลยีสารสนเทศทั้งหลายอาจจะมาเป็นเจ้านาย หรือพาไปโดยที่คนหนังสือพิมพ์ไม่รู้ตัว เพราะขาดหลัก”

ทางด้านนายสุภากร บุนปาน บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ข่าวสด มองเช่นเดียวกับนายบุญเลิศว่า “เทคโนโลยีเป็นเพียงแค่เครื่องมือ จึงต้องใช้ให้เป็น และเนื่องจากประเทศไทยไม่ได้ผลิตเทคโนโลยีขึ้นมาเอง ดังนั้นจึงมีราคาสูง เพราะฉะนั้นต้องใช้ให้คุ้มค่า”

ในขณะที่เดียวกันนายสุภากร ก็มองว่า “ช่องว่างทางดิจิทัลจะค่อย ๆ แคบลงเรื่อย ๆ ตามเทรนของเทคโนโลยี อย่างไรก็ตามก็ดียังคงมีช่องว่างทางดิจิทัลในประเทศไทยอยู่มาก ระหว่างเมืองใหญ่ ระหว่างครัวเรือน ระหว่างองค์กร ดังนั้นเทคโนโลยีสารสนเทศควรมีการกระจายให้ทั่วถึงในทุกส่วนของประเทศ และเหมาะสมกับองค์กร”

นางสาวทวิวัฒนา ทุนคุ้มทอง ผู้สื่อข่าวและเจ้าหน้าที่พัฒนาทรัพยากรบุคคลหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ/เดอะ เนชั่น/คมชัดลึก ให้ข้อเสนอแนะว่า “ต้องใช้เทคโนโลยีให้เป็น ไม่ใช่พึ่งพาแต่เทคโนโลยี ใช้เท่าที่จำเป็น ดูที่ความจำเป็น หรือการใช้งาน อย่าตกเป็นทาสของเทคโนโลยี คือต้องเรียนรู้ให้เท่าทันว่าเทคโนโลยีเป็นเพียงเครื่องมือ ขณะเดียวกันการเรียนรู้ก็เป็นสิ่งสำคัญ ควรใช้ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า”

นายชวรงค์ ลิมป์ปัทปาณี หัวหน้าศูนย์ข้อมูล กองบรรณาธิการ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐให้ข้อเสนอแนะว่า “องค์กรหนังสือพิมพ์น่าจะต้องมีแผนหรือนโยบายที่ชัดเจนในการใช้ไอที ทุกวันนี้เรื่องของไอทีมีความพัฒนาก้าวหน้าขึ้นทุกวัน สิ่งที่จะต้องคิดอยู่เสมอตอนนี้ก็คือการ integrate ฉบับหนังสือพิมพ์กับฉบับเว็บไซต์ ต้องบูรณาการซึ่งกันและกัน เช่น ฉบับหนังสือพิมพ์จะทำอย่างไรให้สามารถขึ้นไปเป็นฉบับเว็บไซต์ได้โดยไม่ต้องเสียเวลา การใช้ฉบับเว็บไซต์ให้เป็นประโยชน์ในเรื่องฐานข้อมูลข่าว แทนที่จะไป create ฐานข้อมูลอีกอันหนึ่ง เทคโนโลยีช่วยได้มาก จะสามารถ utilize หรือทำให้ใช้ประโยชน์จากไอทีในงานข่าวให้มากที่สุด แนวโน้มต่อไปผู้สื่อข่าวก็ต้องเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีมากขึ้น ต่อไปนักข่าวคงไม่ใช่แค่รายงานข่าว ต่อไปมันจะต้องควบคู่กันไปทั้งฉบับหนังสือพิมพ์และฉบับเว็บไซต์”

นายชวรงค์ยกตัวอย่างว่า “ในสหรัฐอเมริกา มีเว็บไซต์ชื่อ MOJO ย่อมาจาก Mobile Journalism เป็นความพยายามของหนังสือพิมพ์บางฉบับที่มองว่าฉบับพิมพ์มันเริ่ม decline เริ่มมีคนอ่านน้อยลง จำนวนพิมพ์น้อยลง เขาเลยมองว่าจะต้องไปสร้างผู้อ่านกลุ่มใหม่ในเว็บไซต์ จึงมีการนำช่างภาพและนักข่าวออกไปทำข่าวส่งมาทันที พอถึงที่สุดแล้วปรากฏว่าคนที่ไปทำข่าวแหล่งข่าวยังยึดติดกับฉบับหนังสือพิมพ์อยู่ คือเขาพยายามสร้างข่าวที่เป็น community ส่งนักข่าวออกไปดูว่ามี event อะไร และถ่ายรูปทำข่าว ส่งผ่านคอมพิวเตอร์หรือมือถือ แล้วส่งข่าวขึ้นเว็บไซต์ทันที แต่ผู้ที่เป็นข่าวกลับต้องการให้ภาพตัวเองได้รับการตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ แสดงให้เห็นว่าคน

ยังยึดติดกับฉบับหนังสือพิมพ์มากกว่า เพราะเขามองว่ามีความแพร่หลายมากกว่า สามารถหยิบไปอวดใครๆ ได้ ในขณะที่ภาพที่ขึ้นบนเว็บไซต์ใครๆ ก็ทำได้ มีเว็บส่วนตัว มีบล็อก แต่ว่าหนังสือพิมพ์ต้องผ่านกระบวนการต่างๆ นั้น ไม่ใช่เรื่องง่ายที่จะได้ไปลงเช่นนั้น ยังคงมีความคิดเช่นนี้อยู่ แม้แต่ในสังคมอเมริกัน ที่มีความก้าวหน้ากว่าประเทศไทยทั้งในเรื่องเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ต อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นทุกวัน สังคมไทยเมื่อก่อนอาจจะมองว่ายิ่งอีกไกล แต่ว่าเปลี่ยนได้ภายใน 5 ปี 10 ปีข้างหน้า ใครจะไปรู้ว่าต่อไปหนังสือพิมพ์ออนไลน์อาจจะสำคัญกว่าหรือมีความแพร่หลายกว่า ถึงเวลานั้นหนังสือพิมพ์ฉบับจริงมันก็จะลดความสำคัญลง โดยทั่วไป ในอนาคตอันใกล้ความก้าวล้ำของเว็บไซต์ข่าวจะเริ่มเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อวงการสื่อสารมวลชนอย่างยิ่ง บทบาทของหนังสือพิมพ์จะค่อยๆ ลดความสำคัญลง แต่ไม่ได้หมายความว่าหนังสือพิมพ์จะถูกกลืนหายไป

ทุกวันนี้องค์กรหนังสือพิมพ์ใช้เทคโนโลยีกันเต็มประสิทธิภาพ ในขณะที่หนังสือพิมพ์ขนาดเล็กอาจมีปัญหาเรื่องต้นทุน โดยเฉพาะเรื่องเว็บไซต์ข่าว ต้นทุนการผลิตมีราคาสูงมาก ไหนจะเรื่องอุปกรณ์หรือการใช้ content ที่รวดเร็ว ต้องการสเปกสูง ต้นทุนก็จะสูง องค์กรขนาดเล็กจึงควรทำอะไรที่พอตัว ทุกวันนี้ถ้ารู้จักใช้เทคโนโลยีจะรู้ว่ามีราคาถูกลงมาก ต้องใช้เทคโนโลยีอย่างคุ้มค่า ขณะเดียวกันเป็นสื่อก็ต้องมีจรรยาบรรณในการนำเสนอด้วย ควรใช้วิจารณญาณ เพราะหลายสื่อที่อยากให้เว็บไซต์ของตนเกิด ก็จับโน่นนี่มาลงเพราะว่าคนสนใจ แต่ไปละเมิดสิทธิส่วนบุคคลคนอื่น ควรใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งกับตัวเองและสังคม”

เมื่อกล่าวถึงช่องว่างทางดิจิทัล ถ้าเมื่อ 10 ปีก่อน ต้องนับว่ามีช่องว่างทางดิจิทัลอย่างแน่นอน แต่ทุกวันนี้มีการพัฒนาขึ้น ใช้งานง่ายขึ้น ราคาถูกลง ตัวช่วยต่างๆ ในการชำระเงิน ทำให้ใช้งานง่ายขึ้นและคนมองเห็นความจำเป็นของมันมากขึ้น เห็นประโยชน์ของมันมากขึ้น ตัวเทคโนโลยีต้องมีการพัฒนาให้ง่ายต่อการใช้งาน แต่ ณ ปัจจุบันถือว่ามีช่องว่างทางดิจิทัลบ้างภายในองค์กรหนังสือพิมพ์ แต่จะเป็นในรุ่นอายุประมาณ 35 ปีขึ้นไป จะยังค่อนข้างกลัวเทคโนโลยี ถึงทุกวันนี้ จะเรียนรู้เท่าที่จำเป็น ประกอบกับอินเทอร์เน็ตของประเทศไทยยังไม่สมบูรณ์ 100% ถือเป็นปัญหาเรื่องความพร้อมของเทคโนโลยีที่ภาครัฐต้องเข้ามาดูแลและกระจายให้ทั่วถึง ขณะเดียวกันองค์กรก็ต้องให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ด้วยเช่นกัน

ส่วนที่ 7 การทดสอบสมมติฐานในการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ทักษะ ความรู้ความเข้าใจ ทักษะคิด และพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักหนังสือพิมพ์ มีความแตกต่างกันไปตามกลุ่มประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัด

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1

1. ทักษะ

จากการทดสอบสมมติฐานพบว่าทักษะทางด้านภาษาอังกฤษของนักหนังสือพิมพ์ มีความแตกต่างกันตามประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยประเภทหนังสือพิมพ์แนวคุณภาพนักหนังสือพิมพ์มีทักษะทางภาษามากที่สุด ในขณะที่หนังสือพิมพ์แนวกึ่งคุณภาพกึ่งปริมาณ นักหนังสือพิมพ์มีทักษะทางภาษาน้อยที่สุด ดังรายละเอียดในตารางที่ 23 ในขณะที่ทักษะทางด้านคอมพิวเตอร์ของนักหนังสือพิมพ์ ในตารางที่ 24 ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เช่นเดียวกับทักษะทางอินเทอร์เน็ตของนักหนังสือพิมพ์พบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังรายละเอียดในตารางที่ 25

จึงสามารถสรุปได้ว่า ทักษะทางด้านภาษาอังกฤษของนักหนังสือพิมพ์มีความแตกต่างกันไปตามกลุ่มประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัด ในขณะที่ทักษะทางด้านคอมพิวเตอร์และทักษะทางด้านอินเทอร์เน็ตของนักหนังสือพิมพ์ไม่มีความแตกต่างกันตามกลุ่มประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัด

2. ความรู้ความเข้าใจ

จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ความรู้ความเข้าใจของนักหนังสือพิมพ์ ตามประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัด ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังรายละเอียดในตารางที่ 26

3. ทักษะคิด

จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ทักษะคิดของนักหนังสือพิมพ์ ตามประเภทประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัด ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังรายละเอียดในตารางที่ 27

4. พฤติกรรม

จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน พฤติกรรมของนักหนังสือพิมพ์ ตามประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัด ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังรายละเอียดในตารางที่ 28

ตารางที่ 23 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบความแตกต่างทาง
ทักษะภาษาอังกฤษของนักหนังสือพิมพ์ ตามประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัด

ทักษะทาง ภาษา อังกฤษ	ประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัด						
	หนังสือพิมพ์ แนวเศรษฐกิจ	หนังสือ พิมพ์แนว คุณภาพ	หนังสือ พิมพ์แนวกึ่ง คุณภาพกึ่ง ปริมาณ	หนังสือพิมพ์ แนวประชา นิยม	F	Sig.	คู่ที่ ต่าง
	(1)	(2)	(3)	(4)			
ค่าเฉลี่ย	3.12	3.35	2.43	2.71	2.480	0.00	(3) < (2)
ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐาน	0.75	0.78	0.64	0.75			

ตารางที่ 24 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบความแตกต่างทาง
ทักษะทางคอมพิวเตอร์ของนักหนังสือพิมพ์ ตามประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัด

ทักษะทาง คอมพิว เตอร์	ประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัด						
	หนังสือ พิมพ์แนว เศรษฐกิจ	หนังสือพิมพ์ แนวคุณภาพ	หนังสือพิมพ์ แนวกึ่ง คุณภาพกึ่ง ปริมาณ	หนังสือพิมพ์ แนวประชา นิยม	F	Sig.	คู่ที่ ต่าง
	(1)	(2)	(3)	(4)			
ค่าเฉลี่ย	2.63	2.36	2.29	2.51	1.074	0.386	
ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	0.57	0.73	0.66	0.77			

ตารางที่ 25 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบความแตกต่างทางด้านทักษะทางอินเทอร์เน็ตของนักหนังสือพิมพ์ ตามประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัด

ทักษะทางอินเทอร์เน็ต	ประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัด						
	หนังสือพิมพ์แนวเศรษฐกิจ (1)	หนังสือพิมพ์แนวคุณภาพ (2)	หนังสือพิมพ์แนวกึ่งคุณภาพกึ่งปริมาณ (3)	หนังสือพิมพ์แนวประชานิยม (4)	F	Sig.	คู่ที่แตกต่าง
ค่าเฉลี่ย	3.30	3.49	2.94	3.49	0.587	0.942	
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	0.58	0.87	0.62	0.60			

ตารางที่ 26 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบความแตกต่างความรู้ความเข้าใจของนักหนังสือพิมพ์ ตามประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัด

ความรู้ความเข้าใจ	ประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัด						
	หนังสือพิมพ์แนวเศรษฐกิจ (1)	หนังสือพิมพ์แนวคุณภาพ (2)	หนังสือพิมพ์แนวกึ่งคุณภาพกึ่งปริมาณ (3)	หนังสือพิมพ์แนวประชานิยม (4)	F	Sig.	คู่ที่แตกต่าง
ค่าเฉลี่ย	2.91	2.65	2.78	2.70	1.609	0.189	
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	0.38	0.56	0.69	0.61			

ตารางที่ 27 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบความแตกต่างทางด้านทัศนคติของนักหนังสือพิมพ์ ตามประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัด

ทัศนคติ	ประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัด						
	หนังสือพิมพ์ แนว เศรษฐกิจ (1)	หนังสือพิมพ์ แนวคุณภาพ (2)	หนังสือพิมพ์ แนวกึ่ง คุณภาพกึ่ง ปริมาณ (3)	หนังสือพิมพ์ แนวประชา นิยม (4)	F	Sig.	คู่ที่ ต่าง
ค่าเฉลี่ย	3.47	3.70	3.49	3.48	2.30	0.114	
ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐาน	0.37	0.52	0.57	0.44			

ตารางที่ 28 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบความแตกต่างทางด้านพฤติกรรมของนักหนังสือพิมพ์ ตามประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัด

พฤติกรรม	ประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัด						
	หนังสือพิมพ์ แนว เศรษฐกิจ (1)	หนังสือพิมพ์ แนวคุณภาพ (2)	หนังสือพิมพ์ แนวกึ่ง คุณภาพกึ่ง ปริมาณ (3)	หนังสือพิมพ์ แนวประชา นิยม (4)	F	Sig.	คู่ที่ ต่าง
ค่าเฉลี่ย	3.24	3.23	2.76	3.12	1.669	0.178	
ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐาน	0.50	0.71	0.82	0.55			

สมมติฐานที่ 2 ทักษะ ความรู้ความเข้าใจ ทักษะทัศนคติ และพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักหนังสือพิมพ์ไทยมีความแตกต่างกันไปตามประเภทสายงานข่าวที่รับผิดชอบ

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2

1. ทักษะ

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่าไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ทักษะทางภาษาอังกฤษของนักหนังสือพิมพ์ไทยมีความแตกต่างกัน ตามประเภทสายงานข่าวที่รับผิดชอบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ดังรายละเอียดในตารางที่ 29

ในขณะที่ทักษะทางคอมพิวเตอร์ของนักหนังสือพิมพ์ มีความแตกต่างกันไปตามประเภทสายงานข่าวที่รับผิดชอบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยผู้สื่อข่าวประเภทข่าวหน้าหนึ่งมีทักษะทางคอมพิวเตอร์ในระดับต่ำที่สุด แตกต่างจากผู้สื่อข่าวประเภทข่าวไอทีที่มีทักษะทางคอมพิวเตอร์ในระดับสูงที่สุด และผู้สื่อข่าวหน้าหนึ่งมีทักษะทางคอมพิวเตอร์แตกต่างกับผู้สื่อข่าวทั่วไป ดังรายละเอียดในตารางที่ 30

เช่นเดียวกับทักษะทางอินเทอร์เน็ตของนักหนังสือพิมพ์ มีความแตกต่างกันไปตามประเภทสายงานข่าวที่รับผิดชอบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยผู้สื่อข่าวประเภทข่าวหน้าหนึ่งมีทักษะทางอินเทอร์เน็ตในระดับต่ำที่สุด แตกต่างจากผู้สื่อข่าวประเภทข่าวไอทีที่มีทักษะทางอินเทอร์เน็ตในระดับสูงที่สุด ดังรายละเอียดในตารางที่ 31

2. ความรู้ความเข้าใจ

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่าไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ความรู้ความเข้าใจของนักหนังสือพิมพ์ แบ่งตามประเภทสายงานข่าวที่รับผิดชอบ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังรายละเอียดในตารางที่ 32

3. ทักษะทัศนคติ

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่าไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ทักษะทัศนคติของนักหนังสือพิมพ์ แบ่งตามประเภทสายงานที่รับผิดชอบ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังรายละเอียดในตารางที่ 33

4. พฤติกรรม

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่าเป็นไปตามสมมติฐาน พฤติกรรมของนักหนังสือพิมพ์ แตกต่างกันตามประเภทสายงานข่าวที่รับผิดชอบ ผู้สื่อข่าวประเภทข่าวหน้าหนึ่งมีพฤติกรรมเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศในระดับต่ำสุด แตกต่างกับผู้สื่อข่าวประเภทข่าวไอที ที่มีพฤติกรรมเกี่ยวกับ

เทคโนโลยีสารสนเทศในระดับสูงสุด และผู้สื่อข่าวทั่วไปมีพฤติกรรมเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ แตกต่างกับผู้สื่อข่าวหนัก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ดังรายละเอียดในตารางที่ 34

ตารางที่ 29 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบความแตกต่างทางทักษะภาษาอังกฤษของนักหนังสือพิมพ์ ตามประเภทสายงานข่าวที่รับผิดชอบ

ทักษะทาง ภาษา อังกฤษ	ประเภทสายงานข่าวที่รับผิดชอบ						
	ผู้สื่อข่าว หนัก (1)	ผู้สื่อข่าว เบา (2)	ผู้สื่อข่าว ไอที (3)	ผู้สื่อข่าว ทั่วไป (4)	F	Sig.	คู่ที่ ต่าง
ค่าเฉลี่ย	2.80	3.08	2.82	3.03	0.847	0.471	
ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	0.89	0.82	0.32	0.84			

ตารางที่ 30 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบความแตกต่างทักษะทางคอมพิวเตอร์ของนักหนังสือพิมพ์ ตามประเภทสายงานข่าวที่รับผิดชอบ

ทักษะทาง คอมพิวเตอร์	ประเภทสายงานข่าวที่รับผิดชอบ						
	ผู้สื่อข่าว หนัก (1)	ผู้สื่อข่าว เบา (2)	ผู้สื่อข่าว ไอที (3)	ผู้สื่อข่าว ทั่วไป (4)	F	Sig.	คู่ที่ แตกต่าง
ค่าเฉลี่ย	2.08	2.51	2.78	2.67	4.904	0.003	(1) < (3) (1) < (4)
ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	0.68	0.71	0.76	0.76			

ตารางที่ 31 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบความแตกต่างทางด้านทักษะทางอินเทอร์เน็ตของนักหนังสือพิมพ์ ตามประเภทสายงานข่าวที่รับผิดชอบ

ทักษะทาง อินเทอร์เน็ต	ประเภทสายงานข่าวที่รับผิดชอบ						
	ผู้สื่อข่าว หน้า (1)	ผู้สื่อข่าว เบา (2)	ผู้สื่อข่าว ไอที (3)	ผู้สื่อข่าว ทั่วไป (4)	F	Sig.	คู่ที่ แตกต่าง
ค่าเฉลี่ย	3.12	3.61	3.97	3.62	5.152	0.002	(1) < (3)
ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	0.76	0.62	0.66	0.75			

ตารางที่ 32 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบความแตกต่างความรู้ความเข้าใจของนักหนังสือพิมพ์ ตามประเภทสายงานข่าวที่รับผิดชอบ

ความรู้ ความ เข้าใจ	ประเภทสายงานข่าวที่รับผิดชอบ						
	ผู้สื่อข่าว หน้า (1)	ผู้สื่อข่าว เบา (2)	ผู้สื่อข่าว ไอที (3)	ผู้สื่อข่าว ทั่วไป (4)	F	Sig.	คู่ที่ ต่าง
ค่าเฉลี่ย	2.58	2.84	2.78	2.82	2.566	0.056	
ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐาน	0.65	0.53	0.39	0.51			

ตารางที่ 33 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบความแตกต่างทางด้านทัศนคติของนักหนังสือพิมพ์ ตามประเภทสายงานข่าวที่รับผิดชอบ

ทัศนคติ	ประเภทสายงานข่าวที่รับผิดชอบ				F	Sig.	คู่ที่แตกต่าง
	ผู้สื่อข่าว หน้า (1)	ผู้สื่อข่าว เบา (2)	ผู้สื่อข่าว ไอที (3)	ผู้สื่อข่าว ทั่วไป (4)			
ค่าเฉลี่ย	3.59	3.46	3.72	3.59	0.837	0.477	
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	0.48	0.45	0.63	0.43			

ตารางที่ 34 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบความแตกต่างทางด้านพฤติกรรมของนักหนังสือพิมพ์ ตามประเภทสายงานข่าวที่รับผิดชอบ

พฤติกรรม	ประเภทสายงานข่าวที่รับผิดชอบ				F	Sig.	คู่ที่แตกต่าง
	ผู้สื่อข่าว หน้า (1)	ผู้สื่อข่าว เบา (2)	ผู้สื่อข่าว ไอที (3)	ผู้สื่อข่าว ทั่วไป (4)			
ค่าเฉลี่ย	2.97	3.15	3.60	3.45	4.475	0.005	(1) < (3) (1) < (4)
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	0.60	0.64	0.58	0.59			

สมมติฐานที่ 3 ทักษะ ความรู้ความเข้าใจ ทักษะคิด และพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักหนังสือพิมพ์มีความแตกต่างกันไปตามลักษณะทางสังคมเศรษฐกิจ ได้แก่ อายุ การทำงานข่าว ระดับการศึกษา รายได้ และตำแหน่งงาน

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 3

1. ทักษะ

- จำแนกตามอายุการทำงานข่าว

จากการทดสอบสมมติฐานพบว่าไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ทักษะทางภาษาอังกฤษของนักหนังสือพิมพ์ ไม่มีความแตกต่างกันตามอายุการทำงานข่าว อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 ดังรายละเอียดในตารางที่ 35

ในขณะที่ทักษะทางคอมพิวเตอร์ของนักหนังสือพิมพ์ มีความแตกต่างกันไปตามอายุการทำงานข่าวของนักหนังสือพิมพ์ โดยกลุ่มอายุ 20 ปีขึ้นไป มีทักษะทางคอมพิวเตอร์ต่ำที่สุด แตกต่างกับ นักหนังสือพิมพ์ที่มีอายุการทำงานข่าว 5-10 ปี ที่มีทักษะทางคอมพิวเตอร์สูงที่สุด ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ดังรายละเอียดในตารางที่ 35

เช่นเดียวกับทักษะทางอินเทอร์เน็ต พบว่ามีความแตกต่างกันไปตามอายุการทำงานข่าว โดยกลุ่มอายุ 20 ปีขึ้นไป มีทักษะทางอินเทอร์เน็ตต่ำที่สุด แตกต่างกับ นักหนังสือพิมพ์ที่มีอายุการทำงานข่าว 1-3 ปี ที่มีทักษะทางอินเทอร์เน็ตสูงที่สุด ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ดังรายละเอียดในตารางที่ 35

- จำแนกตามระดับการศึกษา

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่าเป็นไปตามสมมติฐาน จำแนกตามระดับการศึกษาของนักหนังสือพิมพ์พบว่านักหนังสือพิมพ์ที่มีการศึกษาระดับปริญญาโท มีทักษะทางภาษาอังกฤษสูงที่สุด แตกต่างจากนักหนังสือพิมพ์ที่มีระดับการศึกษาปวช. หรือเทียบเท่าที่มีทักษะทางภาษาอังกฤษต่ำที่สุด แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ดังรายละเอียดในตารางที่ 36

ในขณะที่ทักษะทางคอมพิวเตอร์ พบว่าไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ทักษะทางคอมพิวเตอร์ ไม่มีความแตกต่างกันไปตามระดับการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ดังรายละเอียดในตารางที่ 36

เช่นเดียวกับทักษะทางอินเทอร์เน็ต พบว่าไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ทักษะทางอินเทอร์เน็ตของนักหนังสือพิมพ์ ไม่มีความแตกต่างกันไปตามระดับการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ดังรายละเอียดในตารางที่ 36

- จำแนกตามรายได้

จากสมมติฐานพบว่า ทักษะทางภาษาอังกฤษของนักหนังสือพิมพ์มีความแตกต่างกันไปตามระดับรายได้ นักหนังสือพิมพ์ที่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท มีทักษะทางภาษาอังกฤษต่ำที่สุด แตกต่างกับนักหนังสือพิมพ์ที่มีรายได้ตั้งแต่ 50,001 บาทขึ้นไปที่มีทักษะทางภาษาสูงที่สุด ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ดังรายละเอียดในตารางที่ 37

ขณะที่ทักษะทางคอมพิวเตอร์ของนักหนังสือพิมพ์ ไม่มีความแตกต่างกันไปตามระดับรายได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ดังรายละเอียดในตารางที่ 37

เช่นเดียวกับทักษะทางอินเทอร์เน็ตของนักหนังสือพิมพ์ ไม่มีความแตกต่างกันไปตามระดับรายได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ดังรายละเอียดในตารางที่ 37

- จำแนกตามตำแหน่งงาน

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่าเป็นไปตามสมมติฐาน ทักษะทางภาษาอังกฤษของนักหนังสือพิมพ์มีความแตกต่างกันไปตามตำแหน่งงาน โดยพบว่านักหนังสือพิมพ์ที่อยู่ในตำแหน่งช่างภาพมีทักษะทางภาษาอังกฤษต่ำที่สุด แตกต่างกับตำแหน่งคอลัมนิสต์ที่มีทักษะทางภาษาอังกฤษสูงที่สุด ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ดังรายละเอียดในตารางที่ 38

ในขณะที่จากการทดสอบสมมติฐานทักษะทางคอมพิวเตอร์กับตำแหน่งงาน พบว่าไม่เป็นไปตามสมมติฐาน คือตำแหน่งงานที่ต่างกันไม่ได้ทำให้ทักษะทางคอมพิวเตอร์ของนักหนังสือพิมพ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ดังรายละเอียดในตารางที่ 38

เช่นเดียวกับทักษะทางอินเทอร์เน็ตพบว่าไม่เป็นไปตามสมมติฐาน คือตำแหน่งงานที่ต่างกันไม่ได้ทำให้ทักษะทางอินเทอร์เน็ตของนักหนังสือพิมพ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ดังรายละเอียดในตารางที่ 38

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 35 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบความแตกต่างทางด้านทักษะด้านภาษาอังกฤษ ทักษะทางคอมพิวเตอร์ และทักษะทางอินเทอร์เน็ตของนักหนังสือพิมพ์ จำแนกตามอายุการทำงานข่าว

ทักษะ		อายุการทำงานข่าว									
		น้อยกว่า 1 ปี (1)	1-3 ปี (2)	3-5 ปี (3)	5-10 ปี (4)	10-15 ปี (5)	15-20 ปี (6)	20 ปีขึ้นไป (7)	F	Sig.	คู่ที่แตกต่าง
ทักษะทางภาษาอังกฤษ	ค่าเฉลี่ย	3.30	2.89	3.05	3.06	2.59	3.01	3.38	1.888	0.089	
	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	0.61	0.68	0.66	0.77	0.80	1.06	1.22			
ทักษะทางคอมพิวเตอร์	ค่าเฉลี่ย	2.57	2.68	2.65	2.97	2.17	2.27	1.77	6.443	0.000	(7) < (4)
	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	0.88	0.54	0.55	0.73	0.68	0.67	0.65			
ทักษะทางอินเทอร์เน็ต	ค่าเฉลี่ย	3.50	3.74	3.56	3.72	3.34	3.30	2.77	3.170	0.007	(7) < (2)
	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	0.47	0.59	0.57	0.68	0.77	0.54	1.04			

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 36 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบความแตกต่างทางด้านทักษะด้านภาษาอังกฤษ ทักษะทางคอมพิวเตอร์ และทักษะทางอินเทอร์เน็ตของนักหนังสือพิมพ์ จำแนกตามระดับการศึกษา

ทักษะ		ระดับการศึกษา						
		ปวช. หรือ เทียบ เท่า (1)	อนุปริญญาตรี (2)	ปริญญาตรี (3)	ปริญญาโท (4)	F	Sig.	คูที่ ต่าง
ทักษะทาง ภาษา	ค่าเฉลี่ย	1.61	3.03	2.84	3.35	5.344	0.002	(4) > (1)
	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	0.19	1.14	0.85	0.71			
ทักษะทาง คอมพิว เตอร์	ค่าเฉลี่ย	2.00	2.78	3.39	2.47	0.780	0.507	
	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	1.00	0.76	0.72	0.80			
ทักษะทาง อินเทอร์เน็ต	ค่าเฉลี่ย	2.38	3.07	3.50	3.36	2.671	0.051	
	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	0.53	0.83	0.77	0.63			

ตารางที่ 37 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบความแตกต่างทางด้านทักษะด้านภาษาอังกฤษ ทักษะทางคอมพิวเตอร์ และทักษะทางอินเทอร์เน็ตของนักหนังสือพิมพ์ จำแนกตามรายได้

ทักษะ		รายได้								
		ต่ำกว่า 10000 (1)	10000 – 20000 (2)	20001 –30000 (3)	30001- 40000 (4)	40001- 50000 (5)	50001 ขึ้นไป (6)	F	Sig.	คู่ที่ แตก ต่าง
ทักษะ ทาง ภาษา	ค่าเฉลี่ย	2.53	2.79	2.71	3.73	3.37	4.22	6.378	0.000	(1) < (6)
	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	0.55	0.80	0.70	0.84	1.12	0.69			
ทักษะ ทาง คอมพิว เตอร์	ค่าเฉลี่ย	2.32	2.58	2.40	2.24	2.14	1.66	1.523	0.188	
	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	0.84	0.66	0.77	0.80	0.95	0.29			
ทักษะ ทางอิน เทอร์เน็ต	ค่าเฉลี่ย	3.13	3.13	3.39	3.47	2.71	3.16	1.960	0.090	
	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	1.02	1.02	0.72	0.96	0.88	0.28			

ตารางที่ 38 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบความแตกต่างทางด้านทักษะด้านภาษาอังกฤษ ทักษะทางคอมพิวเตอร์ และทักษะทางอินเทอร์เน็ตของนักหนังสือพิมพ์ จำแนกตามตำแหน่งงาน

ทักษะ		ตำแหน่งงาน									
		นักข่าว (1)	คอลัมนิสต์ (2)	รีไรเตอร์ (3)	บก. (4)	ช่างภาพ (5)	รอง/ผช. บก. (6)	อื่นๆ (7)	F	Sig.	คู่ที่แตกต่าง
ทักษะทางภาษา	ค่าเฉลี่ย	3.05	3.70	2.71	3.71	2.39	2.91	2.51	3.738	0.001	(7)<(2)
	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	0.80	0.84	1.00	1.27	0.63	0.56	0.52			
ทักษะทางคอมพิวเตอร์	ค่าเฉลี่ย	2.42	2.53	2.33	2.60	2.40	2.50	2.27	0.305	0.950	
	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	0.75	0.72	0.69	0.88	0.79	1.13	0.67			
ทักษะทางอินเทอร์เน็ต	ค่าเฉลี่ย	3.57	3.71	3.15	3.52	3.20	3.33	3.01	1.619	0.137	
	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	0.78	0.57	0.57	0.32	0.85	0.68	0.83			

2. ความรู้ความเข้าใจ

- จำแนกตามอายุการทำงานข่าว

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่าเป็นไปตามสมมติฐานความรู้ความเข้าใจของนักหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศมีความแตกต่างกันไปตามอายุการทำงานข่าว นักหนังสือพิมพ์ที่มีอายุการทำงานข่าว 20 ปีขึ้นไป มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีที่สุด แตกต่างกับนักหนังสือพิมพ์ที่มีอายุการทำงานข่าว 1-3 ปี มีอายุการทำงานข่าว 3-5 ปี และมีอายุการทำงานข่าว 5-10 ปี ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ดังรายละเอียดในตารางที่ 39

- จำแนกตามระดับการศึกษา

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่าไม่เป็นไปตามสมมติฐานความรู้ความเข้าใจของนักหนังสือพิมพ์ไม่มีความแตกต่างกันไปตามระดับการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ดังรายละเอียดในตารางที่ 40

- จำแนกตามรายได้

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่าเป็นไปตามสมมติฐาน ความรู้ความเข้าใจของนักหนังสือพิมพ์มีความแตกต่างกันไปตามรายได้ที่แตกต่างกัน โดยนักหนังสือพิมพ์ที่มีรายได้ 10,000 – 20,000 บาท มีความรู้ความเข้าใจต่างกับกลุ่มรายได้ 40,001 – 50,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ดังรายละเอียดในตารางที่ 41

- จำแนกตามตำแหน่งงาน

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่าไม่เป็นไปตามสมมติฐานความรู้ความเข้าใจของนักหนังสือพิมพ์ไม่มีความแตกต่างกันไปตามตำแหน่งงานที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ดังรายละเอียดในตารางที่ 42

ตารางที่ 39 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบความแตกต่างทางด้านความรู้ ความเข้าใจของนักหนังสือพิมพ์ จำแนกตามอายุการทำงานข่าว

ความรู้ ความเข้าใจ	อายุการทำงานข่าว							F	Sig.	คู่ที่แตกต่าง
	น้อยกว่า 1 ปี (1)	1-3 ปี (2)	3-5 ปี (3)	5-10 ปี (4)	10- 15 ปี (5)	15- 20 ปี (6)	20 ปี ขึ้นไป (7)			
ค่าเฉลี่ย	2.78	3.00	2.78	2.98	2.61	2.51	2.13	7.175	0.000	(7)<(3) (7)<(4) (7)<(2)
ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	0.82	0.41	0.49	0.46	0.44	0.58	0.81			

ตารางที่ 40 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบความแตกต่างทางด้านความรู้ ความเข้าใจของนักหนังสือพิมพ์ จำแนกตามระดับการศึกษา

ความรู้ ความ เข้าใจ	ระดับการศึกษา				F	Sig.	คู่ที่ แตก ต่าง
	ปวช. หรือ เทียบ เท่า (1)	อนุปริญญาตรี (2)	ปริญญาตรี (3)	ปริญญาโท (4)			
ค่าเฉลี่ย	2.08	2.75	2.71	2.84	1.778	0.153	
ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	0.62	0.47	0.59	0.50			

ตารางที่ 41 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบความแตกต่างทางด้านความรู้ ความเข้าใจของนักหนังสือพิมพ์ จำแนกตามรายได้

ความรู้ ความ เข้าใจ	รายได้								
	ต่ำกว่า 10000 (1)	10000- 20000 (2)	20001- 30000 (3)	30001- 40000 (4)	40001- 50000 (5)	50001 ขึ้นไป (6)	F	Sig.	คู่ที่ ต่าง
ค่าเฉลี่ย	2.77	2.85	2.69	2.57	2.12	2.33	3.477	0.005	(2)>(5)
ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐาน	0.70	0.54	0.46	0.65	0.86	0.52			

ตารางที่ 42 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบความแตกต่างทางด้านความรู้ ความเข้าใจของนักหนังสือพิมพ์ จำแนกตำแหน่งงาน

ความรู้ ความ เข้าใจ	ตำแหน่งงาน							F	Sig.	คู่ที่ ต่าง
	นัก ข่าว (1)	คอล ลัม นิสต์ (2)	รีไร เตอร์ (3)	บก. ภพ (4)	ช่าง ภาพ (5)	รอง/ ผช. บก. (6)	อื่นๆ (7)			
ค่าเฉลี่ย	2.71	2.69	2.77	3.10	2.71	2.45	2.62	1.730	0.105	
ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐาน	0.60	0.51	0.47	0.54	0.51	0.20	0.66			

3. ทักษะคน

- อายุการทำงานข่าว

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่าเป็นไปตามสมมติฐาน ทักษะคนเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล และอินเทอร์เน็ตของนิตยสารหนังสือพิมพ์ แตกต่างกันไปตามอายุการทำงานข่าว นิตยสารหนังสือพิมพ์ที่มีอายุการทำงานข่าวน้อยกว่า 1 ปี มีทักษะคนทางด้านเทคโนโลยีต่ำที่สุด แตกต่างกับนิตยสารหนังสือพิมพ์ที่มีอายุการทำงานข่าว 15-20 ปี ที่มีทักษะคนในทางบวกสูงสุด ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ดังรายละเอียดในตารางที่ 43

- ระดับการศึกษา

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่าไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ทักษะคนของนิตยสารหนังสือพิมพ์ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศจำแนกตามระดับการศึกษาไม่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังรายละเอียดในตารางที่ 44

- รายได้

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่าเป็นไปตามสมมติฐาน ทักษะคนของนิตยสารหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลและอินเทอร์เน็ต แตกต่างกันไปตามระดับรายได้ นิตยสารหนังสือพิมพ์ที่มีรายได้ 10,000 – 20,000 บาท มีทักษะคนทางด้านเทคโนโลยีต่ำที่สุด แตกต่างกับนิตยสารหนังสือพิมพ์ที่มีรายได้ 40,001 – 50,000 บาท ที่มีทักษะคนสูงสุด ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ดังรายละเอียดในตารางที่ 45

- ตำแหน่งงาน

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่าไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ทักษะคนของนิตยสารหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลและอินเทอร์เน็ตจำแนกตามตำแหน่งงาน ไม่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังรายละเอียดในตารางที่ 46

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 43 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบความแตกต่างทางด้านทัศนคติของนักหนังสือพิมพ์ จำแนกตามอายุการทำงานข่าว

ทัศนคติ	อายุการทำงานข่าว							F	Sig.	คูที่แตกต่าง
	น้อยกว่า 1 ปี (1)	1-3 ปี (2)	3-5 ปี (3)	5-10 ปี (4)	10-15 ปี (5)	15-20 ปี (6)	20 ปีขึ้นไป (7)			
ค่าเฉลี่ย	3.34	3.55	3.36	3.48	3.57	3.90	3.77	2.448	0.029	(1)<(6)
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	0.26	0.43	0.45	0.46	0.40	0.48	0.67			

ตารางที่ 44 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบความแตกต่างทางด้านทัศนคติของนักหนังสือพิมพ์ จำแนกตามระดับการศึกษา

ทัศนคติ	ระดับการศึกษา				F	Sig.	คูที่แตกต่าง
	ปวช.หรือเทียบเท่า (1)	อนุปริญญาตรี (2)	ปริญญาตรี (3)	ปริญญาโท (4)			
ค่าเฉลี่ย	3.99	3.55	3.54	3.64	1.052	0.373	
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	0.48	0.58	0.48	0.48			

ตารางที่ 45 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบความแตกต่างทางด้านทัศนคติของนักหนังสือพิมพ์ จำแนกตามรายได้

ทัศนคติ	รายได้								
	ต่ำกว่า 10000 (1)	10000- 20000 (2)	20001- 30000 (3)	30001- 40000 (5)	40001- 50000 (6)	50001 ขึ้นไป (6)	F	Sig.	คูที่ แตก ต่าง
ค่าเฉลี่ย	3.88	3.42	3.58	3.69	4.02	3.87	3.390	0.007	(2) < (5)
ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐาน	0.51	0.39	0.48	0.60	0.56	0.88			

ตารางที่ 46 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบความแตกต่างทางด้านทัศนคติของนักหนังสือพิมพ์ จำแนกตามตำแหน่งงาน

ทัศนคติ	ตำแหน่งงาน							F	Sig.	คูที่ แตก ต่าง
	นัก ข่าว (1)	คอล ัมน์ นิสต์ (2)	รีไร เตอร์ (3)	บก. (4)	ช่าง ภาพ (5)	รอง/ ผช. บก. (6)	อื่นๆ (7)			
ค่าเฉลี่ย	3.54	3.70	3.65	3.36	3.65	3.61	3.42	1.665	0.12 5	
ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	0.46	0.51	0.49	0.23	0.54	0.45	0.43			

4. พฤติกรรม

- อายุการทำงานข่าว

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่าเป็นไปตามสมมติฐาน พฤติกรรมทางเทคโนโลยีสารสนเทศของนักหนังสือพิมพ์ มีความแตกต่างกันไปตามอายุการทำงานข่าว นักหนังสือพิมพ์ที่มีอายุการทำงานข่าวตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป มีพฤติกรรมทางด้านเทคโนโลยีต่ำที่สุด แตกต่างกับนักหนังสือพิมพ์ที่มีอายุการทำงานข่าว 5 - 10 ปี ที่มีพฤติกรรมทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสูงสุด ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ดังรายละเอียดในตารางที่ 47

- ระดับการศึกษา

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่าเป็นไปตามสมมติฐาน พฤติกรรมทางเทคโนโลยีสารสนเทศของนักหนังสือพิมพ์ มีความแตกต่างกันไปตามระดับการศึกษา นักหนังสือพิมพ์ที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญาตรีมีพฤติกรรมทางด้านเทคโนโลยีต่ำที่สุด แตกต่างกับนักหนังสือพิมพ์ที่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี ที่มีพฤติกรรมทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสูงสุด ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ดังรายละเอียดในตารางที่ 48

- รายได้

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่าไม่เป็นไปตามสมมติฐาน พฤติกรรมทางเทคโนโลยีสารสนเทศของนักหนังสือพิมพ์ไม่มีความแตกต่างกันไปตามตามระดับรายได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ดังรายละเอียดในตารางที่ 49

- ตำแหน่งงาน

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่าไม่เป็นไปตามสมมติฐาน พฤติกรรมทางเทคโนโลยีสารสนเทศของนักหนังสือพิมพ์ไม่มีความแตกต่างกันไปตามตำแหน่งงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ดังรายละเอียดในตารางที่ 50

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 47 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบความแตกต่างทางด้านพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของนักหนังสือพิมพ์ จำแนกตามอายุการทำงานข่าว

พฤติกรรม การใช้ เทคโนโลยี ดิจิทัล	อายุการทำงานข่าว							F	Sig.	คูที่ แตก ต่าง
	น้อย กว่า 1 ปี (1)	1-3 ปี (2)	3-5 ปี (3)	5-10 ปี (4)	10-15 ปี (5)	15-20 ปี (6)	20 ปี ขึ้นไป (7)			
ค่าเฉลี่ย	3.35	3.34	3.35	3.36	3.05	2.95	2.75	2.241	0.044	(7) < (4)
ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐาน	0.29	0.47	0.52	0.58	0.67	0.56	0.92			

ตารางที่ 48 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบความแตกต่างทางด้านพฤติกรรมทางเทคโนโลยีสารสนเทศของนักหนังสือพิมพ์ จำแนกตามระดับการศึกษา

พฤติกรรม การใช้ เทคโนโลยี ดิจิทัล	ระดับการศึกษา				F	Sig.	คูที่ แตก ต่าง
	ปวช. หรือ เทียบ เท่า (1)	อนุปริญญา ตรี (2)	ปริญญาตรี (3)	ปริญญาโท (4)			
ค่าเฉลี่ย	2.60	2.53	3.22	3.10	2.693	0.049	(2) < (3)
ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	0.80	0.57	0.65	0.60			

ตารางที่ 49 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบความแตกต่างทางด้านพฤติกรรมทางเทคโนโลยีสารสนเทศของนักหนังสือพิมพ์ จำแนกตามระดับรายได้

พฤติกรรม การใช้ เทคโนโลยี ดิจิทัล	รายได้								
	ต่ำกว่า 10000 (1)	10000- 20000 (2)	20001- 30000 (3)	30001- 40000 (4)	40001- 50000 (5)	50001 ขึ้นไป (6)	F	Sig.	คู่ที่ ต่าง
ค่าเฉลี่ย	3.15	3.25	3.11	3.07	2.75	3.29	0.840	0.524	
ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	0.95	0.56	0.62	0.88	0.69	0.31			

ตารางที่ 50 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบความแตกต่างทางด้านพฤติกรรมทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของนักหนังสือพิมพ์ จำแนกตามตำแหน่งงาน

พฤติกรรม การใช้ เทคโนโลยี ดิจิทัล	ตำแหน่งงาน							F	Sig.	คู่ที่ ต่าง
	นัก ข่าว (1)	คอลัม นิสต์ (2)	รีโร เตอร์ (3)	บก. (4)	ช่าง ภาพ (5)	รอง/ ผช. บก. (6)	อื่นๆ (7)			
ค่าเฉลี่ย	3.20	3.18	3.02	3.46	3.07	3.20	2.94	0.478	0.849	
ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐาน	0.61	0.78	0.72	0.52	0.65	0.94	0.74			

สมมติฐานที่ 4 ทักษะทางดิจิทัล ความรู้ความเข้าใจทางดิจิทัล ทักษะคติทางดิจิทัล และพฤติกรรมการใช้ดิจิทัลมีความสัมพันธ์กัน

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 4

ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทักษะ ความรู้ความเข้าใจ ทักษะคติ และพฤติกรรมทางเทคโนโลยีสารสนเทศนั้น พิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's correlation) ซึ่งจะวิเคราะห์โดยใช้องค์ประกอบของตัวแปรทั้ง 4 ผลการศึกษาเป็นดังนี้

ทักษะทางด้านภาษาอังกฤษมีความสัมพันธ์กับสองตัวแปรเท่านั้น คือทักษะทางด้านภาษาอังกฤษ มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับทักษะด้านการใช้อินเทอร์เน็ต ที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.288 และทักษะทางด้านภาษาอังกฤษมีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญกับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.217 เป็นความสัมพันธ์ที่อยู่ในระดับต่ำ

ส่วนทักษะทางด้านคอมพิวเตอร์มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับ 3 ตัวแปร โดยมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับทักษะทางด้านอินเทอร์เน็ต ที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.490 นอกจากนี้ทักษะทางด้านคอมพิวเตอร์กับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.476 ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่อยู่ในระดับปานกลาง และมีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.626 อยู่ในระดับสูง ในขณะที่ทักษะด้านการใช้อินเทอร์เน็ต มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับ 4 ตัวแปร โดยทักษะด้านการใช้อินเทอร์เน็ตมีความสัมพันธ์กับทักษะทางด้านภาษาอังกฤษ ที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.288 ซึ่งค่อนข้างต่ำ มีความสัมพันธ์กับทักษะด้านการใช้คอมพิวเตอร์ ที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.490 มีความสัมพันธ์กับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.473 ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง และมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.736 อยู่ในระดับสูง

ส่วนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับ 3 ตัวแปร คือความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศมีความสัมพันธ์กับทักษะด้านการใช้คอมพิวเตอร์ ที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.490 มีความสัมพันธ์กับทักษะด้านการใช้อินเทอร์เน็ต ที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.402 และมีความสัมพันธ์กับ

พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.422 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

ทางด้านทัศนคติเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ อินเทอร์เน็ต ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับทักษะทางด้านภาษาอังกฤษ ทักษะทางด้านการใช้คอมพิวเตอร์ ทักษะทางด้านอินเทอร์เน็ต และพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ แต่มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.244 อยู่ในระดับต่ำ และพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับ 4 ตัวแปร คือ พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมีความสัมพันธ์กับทักษะทางด้านภาษาอังกฤษ ที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.214 อยู่ในระดับต่ำ มีความสัมพันธ์กับทักษะด้านการใช้คอมพิวเตอร์ ที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.467 มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.470 อยู่ในระดับปานกลาง และมีความสัมพันธ์กับทักษะด้านการใช้อินเทอร์เน็ต ที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.736 อยู่ในระดับสูง ดังรายละเอียดในตารางที่ 51

ตารางที่ 51 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

		ทักษะ ทางด้าน ภาษา อังกฤษ	ทักษะ ด้านการใช้ คอมพิวเตอร์	ทักษะ ด้านการใช้ อินเทอร์เน็ต	ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับ เทคโนโลยี สารสนเทศ	ทัศนคติ เกี่ยวกับ เทคโนโลยี สารสนเทศ อินเทอร์เน็ต	พฤติกรรมการใช้ เทคโนโลยี สารสนเทศ
ทักษะ ทางด้าน ภาษาอังกฤษ	ค่า สัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์	1	.161	.288(**)	.172	.117	.217(*)
ทักษะด้าน การใช้คอม พิวเตอร์	ค่า สัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์	.161	1	.490(**)	.625(**)	-.024	.467(**)
ทักษะด้าน การใช้อินเทอร์เน็ต	ค่า สัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์	.288(**)	.490(**)	1	.473(**)	.173	.736(**)
ความรู้ความ เข้าใจเกี่ยว กับเทคโนโลยี สารสนเทศ	ค่า สัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์	.163	.490(**)	.402(**)	-.216**	.111	.422(**)
ทัศนคติ เกี่ยวกับ เทคโนโลยี สารสนเทศ อินเทอร์เน็ต	ค่า สัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์	.117	-.024	.173	.244**	1	.105
พฤติกรรมการใช้ เทคโนโลยี สารสนเทศ	ค่า สัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์	.217(*)	.467(**)	.736(**)	.470	.105	1

** ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ที่ระดับ 0.01 (2-tailed).

* ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ที่ระดับ 0.05 (2-tailed).

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ช่องว่างทางดิจิทัลของนักหนังสือพิมพ์ไทย เปรียบเทียบระหว่างประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัดและสายงานที่รับผิดชอบ” สามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อจำกัด ตลอดจนข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต ได้ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ

1. เพื่อศึกษาช่องว่างทางดิจิทัลหรือความแตกต่างทางเทคโนโลยีดิจิทัล ในด้านทักษะความรู้ความเข้าใจ ทักษะคิด และพฤติกรรมของนักหนังสือพิมพ์ไทย จำแนกตามลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม ประเภทหนังสือพิมพ์ และสายงานข่าวที่รับผิดชอบ

2. เพื่อทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างทักษะ ความรู้ความเข้าใจ ทักษะคิด และพฤติกรรมทางเทคโนโลยีสารสนเทศยุคดิจิทัลของนักหนังสือพิมพ์ไทย

โดยมีสมมติฐานการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ทักษะ ความรู้ความเข้าใจ ทักษะคิด และพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักหนังสือพิมพ์ไทย มีความแตกต่างไปตามกลุ่มประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัด

2. ทักษะ ความรู้ความเข้าใจ ทักษะคิด และพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักหนังสือพิมพ์ไทยมีความแตกต่างไปตามประเภทสายงานข่าวที่รับผิดชอบ

3. ทักษะ ความรู้ความเข้าใจ ทักษะคิด และพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักหนังสือพิมพ์ไทย มีความแตกต่างกันไปตามลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม

4. ทักษะ ความรู้ความเข้าใจทางดิจิทัล ทักษะคิดทางดิจิทัล และพฤติกรรมการใช้ดิจิทัลมีความสัมพันธ์กัน

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณ คือการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview)

สรุป

ลักษณะเศรษฐกิจสังคมของกลุ่มตัวอย่าง

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ซึ่งเป็นนักข่าวหนังสือพิมพ์ในประเทศไทยที่ปฏิบัติงานอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จากหนังสือพิมพ์ 14 ฉบับ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 180 คน เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คือ เพศหญิงร้อยละ 50.6 และเพศชายร้อยละ 49.4 และมีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 31 – 40 ปี มากที่สุด

นักหนังสือพิมพ์กลุ่มตัวอย่างมีรายได้อยู่ในช่วง 10,000 – 20,000 บาท มากที่สุด ร้อยละ 48.3 และนักหนังสือพิมพ์กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้น้อยที่สุด คือ มีรายได้ตั้งแต่ 50,001 บาทขึ้นไป ร้อยละ 1.7 นักหนังสือพิมพ์กลุ่มตัวอย่างมีระดับการศึกษาปริญญาตรีมากที่สุด ร้อยละ 73.9 รองลงมาคือระดับปริญญาโท ร้อยละ 20.6 อนุปริญญาตรี ร้อยละ 3.9 และนักหนังสือพิมพ์มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาหรือเทียบเท่าน้อยที่สุด ร้อยละ 1.7

อายุการทำงานข่าวนักหนังสือพิมพ์กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีอายุการทำงานข่าวในช่วงระหว่าง 10-15 ปี มากที่สุด ร้อยละ 23.3 รองลงมาคืออายุการทำงานข่าว 5 -10 ปี ร้อยละ 21.1 และอายุการทำงานข่าวน้อยกว่า 1 ปี น้อยที่สุด ร้อยละ 3.9 โดยนักหนังสือพิมพ์กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในตำแหน่งนักข่าวมากที่สุด ร้อยละ 55.0

นักหนังสือพิมพ์กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สังกัดหนังสือพิมพ์เดลินิวส์มากที่สุด ร้อยละ 11.1 รองลงมาคือหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ ร้อยละ 10.6 หนังสือพิมพ์เดอะเนชั่น ร้อยละ 10.0 หนังสือพิมพ์คมชัดลึก ร้อยละ 9.4 หนังสือพิมพ์มติชน ร้อยละ 8.3 หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ร้อยละ 7.8 หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ และหนังสือพิมพ์ข่าวสด ร้อยละ 6.7 หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ ร้อยละ 6.1 หนังสือพิมพ์ผู้จัดการ ร้อยละ 5.6 หนังสือพิมพ์บ้านเมือง และหนังสือพิมพ์โพสต์ทูเดย์ ร้อยละ 5.0 และหนังสือพิมพ์แนวหน้า และหนังสือพิมพ์สยามรัฐมีนักหนังสือพิมพ์กลุ่มตัวอย่างสังกัดอยู่น้อยที่สุด ร้อยละ 3.9 ในขณะที่เมื่อจำแนกตามประเภทหนังสือพิมพ์ (คุณลักษณะ) พบว่านักหนังสือพิมพ์กลุ่มตัวอย่างสังกัดหนังสือพิมพ์แนวคุณภาพและหนังสือพิมพ์แนวประชานิยม มากที่สุด ร้อยละ 35.0 รองลงมาคือหนังสือพิมพ์แนวเศรษฐกิจ ร้อยละ 17.2 และหนังสือพิมพ์แนวกึ่งคุณภาพกึ่งประชานิยม น้อยที่สุด ร้อยละ 12.8 โดยเมื่อจำแนกตามสายงานหลักพบว่านักหนังสือพิมพ์กลุ่มตัวอย่างสังกัดสายงานการเมืองมากที่สุด ร้อยละ 21.1

ในส่วนของคุณลักษณะการใช้และการเป็นเจ้าของเทคโนโลยีสารสนเทศพบว่านักหนังสือพิมพ์กลุ่มตัวอย่าง มีลักษณะการเป็นเจ้าของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตของตนเองในบ้านมากที่สุด ร้อยละ 81.7 รองลงมาคือการใช้โทรศัพท์มือถือที่สามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตหรือ GRPS ได้ ร้อยละ 66.1 เป็นเจ้าของเครื่องคอมพิวเตอร์พกพา (Notebook) ร้อยละ 56.7 มี Website หรือ my space หรือ Weblog ของตัวเอง ร้อยละ 55.6 และนักหนังสือพิมพ์กลุ่มตัวอย่างเป็นเจ้าของน้อยที่สุด คือเครื่อง Palm หรือ PDA ร้อยละ 10.6

ทางด้านลักษณะการใช้งานอินเทอร์เน็ต พบว่านักหนังสือพิมพ์กลุ่มตัวอย่างใช้อินเทอร์เน็ตของที่บ้านมากที่สุด ร้อยละ 78.9 ส่วนลักษณะการใช้ชั่วโมงอินเทอร์เน็ตโดยเฉลี่ยต่อวันพบว่า นักหนังสือพิมพ์กลุ่มตัวอย่างใช้อินเทอร์เน็ตโดยเฉลี่ย 5 ชั่วโมง มากที่สุด ร้อยละ 29.4 รองลงมา ใช้อินเทอร์เน็ต 8 ชั่วโมง ร้อยละ 23.3 แสดงให้เห็นว่าการใช้งานอินเทอร์เน็ตยังคงกระจุกตัวอยู่ที่ทำงานเท่านั้น ยังไม่สามารถกระจายไปถึงในแต่ละครัวเรือนได้

จากการสำรวจพบว่า ลักษณะการใช้งานคอมพิวเตอร์ของนักหนังสือพิมพ์กลุ่มตัวอย่างมีลักษณะการใช้คอมพิวเตอร์เพื่องานในด้านงานข่าว บทความ และหนังสือพิมพ์ มากที่สุด ร้อยละ 64.4 ใช้งานคอมพิวเตอร์เพื่อกิจกรรมส่วนตัว ในระดับปานกลาง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 43.3 ใช้คอมพิวเตอร์เพื่อความบันเทิงฆ่าเวลา ในระดับปานกลาง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 41.1

ทักษะเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

จากการศึกษาพบว่า ทักษะทางด้านภาษาอังกฤษของนักหนังสือพิมพ์ไทยโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง สามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการทำงานได้ แต่ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ทักษะทางด้านการใช้คอมพิวเตอร์ของนักหนังสือพิมพ์กลุ่มตัวอย่าง พบว่านักหนังสือพิมพ์มีทักษะทางคอมพิวเตอร์ในระดับต่ำ มีความสามารถจำกัด สามารถใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมเบื้องต้นได้เท่านั้น ยังไม่สามารถพัฒนาศักยภาพทางคอมพิวเตอร์หรือเรียนรู้โปรแกรมใหม่ๆ ทักษะทางด้านการใช้งานอินเทอร์เน็ตของนักหนังสือพิมพ์กลุ่มตัวอย่างพบว่านักหนังสือพิมพ์มีทักษะการใช้งานอินเทอร์เน็ตอยู่ระดับปานกลาง ใช้อินเทอร์เน็ตในทางที่เป็นประโยชน์และสนับสนุนในการทำงานมากกว่าที่จะใช้เพื่อความบันเทิง

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ

จากการศึกษาพบว่าความรู้ความเข้าใจของนักหนังสือพิมพ์กลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับเรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศ นักหนังสือพิมพ์มีความรู้ความเข้าใจดีในเรื่องความเหลื่อมล้ำทางเทคโนโลยีของประเทศไทย อยู่ในระดับสูง แต่ถ้าเป็นความรู้ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับใช้งานเทคโนโลยีพบว่านักหนังสือพิมพ์ยังมีความรู้ความเข้าใจอย่างจำกัดในเรื่องเกี่ยวกับสารสนเทศ และการใช้งานคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต อยู่ในระดับปานกลาง ฉะนั้นองค์กรหนังสือพิมพ์ ผู้บริหาร ตลอดจนนักข่าวหนังสือพิมพ์เองควรสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องช่องว่างทางด้านความรู้ความเข้าใจทางด้านไอที และดิจิทัล ขณะเดียวกันนักหนังสือพิมพ์ควรมีการเรียนรู้และฝึกฝนทักษะทางด้านไอที

เพราะเทคโนโลยีในองค์กรนั้นมีให้พร้อมแล้ว ขึ้นอยู่กับการนำมาประยุกต์ใช้กับตัวเอง กับประเภทสายงานที่รับผิดชอบและกับองค์กร

ทัศนคติของนักหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลและอินเทอร์เน็ตและความคิดเห็น

จากการศึกษาพบว่า นักหนังสือพิมพ์กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติในเชิงบวกเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในระดับสูง คือมองว่าเทคโนโลยีมีประโยชน์มากกว่ามีโทษ ในขณะที่ ทัศนคติในเชิงลบพบว่านักหนังสือพิมพ์มีทัศนคติเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลและอินเทอร์เน็ต อยู่ในระดับปานกลาง คือเมื่อเปรียบเทียบแล้วนักหนังสือพิมพ์มีทัศนคติต่อเทคโนโลยีสารสนเทศในแง่ดีมากกว่าแง่ลบ

ทางด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศในองค์กร อยู่ในระดับปานกลาง สามารถวิเคราะห์ได้ว่านักหนังสือพิมพ์ยังไม่เห็นว่าเทคโนโลยีที่มีอยู่ในองค์กร มีประสิทธิภาพเพียงพอ ขณะเดียวกันเมื่อเปรียบเทียบกับองค์กรหนังสือพิมพ์ด้วยกันแล้วกลุ่มตัวอย่างมองว่า องค์กรของตนยังคงด้อยกว่า

ฉะนั้นองค์กรหนังสือพิมพ์เองตลอดจนนักหนังสือพิมพ์ต้องสร้างทัศนคติที่ว่าตัวเอง คือผู้ผลิตเนื้อหา (content) เพื่อให้ผู้รับสารนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป มิใช่เพียงแค่ผู้รายงานข่าวหรือผู้เป็นเพียงผู้ใช้เทคโนโลยี หรือถูกเทคโนโลยีครอบงำ ต้องสร้าง Knowledge ขณะเดียวกันก็ต้องยกระดับสถานภาพทางสังคมและการศึกษาของนักหนังสือพิมพ์ขึ้น เพื่อเปิดช่องว่างทางความรู้ลงด้วย สื่อสารมวลชนต้องสร้างตัวเองให้เป็นพื้นที่สำหรับบุคคลในทุกสถานภาพในสังคม มิใช่เพียงเพื่อสำหรับบุคคลที่มีสถานภาพทางสังคมสูงเท่านั้น

พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักหนังสือพิมพ์

จากการศึกษา พบว่านักหนังสือพิมพ์กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อประโยชน์ในการทำงานในระดับสูง ในขณะที่พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีเพื่อความบันเทิงอยู่ในระดับต่ำ แสดงให้เห็นว่านักหนังสือพิมพ์มีพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการทำงาน

ผลการวิจัยเกี่ยวกับการทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิจัยเกี่ยวกับการทดสอบสมมติฐาน ปรากฏผลดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ทักษะ ความรู้ความเข้าใจ ทักษะคิดและพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักหนังสือพิมพ์ มีความแตกต่างกันไปตามกลุ่มประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัด

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1

จากการทดสอบสมมติฐาน ทักษะของนักหนังสือพิมพ์ โดยแบ่งออกเป็น ทักษะทางด้านภาษาอังกฤษ ทักษะทางด้านคอมพิวเตอร์ และทักษะทางด้านอินเทอร์เน็ต พบว่าทักษะทางด้านภาษาอังกฤษของนักหนังสือพิมพ์ มีความแตกต่างกันตามประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่าประเภทหนังสือพิมพ์แนวคุณภาพ ได้แก่ มติชน บางกอกโพสต์ เดอะเนชั่น ไทยโพสต์ นักหนังสือพิมพ์มีทักษะทางภาษาอังกฤษมากที่สุด ในขณะที่ประเภทหนังสือพิมพ์แนวกึ่งคุณภาพกึ่งปริมาณ ได้แก่ แนวหน้า บ้านเมือง สยามรัฐ นักหนังสือพิมพ์มีทักษะทางภาษาอังกฤษน้อยที่สุด

ส่วนผลการทดสอบสมมติฐาน ทักษะทางด้านคอมพิวเตอร์ของนักหนังสือพิมพ์ พบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เช่นเดียวกับทักษะทางด้านอินเทอร์เน็ตของนักหนังสือพิมพ์พบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เช่นกันแสดงให้เห็นว่าหนังสือพิมพ์แนวเศรษฐกิจ หนังสือพิมพ์แนวคุณภาพ หนังสือพิมพ์แนวกึ่งคุณภาพกึ่งปริมาณ และหนังสือพิมพ์แนวประชานิยม นักหนังสือพิมพ์มีทักษะทางด้านคอมพิวเตอร์ และทักษะทางด้านอินเทอร์เน็ตไม่แตกต่างกัน โดยนักหนังสือพิมพ์มีทักษะทางคอมพิวเตอร์ในระดับต่ำ และทักษะทางด้านอินเทอร์เน็ตอยู่ในระดับปานกลาง

จึงสามารถสรุปได้ว่า ทักษะทางด้านภาษาอังกฤษของนักหนังสือพิมพ์มีความแตกต่างกันไปตามกลุ่มประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัด ในขณะที่ทักษะทางด้านคอมพิวเตอร์และทักษะทางด้านอินเทอร์เน็ตของนักหนังสือพิมพ์ไม่มีความแตกต่างกันตามกลุ่มประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัด

จากการทดสอบสมมติฐาน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศของนักหนังสือพิมพ์ตามประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัด พบว่าความรู้ความเข้าใจของนักหนังสือพิมพ์ไม่มีความแตกต่างกันตามประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เช่นเดียวกับ

สมมติฐานทัศนคติเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลและอินเทอร์เน็ตของนักหนังสือพิมพ์ จากการทดสอบสมมติฐานพบว่าทัศนคติของนักหนังสือพิมพ์ ไม่มีความแตกต่างกันตามประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากการทดสอบสมมติฐาน พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักหนังสือพิมพ์ตามประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัด พบว่าพฤติกรรมของนักหนังสือพิมพ์ ไม่มีความแตกต่างกันตามประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จะเห็นได้ว่าสื่อหนังสือพิมพ์ มีการปรับตัวเข้ากับแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการผลิตและสร้างความคิด ความรู้ในยุคดิจิทัลเทคโนโลยี อันเนื่องมาจากกระแสการเติบโตของสื่ออินเทอร์เน็ต จนทำให้สื่อหนังสือพิมพ์ต้องมีการปรับตัวตามไปด้วย จนเป็นสาเหตุให้กลุ่มประเภทหนังสือพิมพ์ต่างๆ ต้องมีการปรับตัวให้นักหนังสือพิมพ์มีทักษะทางด้านคอมพิวเตอร์ ทักษะทางด้านอินเทอร์เน็ต ความรู้ความเข้าใจ ทัศนคติ ตลอดจนพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีให้ทันกัน จนไม่มีความแตกต่างกันระหว่างองค์กร อย่างไรก็ตาม ทักษะทางด้านภาษายังคงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดช่องว่างหรือความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มประเภทหนังสือพิมพ์ อันเนื่องมาจากนักข่าวยังคงพึ่งพาโต๊ะข่าวต่างประเทศในการทำงานเป็นหลัก เพื่อแปลภาษา

สมมติฐานที่ 2 ทักษะ ความรู้ความเข้าใจ ทัศนคติ และพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักหนังสือพิมพ์ไทยมีความแตกต่างไปตามประเภทสายงานข่าวที่รับผิดชอบ

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2

จากการทดสอบสมมติฐาน ทักษะเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศของนักหนังสือพิมพ์ไทยมีความแตกต่างไปตามประเภทสายงานข่าวที่รับผิดชอบ โดยทักษะแบ่งออกเป็น ทักษะทางภาษาอังกฤษ ทักษะทางคอมพิวเตอร์ และทักษะทางอินเทอร์เน็ต พบว่า ทักษะทางภาษาอังกฤษของนักหนังสือพิมพ์ไม่มีความแตกต่างกัน ตามประเภทสายงานข่าวที่รับผิดชอบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ในขณะที่ทักษะทางคอมพิวเตอร์ของนักหนังสือพิมพ์ มีความแตกต่างกันไปตามประเภทสายงานข่าวที่รับผิดชอบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยผู้สื่อข่าวประเภทข่าวหนักได้แก่ข่าวการเมือง ข่าวเศรษฐกิจ มีทักษะทางคอมพิวเตอร์ในระดับต่ำที่สุด แตกต่างจากผู้สื่อข่าว

ประเภทข่าวไอที ได้แก่ ข่าววิทยุการและเทคโนโลยี ข่าวสิ่งแวดล้อม และต่ำกว่าผู้สื่อข่าวประเภทข่าวทั่วไป ได้แก่ ข่าวท่องเที่ยว ข่าววาไรตี้

เช่นเดียวกับทักษะทางอินเทอร์เน็ตของนักหนังสือพิมพ์ มีความแตกต่างกันไปตามประเภทสายงานข่าวที่รับผิดชอบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยผู้สื่อข่าวประเภทข่าวหน้าได้แก่ ข่าวการเมือง ข่าวเศรษฐกิจ มีทักษะทางอินเทอร์เน็ตในระดับต่ำที่สุด แตกต่างจากผู้สื่อข่าวประเภทข่าวไอที ได้แก่ ข่าววิทยุการและเทคโนโลยี ข่าวสิ่งแวดล้อม ที่มีทักษะทางอินเทอร์เน็ตในระดับสูงที่สุด

สามารถสรุปได้ว่า ประเภทสายงานข่าวที่รับผิดชอบ ได้แก่ ผู้สื่อข่าวประเภทข่าวหน้า ผู้สื่อข่าวประเภทข่าวเบา ผู้สื่อข่าวประเภทข่าวไอที และผู้สื่อข่าวประเภทข่าวทั่วไป มีทักษะทางด้านคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตแตกต่างกัน

จากการทดสอบสมมติฐาน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศของนักหนังสือพิมพ์ไทยไม่มีความแตกต่างตามประเภทสายงานข่าวที่รับผิดชอบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เช่นเดียวกับทัศนคติเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลและอินเทอร์เน็ตของนักหนังสือพิมพ์ พบว่าทัศนคติของนักหนังสือพิมพ์ ไม่มีความแตกต่างกันไปตามประเภทสายงานข่าวที่รับผิดชอบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ในขณะที่จากการทดสอบสมมติฐานพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักหนังสือพิมพ์ตามประเภทสายงานข่าวที่รับผิดชอบ พบว่าเป็นไปตามสมมติฐาน ผู้สื่อข่าวประเภทข่าวหน้าได้แก่ ข่าวการเมือง ข่าวเศรษฐกิจ มีพฤติกรรมเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศในระดับต่ำสุด แตกต่างกับผู้สื่อข่าวประเภทข่าวไอที ได้แก่ ข่าววิทยุการและเทคโนโลยี ข่าวสิ่งแวดล้อม และแตกต่างกับผู้สื่อข่าวประเภทข่าวทั่วไป ได้แก่ ข่าวท่องเที่ยว ข่าววาไรตี้ ที่มีพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

สมมติฐานที่ 3 ทักษะ ความรู้ความเข้าใจ ทัศนคติ และพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักหนังสือพิมพ์ไทย มีความแตกต่างกันไปตามลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม ได้แก่ อายุ การทำงานข่าว ระดับการศึกษา รายได้ และตำแหน่งงาน

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 3

จากการทดสอบสมมติฐานทักษะ โดยแบ่งออกเป็น ทักษะทางภาษาอังกฤษ ทักษะทางคอมพิวเตอร์ และทักษะทางอินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศของนักหนังสือพิมพ์ไทย ตามลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม ได้แก่ อายุการทำงานช่วง ระดับการศึกษา รายได้ และตำแหน่งงาน พบว่าทักษะทางภาษาอังกฤษของนักหนังสือพิมพ์ ไม่มีความแตกต่างกันตามอายุการทำงาน ช่วง อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 ในขณะที่ทักษะทางคอมพิวเตอร์ของนักหนังสือพิมพ์มีความแตกต่างกันไปตามอายุการทำงาน ช่วง โดยนักหนังสือพิมพ์ที่มีอายุการทำงานช่วง 20 ปีขึ้นไป มีทักษะทางคอมพิวเตอร์ต่ำที่สุด แตกต่างกับนักหนังสือพิมพ์ที่มีอายุการทำงานช่วง 5-10 ปี ที่มีทักษะทางคอมพิวเตอร์สูงที่สุด ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เช่นเดียวกับทักษะทางอินเทอร์เน็ตพบว่ามี ความแตกต่างกันไปตามอายุการทำงาน ช่วง นักหนังสือพิมพ์ที่มีอายุการทำงานช่วง 20 ปีขึ้นไป มี ทักษะทางอินเทอร์เน็ตต่ำที่สุด แตกต่างกับนักหนังสือพิมพ์ที่มีอายุการทำงานช่วง 1-3 ปี ที่มีทักษะ ทางอินเทอร์เน็ตสูงที่สุด ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

จากการทดสอบสมมติฐานทักษะ โดยแบ่งออกเป็น ทักษะทางภาษาอังกฤษ ทักษะทางคอมพิวเตอร์และทักษะทางอินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศของนักหนังสือพิมพ์จำแนก ตามระดับการศึกษา พบว่าทักษะทางภาษาอังกฤษของนักหนังสือพิมพ์มีความแตกต่างกันไปตาม ระดับการศึกษา โดยนักหนังสือพิมพ์ที่มีการศึกษาระดับปริญญาโท มีทักษะทางภาษาอังกฤษสูง ที่สุด แตกต่างจากนักหนังสือพิมพ์ที่มีระดับการศึกษาปวช. หรือเทียบเท่า ที่มีทักษะทาง ภาษาอังกฤษต่ำที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ในขณะที่ทักษะทางคอมพิวเตอร์จากการ ทดสอบสมมติฐาน พบว่าทักษะทางคอมพิวเตอร์ไม่มีความแตกต่างกันไปตามระดับการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เช่นเดียวกับทักษะทางอินเทอร์เน็ต พบว่าทักษะทางอินเทอร์เน็ต ของนักหนังสือพิมพ์ ไม่มีความแตกต่างกันไปตามระดับการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากสมมติฐานพบว่า ทักษะทางภาษาอังกฤษของนักหนังสือพิมพ์มีความแตกต่างกันไป ตามระดับรายได้ นักหนังสือพิมพ์ที่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท มีทักษะทางภาษาอังกฤษต่ำที่สุด แตกต่างกับนักหนังสือพิมพ์ที่มีรายได้ตั้งแต่ 50,001 บาทขึ้นไป ที่มีทักษะทางภาษาอังกฤษสูงที่สุด ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ในขณะที่ทักษะทางคอมพิวเตอร์ของนักหนังสือพิมพ์ ไม่มีความ แตกต่างกันไปตามระดับรายได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เช่นเดียวกับทักษะทาง อินเทอร์เน็ตของนักหนังสือพิมพ์ ไม่มีความแตกต่างกันไปตามระดับรายได้ อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ 0.05

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ทักษะทางภาษาอังกฤษของนักหนังสือพิมพ์มีความแตกต่างกันไปตามตำแหน่งงาน โดยพบว่านักหนังสือพิมพ์ที่อยู่ในตำแหน่งช่างภาพมีทักษะทางภาษาอังกฤษต่ำที่สุด แตกต่างกับตำแหน่งคอลัมนิสต์ที่มีทักษะทางภาษาอังกฤษสูงที่สุด ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ในขณะที่จากการทดสอบสมมติฐาน ทักษะทางคอมพิวเตอร์ไม่มีความแตกต่างกันไปตามตำแหน่งงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เช่นเดียวกับทักษะทางอินเทอร์เน็ตพบว่าทักษะทางอินเทอร์เน็ตไม่มีความแตกต่างกันไปตามตำแหน่งงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากการทดสอบสมมติฐาน ความรู้ความเข้าใจของนักหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศพบว่า ความรู้ความเข้าใจของนักหนังสือพิมพ์มีความแตกต่างกันไปตามอายุการทำงาน ชาว นักหนังสือพิมพ์ที่มีอายุการทำงานชาว 20 ปีขึ้นไป แตกต่างกับนักหนังสือพิมพ์ที่มีอายุการทำงานชาว 1-3 ปี มีอายุการทำงานชาว 3-5 ปี และมีอายุการทำงานชาว 5-10 ปี ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ในขณะที่ความรู้ความเข้าใจของนักหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศไม่มีความแตกต่างกันไปตามระดับการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ในขณะที่ความรู้ความเข้าใจของนักหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ มีความแตกต่างกันไปตามระดับรายได้ โดยนักหนังสือพิมพ์ที่มีระดับรายได้ 10,000 – 20,000 บาท มีความรู้ความเข้าใจต่างกับกลุ่มรายได้ 40,001 – 50,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ส่วนความรู้ความเข้าใจของนักหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศจำแนกตามตำแหน่งงาน พบว่าไม่มีความแตกต่างกันไปตามตำแหน่งงานที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากการทดสอบสมมติฐาน ทักษะคติเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลและอินเทอร์เน็ตของนักหนังสือพิมพ์ไทย มีจำแนกตามอายุการทำงาน พบว่า ทักษะคติทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของนักหนังสือพิมพ์ แตกต่างกันไปตามอายุการทำงาน โดยนักหนังสือพิมพ์ที่มีอายุการทำงานน้อยกว่า 1 ปี มีทักษะคติทางด้านเทคโนโลยีต่ำที่สุด แตกต่างกับนักหนังสือพิมพ์ที่มีอายุการทำงานชาว 15-20 ปี ที่มีทักษะคติสูงสุด ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ในขณะที่ทักษะคติเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลและอินเทอร์เน็ตของนักหนังสือพิมพ์จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ทักษะคติของนักหนังสือพิมพ์ไม่มีความแตกต่างกันไปตามระดับการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนทักษะคติ จำแนกตามรายได้ พบว่า ทักษะคติของนักหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลและอินเทอร์เน็ต มีความแตกต่างกันไปตามระดับรายได้ โดยนักหนังสือพิมพ์ที่มีรายได้ 10,000 – 20,000 บาท มีทักษะคติทางด้านเทคโนโลยีต่ำที่สุด แตกต่างกับนักหนังสือพิมพ์ที่

มีรายได้ 40,001 – 50,000 บาท ที่มีทัศนคติสูงสุด ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ในขณะที่ทัศนคติ จำแนกตามตำแหน่งงาน พบว่า ทัศนคติของนักหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลและอินเทอร์เน็ต ไม่มีความแตกต่างกันตามตำแหน่งงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากการทดสอบสมมติฐาน พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักหนังสือพิมพ์ไทย จำแนกตามอายุการทำงานพบว่าพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยี มีความแตกต่างกันไปตามอายุการทำงาน ชาว โดยนักหนังสือพิมพ์ที่มีอายุการทำงานชาวตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป มีพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีต่ำที่สุด แตกต่างกับนักหนังสือพิมพ์ที่มีอายุการทำงานชาว 5 - 10 ปี ที่มีพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสูงสุด ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เช่นเดียวกับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักหนังสือพิมพ์ จำแนกตามระดับการศึกษาพบว่า มีความแตกต่างกันไปตามระดับการศึกษา โดยนักหนังสือพิมพ์ที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญาตรีมีพฤติกรรมทางด้านเทคโนโลยีต่ำที่สุด แตกต่างกับนักหนังสือพิมพ์ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีพฤติกรรมทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสูงสุด ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ในขณะที่พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักหนังสือพิมพ์ไม่มีความแตกต่างกันไปตามตามระดับรายได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เช่นเดียวกับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักหนังสือพิมพ์ จำแนกตามตำแหน่งงาน ไม่มีความแตกต่างกันไปตามตำแหน่งงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จะเห็นได้ว่าอายุเป็นปัจจัยหนึ่งของการเกิดช่องว่างทางดิจิทัลของนักหนังสือพิมพ์ เพราะแม้แต่องค์กรหนังสือพิมพ์ขนาดใหญ่อย่าง ไทยรัฐ ยังยอมรับว่าบุคลากรส่วนใหญ่ของที่นี่จะมีอายุค่อนข้างมาก บุคลากรอยู่นาน ฉะนั้นการจะนำเครื่องคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาปรับใช้ในไทยรัฐเป็นเรื่องค่อนข้างลำบาก เช่นเดียวกับหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ/เดอะเนชั่น/คมชัดลึก ที่กล่าวว่า อายุเป็นอุปสรรคสำคัญสำหรับการพัฒนาเทคโนโลยีในองค์กร

สมมติฐานที่ 4 ทักษะ ความรู้ความเข้าใจทางดิจิทัล ทัศนคติทางดิจิทัล และพฤติกรรมการใช้ดิจิทัลมีความสัมพันธ์กัน

ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทักษะ ความรู้ความเข้าใจ ทัศนคติ และพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศนั้นพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's correlation) ซึ่งจะวิเคราะห์โดยใช้องค์ประกอบของตัวแปรทั้ง 4 ผลการศึกษาเป็นดังนี้

ทักษะทางด้านภาษาอังกฤษมีความสัมพันธ์กับ 2 ตัวแปรเท่านั้น คือทักษะทางด้านภาษาอังกฤษ มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับทักษะด้านการใช้อินเทอร์เน็ต ที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.288 และทักษะทางด้านภาษาอังกฤษมีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญกับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.217 เป็นความสัมพันธ์ที่อยู่ในระดับต่ำ

ส่วนทักษะทางด้านคอมพิวเตอร์มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับ 3 ตัวแปร โดยมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับทักษะทางด้านอินเทอร์เน็ต ที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.490 นอกจากนี้ทักษะทางด้านคอมพิวเตอร์ยังมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.476 ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่อยู่ในระดับปานกลาง และมีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.626 อยู่ในระดับสูง

ในขณะที่ทักษะทางการใช้อินเทอร์เน็ต มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับ 4 ตัวแปร โดยทักษะทางการใช้อินเทอร์เน็ตมีความสัมพันธ์กับทักษะทางด้านภาษาอังกฤษ ที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.288 ซึ่งค่อนข้างต่ำ ทักษะทางการใช้อินเทอร์เน็ตมีความสัมพันธ์กับทักษะด้านการใช้คอมพิวเตอร์ ที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.490 ทักษะทางการใช้อินเทอร์เน็ตมีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.473 ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง และทักษะทางการใช้อินเทอร์เน็ตมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.736 อยู่ในระดับสูง

ส่วนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับ 3 ตัวแปร คือความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศมีความสัมพันธ์กับทักษะด้านการใช้คอมพิวเตอร์ ที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.490 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศมีความสัมพันธ์กับทักษะด้านการใช้อินเทอร์เน็ต ที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.402 และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.422 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

ทางด้านทัศนคติเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและอินเทอร์เน็ต ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับทักษะทางด้านภาษาอังกฤษ ทักษะทางการใช้คอมพิวเตอร์ ทักษะทางด้านอินเทอร์เน็ต และพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ แต่มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.244 อยู่ในระดับต่ำ

และพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับ 4 ตัวแปร คือ พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมีความสัมพันธ์กับทักษะทางด้านภาษาอังกฤษ ที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.214 อยู่ในระดับต่ำ พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมีความสัมพันธ์กับทักษะด้านการใช้คอมพิวเตอร์ ที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.467 พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.470 อยู่ในระดับปานกลาง และพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมีความสัมพันธ์กับทักษะด้านการใช้อินเทอร์เน็ต ที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.736 อยู่ในระดับสูง

อภิปรายการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “ช่องว่างทางดิจิทัลของนักหนังสือพิมพ์ไทย เปรียบเทียบระหว่างประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัดและสายงานที่รับผิดชอบ” สามารถอภิปรายผลได้ในประเด็นต่อไปนี้

ช่องว่างทางดิจิทัลของนักหนังสือพิมพ์ไทย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษา ช่องว่างทางดิจิทัลหรือความแตกต่างทางเทคโนโลยีดิจิทัล ในด้านทักษะ ความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และพฤติกรรมของนักหนังสือพิมพ์ไทย จำแนกตามลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม ประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัด และสายงานข่าวที่รับผิดชอบ

1. ช่องว่างทางดิจิทัลจำแนกตามลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม

จากการวิจัย ช่องว่างทางดิจิทัลของนักหนังสือพิมพ์ไทย จากปัจจัยลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม กับตัวแปรในด้านทักษะทางคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต และตัวแปรพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ กับลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม คือ อายุการทำงานข่าว พบว่ามีช่องว่างทางดิจิทัล (ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ) นักหนังสือพิมพ์ที่มีอายุการทำงานข่าวนาน มีทักษะทางคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตระดับต่ำ อาจเนื่องมาจากความสามารถในการเรียนรู้จะช้ากว่านักข่าวรุ่นใหม่ ด้วยอายุที่มากทำให้การรับรู้ช้ากว่า กอปรกับความสนใจในเรื่องเทคโนโลยีที่มีน้อย OECD ได้กล่าวไว้ อายุการทำงานข่าวของนักหนังสือพิมพ์ที่แตกต่างกันเป็นตัวแปรให้ทักษะทางคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตของนักหนังสือพิมพ์แตกต่างกันไปด้วย นั่นก็คืออายุเป็น

ปัจจัยหนึ่งที่เป็นอุปสรรคนำไปสู่การเกิดช่องว่างทางดิจิทัลได้ ยิ่งอายุการทำงานมากขึ้นทักษะทางคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตจะน้อยลงไป สอดคล้องกับกับงานวิจัยของ Mark Glaser (2007) ที่ได้กล่าวถึงผลการวิจัยเรื่องช่องว่างทางดิจิทัลในสหรัฐอเมริกาว่า ช่องว่างที่ขยายขึ้นก็คือช่องว่างระหว่างวัยรุ่นและคนสูงอายุ โดยพบว่า 80% ของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตอายุระหว่าง 18-49 ปี ในขณะที่ 33% อายุมากกว่า 65 ปี

อาจกล่าวได้ว่านักข่าวหนังสือพิมพ์เป็นกลุ่มที่เรียกว่า **Late Majority** หรือ กลุ่มใหญ่ที่รับช้า ตามทฤษฎีการแพร่กระจายนวัตกรรม (The Diffusion of Innovation) คือจะเป็นกลุ่มผู้ใหญ่ในวัยทำงาน ที่ต้องปรับตัวให้ยอมรับอินเทอร์เน็ต เนื่องจากในองค์กร ในสำนักงานมีการนำเทคโนโลยีชนิดนี้เข้ามาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของงาน คนในกลุ่มนี้จึงต้องปรับตัวตาม ขณะเดียวกันในองค์กรก็จะมีกลุ่มที่เรียกว่า **Laggards** หรือกลุ่มล่าหลัง จะเป็นกลุ่มผู้สูงอายุ (อายุมากกว่า 60 ปี) คนในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะขาดทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์ และทักษะทางอินเทอร์เน็ต สุขภาพสลายตาไม่เอื้ออำนวย อีกทั้งไม่มีความจำเป็นที่จะต้องใช้ในหน้าที่การงานแล้ว จึงปฏิเสธการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต

นอกจากนี้ ผลการวิจัย ช่องว่างทางดิจิทัลของนักหนังสือพิมพ์ไทย จากปัจจัยลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม กับตัวแปรทักษะทางภาษาอังกฤษ พบว่ามีช่องว่างทางดิจิทัล (ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ) ในระดับการศึกษา ระดับรายได้ และตำแหน่งงาน โดยระดับการศึกษาสูงจะมีทักษะทางภาษาอังกฤษที่ดีกว่านักหนังสือพิมพ์ที่มีระดับการศึกษาต่ำ เช่นเดียวกับระดับรายได้ ถ้ามีระดับรายได้สูงทักษะทางภาษาอังกฤษจะดีกว่า ในขณะที่ตำแหน่งงาน เมื่อเป็นตำแหน่งงานที่ไม่มีความจำเป็นต้องใช้ทักษะทางภาษาอังกฤษทำให้ทักษะทางภาษาอังกฤษของตำแหน่งช่างภาพอยู่ในระดับต่ำสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของดักลาส แบนด์ ฮินด์แมน (อ่างใน จันทิมา อัมพรพัฒน์, 2549) ที่ผลการศึกษาระดับรายได้ และระดับการศึกษาของบุคคลส่งผลให้เกิดช่องว่างทางดิจิทัล เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Clifford Scherer (อ่างใน กฤติกาพร มลาสาณต์, 2548) คือระดับการศึกษา และระดับรายได้เป็นเครื่องชี้วัดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงเทคโนโลยี สอดคล้องกับ กฤติกาพร มลาสาณต์ (2548) ที่ได้ทำการศึกษากการใช้อินเทอร์เน็ตและช่องว่างทางดิจิทัลระหว่างประชาชนในสังคมเมืองและชนบทของไทย พบว่าคนในสังคมชนบทที่มีระดับการศึกษาและรายได้ต่ำกว่าในการเข้าถึงข่าวสารข้อมูล ซึ่งมีส่วนทำให้ช่องว่างทางความรู้ ทัศนคติ และค่านิยมที่มีอยู่ของคนในสังคมเมืองและชนบทขยายออกไป

จากผลการวิจัย นักหนังสือพิมพ์ไทยพบว่า มีช่องว่าง (ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ) ในตัวแปรความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติของนักหนังสือพิมพ์ กับปัจจัยลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคม แตกต่างกันไปตามอายุการทำงาน และระดับรายได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Tichenor และคณะ (อ้างใน จันทิมา อัมพรพัฒน์, 2549) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดช่องว่างทางความรู้ อันมีปัจจัยมาจากลักษณะเศรษฐกิจสังคม เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Henry C. Lucas, JR (2005) ที่ทำการศึกษาระหว่างทางดิจิทัลในสหรัฐอเมริกาและในโลก และพบว่า การขาดความรู้ความสามารถเป็นปัจจัยสำคัญในการเกิดช่องว่างทางดิจิทัล

2. ช่องว่างทางดิจิทัลตามประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัด

จากผลการวิจัย ในเรื่องทักษะ ของนักหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ได้แก่ ทักษะทางภาษาอังกฤษและทักษะทางอินเทอร์เน็ต นักหนังสือพิมพ์มีทักษะอยู่ในระดับปานกลาง และทักษะทางคอมพิวเตอร์ อยู่ในระดับต่ำ สอดคล้องกับงานวิจัยของ NECTEC (2544) ที่กล่าวว่า อุปสรรคในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่เห็นได้ชัดคืออุปสรรคในด้านภาษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Michael Sullivan-Trainor (อ้างใน กฤติกาพร มลาสาณต์, 2548) ที่กล่าวว่า การติดต่อผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์จะต้องมีความรอบรู้ในเรื่องคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต แต่ส่วนใหญ่จะมีการใช้งานจำกัดอยู่เพียงกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางเทคนิคเท่านั้น นอกจากนี้ทักษะทางด้านภาษาอังกฤษของนักหนังสือพิมพ์ ยังมีความแตกต่างกันตามประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัด (อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ) โดยพบว่าประเภทหนังสือพิมพ์แนวคุณภาพ ได้แก่ หนังสือพิมพ์มติชน หนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ หนังสือพิมพ์เดอะเนชั่น และหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ นักหนังสือพิมพ์มีทักษะทางภาษาอังกฤษมากที่สุด ในขณะที่หนังสือพิมพ์แนวกึ่งคุณภาพก็ปริมาณ ได้แก่ หนังสือพิมพ์แนวหน้า หนังสือพิมพ์บ้านเมือง หนังสือพิมพ์สยามรัฐ นักหนังสือพิมพ์มีทักษะทางภาษาอังกฤษน้อยที่สุด อาจมาจากสาเหตุ องค์กรขนาดเล็ก มีการลงทุนในการจัดสรรเทคโนโลยี ตลอดจนการฝึกฝนทางด้านเทคโนโลยีค่อนข้างต่ำ อันเนื่องมาจากงบประมาณที่จำกัด กำลังในการจัดสรรเทคโนโลยีความทันสมัยของอุปกรณ์ และจำนวนอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศที่เพียงพอกับองค์กร ที่เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดเป็นช่องว่างหรือความเหลื่อมล้ำได้ ปัจจัยดังกล่าวก็เช่น ขนาดขององค์กร ระบบการบริหารภายในองค์กร นโยบายขององค์กร เป็นต้น นอกจากนี้การขาดทักษะของบุคลากรในการปฏิบัติงาน ทั้งจากการไม่ปรับตัวของบุคลากรให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของยุคดิจิทัล และทั้งการที่องค์กรขาดการฝึกฝนบุคลากรในหน่วยงานในด้านทักษะภาษาอังกฤษ (NEC TEC, 2544)

นายฐากร อนุพาน บรรณารักษ์หนังสือพิมพ์ข่าวสด ได้กล่าวว่า ช่องว่างทางดิจิทัลในประเทศไทยยังมีอยู่มาก ระหว่างเมืองใหญ่ ระหว่างครัวเรือน ระหว่างองค์กร ดังนั้นเทคโนโลยีสารสนเทศควรมีการกระจายให้ทั่วถึงในทุกส่วนของประเทศ และเหมาะสมกับองค์กร เทคโนโลยีสารสนเทศเปรียบเสมือนเครื่องมือ เพื่อใช้ค้นหาข่าวสาร เพื่อเผยแพร่ข่าวสารไปยังผู้รับสาร สอดคล้องกับแนวคิดและมุมมองในการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวใหม่ของอุตสาหกรรมหนังสือพิมพ์ ที่ว่าด้วยการหลอมรวม (Convergence) อันได้แก่การหลอมรวมของเทคนิควิธีการนำเสนอข้อมูล การหลอมรวมของผู้อ่านหรือผู้บริโภค การหลอมรวมของความสามารถในการแข่งขันขององค์กรสื่อ และการหลอมรวมของข้อมูลข่าวสาร จะเห็นได้ว่าการปรับตัวกระบวนการที่เกิดขึ้นในสังคมยุคดิจิทัลทุกวันนี้ ทำให้บรรดาองค์กรหนังสือพิมพ์และนักหนังสือพิมพ์ต้องตั้งรับและปรับตัวให้ทันกระบวนการข่าวแบบใหม่ ไม่ว่าจะเป็นทักษะในการใช้เครื่องมืออุปกรณ์ทางด้านเทคโนโลยีต่างๆ รวมไปถึงทักษะทางด้านภาษา และที่สำคัญคือทางด้านคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต มิฉะนั้นแล้วช่องว่างทางดิจิทัลจะเกิดขึ้น และขยายใหญ่ขึ้น นอกจากนี้ในยุคแห่งสื่อดิจิทัลนี้ แนวคิดเดิมเรื่องการควบคุมข้อมูลที่ว่าผู้ที่รู้ข้อมูลมากที่สุดคือผู้กุมอำนาจสูงสุดอาจถูกท้าทายหรือเปลี่ยนไปโดยมุมมองใหม่ที่ว่า ผู้บริโภคหรือผู้รับสารคือผู้ที่มีอำนาจสูงสุด เพราะเทคโนโลยีที่เปิดให้มีการสื่อสารสองทาง ทำให้ผู้บริโภคคือผู้ที่กุมสื่อไว้ในมืออย่างเต็มภาคภูมิ

3. ช่องว่างทางดิจิทัลตามประเภทสายงานข่าวที่รับผิดชอบ

ตามตัวเลขทางสถิติ ค่าเฉลี่ยของผู้สื่อข่าวประเภทข่าวหน้า ได้แก่ ข่าวการเมือง ข่าวเศรษฐกิจ มีทักษะทางคอมพิวเตอร์ในระดับต่ำที่สุด แตกต่างจากผู้สื่อข่าวประเภทข่าวไอที ได้แก่ ข่าววิทยากรและเทคโนโลยี ข่าวสิ่งแวดล้อม และผู้สื่อข่าวประเภทข่าวทั่วไป ได้แก่ ข่าวท่องเที่ยว ข่าววาไรตี้ ที่มีทักษะทางคอมพิวเตอร์ในระดับสูง เพราะหน้าที่การทำงานที่ต้องเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีเป็นสาเหตุให้ผู้สื่อข่าวประเภทข่าวไอทีและผู้สื่อข่าวทั่วไป มีทักษะทางด้านคอมพิวเตอร์สูงจนนำไปสู่ความเหลื่อมล้ำระหว่างสายงานข่าวได้ ตลอดจนการจัดสรรคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และอุปกรณ์ทางด้านสารสนเทศที่แตกต่างกันไปตามประเภทสายงานที่รับผิดชอบ นำไปสู่การเกิดช่องว่างทางดิจิทัลตามที่ Damaggio Hargitai (อ้างใน จันทิมา อัมพรพัฒน์, 2549) ว่า เครื่องมือทางเทคนิค รูปแบบการใช้ ตลอดจนทักษะความชำนาญของบุคลากรในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นมิติให้เกิดความเหลื่อมล้ำขึ้น ขณะเดียวกันการเพิ่มขึ้นของข้อมูลข่าวสารในสังคมอาจไม่ได้เข้าถึงทุกคนในสังคมตามที่ Tichenor, Donohue และ Olien (1970) ได้กล่าวไว้ สอดคล้องกับ NECTEC (2545) สรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อความไม่เท่าเทียมกันในการเข้าถึงเทคโนโลยีสาร

สนเทศและความรู้ที่ ขนาดขององค์กร ประเภทงานที่แตกต่างกันจะมีผลต่อการลงทุนในด้านเทคโนโลยีขององค์กรและทำให้เกิดช่องว่างทางดิจิทัลในธุรกิจประเภทต่างๆ ได้ ประเภทของงานที่ต่างกันจะมีผลต่อความแตกต่างในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเช่นกัน

เช่นเดียวกับผลการวิจัยนักหนังสือพิมพ์ไทย พบว่ามีช่องว่างมีช่องว่าง (ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ) ในเรื่องพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศตามประเภทสายงานข่าวที่รับผิดชอบ โดยผู้สื่อข่าวประเภทข่าวหน้า ได้แก่ ข่าวการเมือง ข่าวเศรษฐกิจ มีพฤติกรรมเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศในระดับต่ำสุด แตกต่างกับผู้สื่อข่าวประเภทข่าวไอที ได้แก่ ข่าววิชาการและเทคโนโลยี ข่าวสิ่งแวดล้อม และผู้สื่อข่าวประเภทข่าวทั่วไป ได้แก่ ข่าวท่องเที่ยว ข่าววาไรตี้ ที่มีพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในระดับสูง จนทำให้เกิดเป็นความเหลื่อมล้ำขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Michael Sullivan-Trainor (อ้างใน กฤติกาพร มลาสาณต์, 2548) ที่กล่าวว่า ในภาวะปัจจุบัน การติดต่อผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์จะต้องมีความรอบรู้ในเรื่องคอมพิวเตอร์พอสมควร มิใช่จำกัดอยู่เพียงกลุ่มที่มีความชำนาญทางเทคนิคเท่านั้น

จะเห็นได้ว่า สาเหตุของการช่องว่างระหว่างประเภทสายงานข่าวที่รับผิดชอบก็เนื่องมาจากนักหนังสือพิมพ์ที่สังกัดประเภทข่าวหน้า คือ ข่าวการเมือง ข่าวเศรษฐกิจ มีความรู้แค่เพียงในระดับเป็นผู้ใช้เทคโนโลยีมากกว่าที่จะเป็นผู้ผลิต Content สอดคล้องกับแนวคิดช่องว่างทางความรู้ (Knowledge Gap) ดังที่ Tichenor, Donohue และ Olien ได้กล่าวว่า การเพิ่มขึ้นของข้อมูลข่าวสารในสังคมไม่ได้เข้าถึงทุกคนในสังคม อาจมีสาเหตุมาจากสถานภาพทางสังคมที่ต่างกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะต่อองค์กรหนังสือพิมพ์

1. จากผลการวิจัยพบว่าปัจจัยทางด้านทักษะคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดช่องว่างทางดิจิทัลในประเภทสายงานข่าวขึ้น โดยความสามารถทางด้านคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตไปกระจุกตัวอยู่ในผู้สื่อข่าวประเภทไอทีเท่านั้น ฉะนั้นองค์กรหนังสือควรมีการฝึกฝนและพัฒนาและจัดสรรเทคโนโลยีให้นักข่าวหนังสือพิมพ์ในทุกประเภทสายงานข่าวมีทักษะทางด้านคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตเท่าเทียมกัน

2. จากผลการวิจัยพบว่าอายุการทำงานข่าวเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้เกิดช่องว่างทางดิจิทัล นักข่าวหนังสือพิมพ์ที่มีอายุมากมีทักษะทางด้านคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตต่ำกว่า นักข่าวหนังสือพิมพ์รุ่นใหม่ ฉะนั้นเพื่อเป็นการลดช่องว่างนักหนังสือพิมพ์ที่มีอายุมากต้องพัฒนาตนเองและฝึกฝนทักษะทางด้านคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต เพื่อให้ก้าวทันเทคโนโลยี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาช่องว่างทางดิจิทัลของนักหนังสือพิมพ์ โดยการเปรียบเทียบระหว่างประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัดและสายงานที่รับผิดชอบ โดยศึกษาจากตัวแปรต้นคือ ทักษะความรู้ความเข้าใจ ทักษะคนคิด และพฤติกรรม และตัวแปรตาม คือ ประเภทหนังสือพิมพ์ที่สังกัด สายงานข่าวที่รับผิดชอบ และลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม ซึ่งพบว่ามีช่องว่างทางดิจิทัล จึงเป็นที่น่าศึกษาต่อไป โดยศึกษาในปัจจัยทางด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์กรหนังสือพิมพ์ และปัจจัยทางด้านนโยบายทำให้เกิดช่องว่างทางดิจิทัลหรือไม่ อย่างไร

2. การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาโดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ และการสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นที่น่าเพิ่มองค์ความรู้ให้ลึกยิ่งขึ้น การวิจัยครั้งต่อไปสามารถทำการวิจัยในเชิงลึก โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาต่อไป

3. การวิจัยครั้งต่อไปเป็นที่น่าศึกษาช่องว่างทางดิจิทัลในสื่อประเภทอื่นๆ เช่น ช่องว่างทางดิจิทัลของนักข่าวโทรทัศน์ เป็นต้น เพื่อให้ได้องค์ความรู้ใหม่ๆ ในเรื่องช่องว่างทางดิจิทัลต่อไป

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กาญจนา แก้วเทพ. Mass Communication Theory: ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : เลิฟ แอนด์ เลิฟ, 2547.

กษิติธร ภูภราดัย และ ภูมิศักดิ์ สมุทคุปต์. ดัชนีชี้วัดการเข้าถึงสารสนเทศและความรู้. สาร NECTEC 11, 57: 23-34, 2547.

กฤติกาพร มลาसानต์. การใช้อินเทอร์เน็ตและช่องว่างทางดิจิทัลระหว่างประชาชนใน สังคมเมืองและชนบทของไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2548.

จันทิมา อัมพรพัฒน์. ปัญหาและอุปสรรคในการลดช่องว่างดิจิทัล (Digital Divide) กรณีศึกษาโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ รัชดา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2549.

ชวรงค์ ลิมป์ปัทมปาณี. หัวหน้าศูนย์ข้อมูล กองบรรณาธิการ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ. สัมภาษณ์, 22 มกราคม 2552.

ชัชวาล วงษ์ประเสริฐ. การจัดการสารสนเทศเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: ธรรมการพิมพ์, 2548.

ชัยกฤษณ์ ศรีปักษา. วัฒนธรรมองค์การกับการถ่ายทอดและความตระหนักในจริยธรรมแห่ง วิชาชีพในองค์กรหนังสือพิมพ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาวารสาร สนเทศ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

ฐากร บุนปาน. บรรณาธิการ หนังสือพิมพ์ข่าวสด. สัมภาษณ์, 17 ธันวาคม 2550.

ณัฐพร ศรีสดี. ความรู้ ทักษะคติและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการขโมยคัดลอกผลงานของ ผู้อื่นมาเป็นของตนผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตเพื่อประโยชน์ทางวิชาการของนิสิตนักศึกษาระดับ บัณฑิตศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชา วารสารสนเทศ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

ทวีวัฒนา ทุนคุ้มทอง . ผู้สื่อข่าวและเจ้าหน้าที่ฝ่ายพัฒนาทรัพยากรบุคคล หนังสือพิมพ์กรุงเทพ ธุรกิจ/เดอะเนชั่น/คมชัดลึก . สัมภาษณ์, 3 ธันวาคม 2550.

นฤมล วีระวงศ์ชัย. ความรู้ และความคิดเห็นของหนังสือพิมพ์ต่อการกำกับดูแลตนเองในวิชาชีพ ภายใต้สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชา วารสารสนเทศ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

เนคเทค. สารเนคเทค. กรุงเทพฯ : ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ, 2545.
บุญเลิศ (ข้างใหญ่) ชาญทศเดช. บรรณาธิการอาวุโส หนังสือพิมพ์มติชน. สัมภาษณ์, 19 มกราคม
2552.

ประมะ สตะเวทิน. หลักนิเทศศาสตร์. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์, 2540.

ประภาเพ็ญ สุวรรณ. ทัศนคติ: การวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย. กรุงเทพมหานคร:
ไทยวัฒนาพานิช, 2520.

รัชดาพร เสียงเสนาะ. การเปิดรับสื่อหนังสือพิมพ์กับช่องว่างทางความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรม
กรณีการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ ในกลุ่มพนักงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย.
วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต. สาขาวิชาวารสารสนเทศ คณะนิเทศศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.

วชิราภรณ์ พรหมชินวงศ์. ความรู้ และความคิดเห็นเกี่ยวกับสิทธิการรับรู้ข้อมูลข่าวสารตาม
พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ของนักข่าวหนังสือพิมพ์
วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต. สาขาวิชาวารสารสนเทศ คณะนิเทศศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

วิทยา ตัณฑสุทธิ. บรรณาธิการอาวุโส หนังสือพิมพ์สยามรัฐ. สัมภาษณ์, 24 กุมภาพันธ์ 2551.

ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ. กรอบแนวคิดและความเป็นมาของความ
เหลื่อมล้ำในการเข้าถึงสารสนเทศและความรู้. กรุงเทพฯ: เดือนตุลาคม, 2544.

สาโรช เมาลานนท์ . จดหมายข่าวสำนักคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
กรุงเทพฯ, 2546.

สิริพงศ์ สุวรรณโกสิน. ลักษณะพฤติกรรมและรสนิยมการบริโภคข่าวสารของนิสิต
นักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต. สาขาวิชาวารสารสนเทศ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2547.

สุรพงษ์ ไสธนะเสถียร. การสื่อสารกับสังคม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2533.

เสกสรร สายสีเสด. การใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ตของนักศึกษา อาจารย์ และผู้บริหาร
สถาบันราชภัฏอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการหนังสือพิมพ์
ภาควิชาวารสารสนเทศ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.

โสภิตสุดา มงคลเกษม. พฤติกรรมกรเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรมการคาดเข็ม
ขัดนิรภัยของผู้ขับซีรยนต์ ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต. คณะ
นิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

อัญชลี ธรรมวิจารณ์. อนาคตของการใช้อินเทอร์เน็ตทางเว็ลด์ไวด์เว็บเพื่อการโฆษณาในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการโฆษณา ภาควิชาประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

อริศรา ธัญญาวิรัชกุล. การใช้สื่อใหม่ในการตอบสนองของความต้องการการสื่อสารเรื่องเพศ ของวัยรุ่นในยุคสังคมสารสนเทศ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาวารสารสนเทศ ภาควิชาวารสารสนเทศ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

เอกพงษ์ ตั้งศรีสงวน. ประชาชาติยุคดิจิทัล. กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองรัตน์พรินติ้ง, 2549.

ภาษาอังกฤษ

Alvin Toffler. The Third Wave. New York. William Marrow, 1973.

Benjamin S. Bloom. Taxonomy of Educational Objectives. Allyn and Bacon, Boston, MA, 1984.

Henry C. Lucas, Jr., and Richard Sylla. The Global Impact of the Internet: Widening the Economic Gap Between Wealthy and Poor Nations? Prometheus 21(1): 3-22, 2003.

Joel Cooper, Kimberlee D. Weaver. Gender and Computers Understanding the Digital Divide. Lawrence Erlbaum Associates publishers: London, 2003.

Keniston, Kenneth. Introduction: The Four Digital Divides. In K. Keniston and D. Kumar (Eds.) IT Experience in India. Delhi: Sage Publisher, 2004.

Kling, R. Techological and Social Access to Computing, Information, and Communication Technologies. White paper for the Presidential Advisory Committee on High-Performance Computing and Communications, Information Technology, and the Next Generation Internet, 1998.

Martin Ryder. The Digital Divide. Colorado University, Denver, 2005.

Mark Glaser. http://www.pbs.org/mediashift/2007/01/digging_deeperyour_guide_to_th.html, 2007.

Phillip J. Tichenor ; George A. Donohue and Clarice N. Olien. Community conflict and the press. Beverly Hills. CA, 1980.

Robert V. Krejcie, Eayle W. Morgan. Educational and Psychological Measurement.
Texas. USA, 1970.

Yoneji Masuda. The Information Society as Post-Industrial Society. USA: Transaction
Publishers, 1980.

International Federation of Journalists. Quality Media For The Information Age:
Bridging the Digital Divide in Journalism. Proposal, 2003.

<http://carbon.cudenver.edu/>

http://www.sg.ac.th/go/article/article_prevo.asp?id=45&status=prev

http://www.pbs.org/mediashift/2007/01/digging_deeperyour_guide_to_th.html

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถาม

เรื่อง ช่องว่างทางดิจิทัล (Digital Divide) ของนิกหนังสือพิมพ์ไทย เปรียบเทียบระหว่างประเภท หนังสือพิมพ์ที่สังกัดและสายงานที่รับผิดชอบ

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้จัดทำขึ้นเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ในระดับปริญญาโท คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเท่านั้น ดังนั้นข้อมูลของแต่ละท่านที่ตอบจะใช้เพื่อประโยชน์ทางวิชาการเท่านั้น จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านกรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงเพื่อประโยชน์ในการวิจัยต่อไป ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้

แบบสอบถามนี้มีทั้งหมด 5 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 วัตถุประสงค์ของนิกหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ตอนที่ 3 วัตถุประสงค์ ความเข้าใจของนิกหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับเรื่องช่องว่างทางดิจิทัล

ตอนที่ 4 วัตถุประสงค์ของนิกหนังสือพิมพ์ไทยเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ และวัตถุประสงค์ต่อช่องว่างทางดิจิทัลขององค์กรนิกหนังสือพิมพ์ที่ตนสังกัดกับองค์กรนิกหนังสือพิมพ์อื่นๆ

ตอนที่ 5 วัตถุประสงค์การนำเทคโนโลยีสารสนเทศของนิกหนังสือพิมพ์ไทย

ตอนที่ 1 : ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : กรุณาทำเครื่องหมาย X ลงบนตัวเลขหน้าข้อที่เป็นคำตอบของท่าน

1. เพศ

() หญิง () ชาย

2. อายุ

() ต่ำกว่า 20 ปี () 21-30 ปี () 31-40 ปี
() 41-50 ปี () 51-60 ปี () มากกว่า 60 ปี

3. รายได้ต่อเดือน

() ต่ำกว่า 10,000 บาท () 10,000 - 20,000
() 20,001- 30,000 () 30,001- 40,000
() 40,001- 50,000 () 50,001 ขึ้นไป

4. อายุการทำงานข่าว

() น้อยกว่า 1 ปี () 1- 3 ปี () 3-5 ปี
() 5- 10 ปี () 10-15 ปี () 15-20 ปี

() 20 ปีขึ้นไป

5. ท่านกำลังศึกษาอยู่ขณะนี้พร้อมกับทำงานหรือไม่

() ใช่ () ไม่ใช่

6. ระดับการศึกษาที่สำเร็จหรือกำลังศึกษาอยู่

() มัธยมศึกษา () ปวช. หรือเทียบเท่า () อนุปริญญาตรี

() ปริญญาตรี () ปริญญาโท () ปริญญาเอก

7. ตำแหน่งงานปัจจุบัน

() นักข่าว () คอลัมนิสต์ () นักเขียน () ไรเตอร์

() บรรณาธิการ () ช่างภาพ () รองหรือผู้ช่วยบรรณาธิการ

() อื่นๆ โปรดระบุ.....

8. ปัจจุบันท่านสังกัดหนังสือพิมพ์.....

9. สายข่าวหลักที่รับผิดชอบ

() การเมือง

() เศรษฐกิจ

() อาชญากรรม

() ศิลปะ

() บันเทิง

() สตรีและสังคม

() วิทยาการและเทคโนโลยี

() สิ่งแวดล้อม

() กีฬา

() และทั่วไป

() อื่นๆ โปรดระบุ.....

10. ท่านมีเครื่องคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตเป็นของตนเองที่บ้านหรือไม่

() มี () ไม่มี

11. ท่านมีโทรศัพท์มือถือที่สามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตหรือ GPRS ได้หรือไม่

() มี () ไม่มี

12. ท่านมีคอมพิวเตอร์พกพา (Notebook) หรือไม่

() มี () ไม่มี

13. ท่านมีเครื่อง Palm หรือ PDA หรือไม่

() มี () ไม่มี

14. อุปกรณ์สื่อสารอื่นๆ ที่ท่านมี โปรดระบุ.....

15. ปัจจุบันท่านมี website หรือ my space หรือ weblog ของตัวเองหรือไม่

() มี () ไม่มี

16. ปัจจุบันท่านใช้อินเทอร์เน็ตแบบใดเป็นส่วนใหญ่ (เลือกตอบเพียงข้อเดียว)

() ใช้ของที่ทำงาน

() ชื่อชั่วโมง

() ใช้บริการตามสถานที่บริการเช่นอินเทอร์เน็ตคาเฟ่

() เป็นสมาชิกรายเดือน () อื่นๆ.....

17. การใช้อินเทอร์เน็ตในแต่ละวันของท่านมีระยะเวลาใช้งานโดยเฉลี่ยเท่าใด

() น้อยกว่า

1 ชั่วโมง ()

3 ชั่วโมง ()

5 ชั่วโมง

()

8 ชั่วโมง () มากกว่า

8 ชั่วโมง

18. ท่านใช้คอมพิวเตอร์หรืออินเทอร์เน็ตเพื่องานด้านใดบ้าง มากน้อยแค่ไหน

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ใช้เลย
งานข่าว บทความ หนังสือพิมพ์					
งานกิจกรรมส่วนตัว					
ความบันเทิงฆ่าเวลา					
อื่นๆ (ระบุ.....)					

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 ทักษะของนักหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ทักษะทางด้านภาษา การใช้คอมพิวเตอร์และการใช้อินเทอร์เน็ต

โปรดทำเครื่องหมาย X ลงในช่องว่าง () ที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

ทักษะทางด้านภาษา	ดีที่สุด	ดี	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ท่านสามารถเข้าใจภาษาอังกฤษได้					
2. ท่านสามารถแปลข่าวภาษาอังกฤษได้					
3. ท่านสามารถสนทนาภาษาอังกฤษได้					
4. ท่านสามารถเขียนข่าวภาษาอังกฤษได้					
5. ท่านสามารถใช้ประโยชน์จากเว็บไซต์ที่เป็นภาษาอังกฤษได้					
6. ท่านสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสัมภาษณ์ได้					
7. ท่านสามารถใช้ภาษาอื่นๆ ได้นอกจากภาษาอังกฤษ โปรดระบุ.....					
ทักษะทางการใช้คอมพิวเตอร์					
1. ท่านสามารถใช้โปรแกรม Microsoft office ได้					
2. ท่านสามารถใช้โปรแกรม Power point ได้					
3. ท่านสามารถใช้โปรแกรม Illustrator ได้					
4. ท่านสามารถใช้โปรแกรม Dream weaver ได้					
5. ท่านสามารถใช้โปรแกรม PageMaker ได้					
6. ท่านสามารถใช้โปรแกรม Photoshop ได้					
7. ท่านสามารถแก้ไขปัญหาคอมพิวเตอร์เบื้องต้นได้					
8. ท่านสามารถใช้โปรแกรมอื่น (ระบุ.....)					
ทักษะทางการใช้อินเทอร์เน็ต	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เลย
1. ท่านใช้อีเมลในการรับ – ส่งข่าว					
2. ท่านใช้เว็บไซต์ต่างๆ ในการค้นหาข้อมูล					
3. ท่านสามารถดาวน์โหลดข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต					
4. ท่านใช้โปรแกรมสนทนา เช่น msn ในการส่งข่าว					
5. ท่านได้เข้าไปตั้งกระทู้ในเว็บบอร์ด					
6. ท่านซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าในอินเทอร์เน็ต					
7. อื่นๆ					

ตอนที่ 3 ความรู้ ความเข้าใจของนักหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและช่องว่างทางดิจิทัล
กรุณาทำเครื่องหมาย X ลงใน () ตามความเป็นจริง

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เลย
1. ท่านคิดว่าตัวเองมีปัญหาเรื่องทักษะความรู้ด้านไอที					
2. ท่านรู้วิธีใช้โปรแกรมหรืออุปกรณ์ไอทีต่างๆ					
3. การใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยยังไม่สามารถกระจายได้ทั่วถึงทั้งประเทศ					
4. ประเทศไทยมีความเหลื่อมล้ำทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศระหว่างประชาชนกลุ่มต่างๆ					
5. โครงสร้างพื้นฐานของไทยมีผลต่อความเหลื่อมล้ำด้านเทคโนโลยีดิจิทัล					
6. ระดับการศึกษามีผลต่อการเกิดความเหลื่อมล้ำด้านเทคโนโลยีดิจิทัล					
7. ท่านเคยผ่านการอบรมเกี่ยวกับด้านไอที					
8. ท่านคิดว่าตัวเองมีระดับความรู้เกี่ยวกับโปรแกรมคอมพิวเตอร์หรือเทคโนโลยีการสื่อสารต่างๆอย่างน้อยแค่ไหนเมื่อเปรียบเทียบกับเพื่อนนักหนังสือพิมพ์โดยทั่วไป					

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 4ทัศนคติของนักหนังสือพิมพ์ไทยเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ อินเทอร์เน็ต และช่องว่างทางดิจิทัล
โปรดทำเครื่องหมาย X ลงในช่องว่าง () ที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

ส่วนที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

นักหนังสือพิมพ์พิมพ์มีทัศนคติอย่างไรในประเด็นเหล่านี้	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1. คนเก่งทางภาษาอังกฤษเท่านั้นที่สามารถใช้ประโยชน์จากเว็บไซต์ภาษาอังกฤษได้					
2. การใช้อินเทอร์เน็ตทำให้ท่านมีเวลาพักผ่อนน้อยลง และมีค่าใช้จ่ายด้านคอมพิวเตอร์เพิ่มขึ้น					
3. นักหนังสือพิมพ์สามารถใช้อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางเข้าถึงผู้อ่านได้ง่ายขึ้น					
4. ท่านมีความเห็นว่าเทคโนโลยีสารสนเทศมีความยุ่งยากซับซ้อนมากเกินไป					
5. ท่านมีความเห็นว่าเทคโนโลยีสารสนเทศมีราคาแพงเกินไป					
6. เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นการรับเอาวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาทำให้เราเป็นทาสหรือเมืองขึ้นทางเทคโนโลยี					
นักหนังสือพิมพ์พิมพ์มีทัศนคติอย่างไรในประเด็นเหล่านี้	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
7. เทคโนโลยีสารสนเทศเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานยิ่งขึ้น					
8. เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยให้ค้นคว้าข้อมูลได้กว้างขวางรวดเร็ว เป็นตัวช่วยการรับรู้ของมนุษย์ยุคใหม่					
9. เทคโนโลยีสารสนเทศเปรียบเสมือนเป็นห้องสมุดในบ้านหรือห้องสมุดพกติดตัว					
10. เว็บไซต์ (ภาษาไทย) ที่มีอยู่ขณะนี้ สามารถตอบสนองความต้องการในการทำงานของนักหนังสือพิมพ์ได้ดี					
11. เว็บไซต์ (ภาษาไทย) ที่มีอยู่ขณะนี้ มีข้อมูลที่น่าเชื่อถือและมีคุณภาพสำหรับงาน					
12. เทคโนโลยีสารสนเทศทำให้การผลิตแพร่กระจายข่าวสารได้เร็วและสะดวกมากขึ้น					
13. ท่านมีความกระตือรือร้นและสนุกในการใช้อินเทอร์เน็ต					

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศในองค์กรของท่าน
โปรดทำเครื่องหมาย X ลงในช่องว่าง () ที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

ข้อมูลเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศในองค์กรของท่าน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. เครื่องคอมพิวเตอร์ในองค์กรของท่านล้าสมัย ไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอในการทำงาน					
2. จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ต่อจำนวนพนักงานสือพิมพ์ไม่มีเพียงพอในการทำงาน					
3. โปรแกรมที่มีในคอมพิวเตอร์ขององค์กรของท่านไม่สามารถใช้ในการทำงานด้านข่าวและเขียนบทความได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
4. เครือข่ายอินเทอร์เน็ตขององค์กรท่านมีความล่าช้าไม่ทันใจ					
5. องค์กรของท่านมีการฝึกอบรมเกี่ยวเทคโนโลยีสารสนเทศไม่เพียงพอ					
6. ผู้บริหารไม่สนใจนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้					
7. ท่านเห็นว่าองค์กรให้การสนับสนุนไม่เพียงพอในด้านเครื่องมือคอมพิวเตอร์และงบประมาณ					
8. เมื่อเปรียบเทียบกับองค์กรสื่อประเภทเดียวกันแล้วองค์กรสื่อที่ท่านสังกัดอยู่ปัจจุบันถือว่ามีมาตรฐานต่ำกว่าทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ					

ส่วนที่ 3 ทศคติของนักหนังสือพิมพ์ไทยเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ อินเทอร์เน็ต และความเหลื่อมล้ำทางเทคโนโลยีดิจิทัล ภายในและภายนอกองค์กร

.....

.....

.....

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 5 วัดพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักหนังสือพิมพ์ไทย
 การสอบถามพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตในองค์กรของนักหนังสือพิมพ์ไทย
 โปรดทำเครื่องหมาย X ลงในช่องว่าง () ที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ท่านใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการทำข่าว					
2. ท่านใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อส่งภาพ					
3. ท่านใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อส่งข่าว					
4. ท่านใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อค้นหาข้อมูล					
5. ท่านใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อส่ง E-mail					
6. ท่านใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อสนทนาออนไลน์					
7. ท่านใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อกระดานข่าว (webboard)					
8. ท่านใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อเล่นเกมออนไลน์					
9. ท่านใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อดาวโหลดเกม เพลง					
10. ท่านใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนการสอนแบบออนไลน์					
11. ท่านใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อดาวโหลดโปรแกรมต่างๆ					
12. ท่านใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อซื้อ-ขายสินค้า					
13. ท่านใช้เครือข่ายคอมพิวเตอร์ในท้องถิ่น					
14. ท่านใช้คอมพิวเตอร์เพื่อพิมพ์รายงานข่าวหรือเขียนบทความ					
15. ท่านค้นคว้าหาข้อมูลประกอบการเขียนข่าว					
16. ท่านใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อออกแบบจัดหน้าทำกราฟิก					
17. อื่นๆ.....					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวสุทธาสินี มะสะกุล เกิดเมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2520 สำเร็จการศึกษาจาก คณะมนุษยศาสตร์ ภาควิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ในปี 2542 และเข้ารับการศึกษาคือต่อในระดับปริญญาโท ภาควิชาวารสารสนเทศ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี 2549

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย